

AGENCIJA ZA
MOBILNOST I
PROGRAME EU

Mladi

RESURSI CENTAR ZA JUGOISTOČNU EUROPU
prevodna verzija, Agencija za mobilnost i programe EU

ESU

Školica do kvalitete u EVS-u

Priručnik za predlagatelje

Školica do kvalitete u EVS-u

Priručnik za predlagatelje

**Published by:
HOPSCOTCH**

Izdavač:

Agencija za mobilnost i programe Europske unije

Gajeva 22

10000 Zagreb

Hrvatska

info@mobilnost.hr

www.mobilnost.hr

Publikacija je izvorno objavljena na engleskom jeziku pod nazivom „Hopscotch to Quality in EVS: handbook for EVS promoters“ u izdanju SALTO resursnog centra za Jugoistočnu Europu, MOVIT NA MLADINA, Ljubljana, 2009.

Autori: Darko Marković, Dragan Atanasov, Domagoj Kovačić.

Urednica: Tina Šarić

Prijevod: Dubravka Marić

Prilagodba: Sanja Živoder, Ana Nahod

Lektura: Nitor d.o.o., Sanja Živoder, Ana Nahod

Dizajn i layout: Lea Gorenšek, prilagodba za ovu verziju: KO:KE Kreativna farma

Fotografije: Omladinski kulturni centar Abrašević, Mladinski center Brežice, Youth Association creACTive, Aleksandar Gubaš, Grupa "Hajde da...", Orjan Mikkelsen, Slvica Panova i Petra Pekovec, MOVIT NA MLADINA.

Ovaj dokument ne izražava nužno službeno stajalište Europske komisije, SALTO SEE centra niti Agencije za mobilnost i programe Europske unije. Reprodukcijska teksta i fotografija je zaštićena.

Zagreb, lipanj 2012.

Sadržaj

Uvod **6**

Dio A.

Izgradnja zajedničke baze **9**

Kviz: Jeste li stručnjak za EVS?	10
EVS: Zanimljive pojedinosti	12
EVS u JI Europi – razdoblje prije osnivanja	
Agencije za mobilnost i programe EU:	16
Upravljanje EVS projektima:	21

Dio B.

Kvaliteta u EVS-u **26**

Školica do kvalitete u EVS-u	27
Vaše sudjelovanje u EVS-u kao praktično iskustvo	28
Uključivanje u EVS-u	31
Kvaliteta partnerstva	35
Kvaliteta u pripremi – priprema za primanje volontera	41
Sustav potpore oko volontera	54
Kulturna prilagodba i međukulturno učenje u EVS-u	59
Rješavanje konflikata u EVS-u	65
Podrška i priznavanje učenja u EVS-u	68

Dio C.

Posljednja, ali jednako važna pitanja u EVS-u 74

Osobni projekti EVS volontera	75
Evaluacija u EVS projektima	77
Nastavak EVS projekta	81
Širenje i iskorištavanje rezultata	83

Dodatci 85

Savjeti i instrumenti za traženje partnera:	86
Gdje tražiti podršku?	87
Korisni poveznice i resursi	89
Rječnik pojmova	90
Obrasci i predlošci	92
Pismo dobrodošlice za volontera	94
suradnici	95
O AMPEU	96

Dobrodošli u „Školicu kvalitete u EVS-u“!

Jeste li se kao dijete igrali „školice“? To je igra u kojoj se skače po poljima iscrtanima kredom na pločniku ili dvorištu različitim skokovima sve do zadnjega polja koje je cilj. Naš je cilj pružiti vam podršku u provedbi projekata Europske volonterske službe (dalje u tekstu EVS) koji mogu uroditi sjajnim rezultatima i uspješnim učenjem i u vašoj organizaciji. Pažljivim i uspješnim skakanjem kroz polja naše Službe (za volontere) trebalo bi se doći do navedenog cilja.

Prilike koje nudi program Mladi na djelu

Program Mladi na djelu koji uključuje Europsku volontersku službu, obuhvaća razdoblje od 2007. do 2013. godine. To je program Europske unije za mlade u dobi od 13 do 30 godina, s ciljem da potakne osjećaj aktivnog građanstva, solidarnosti i tolerancije među mladim Europljanima i da ih uključi u oblikovanje budućnosti Unije. To je program za sve! On promiče mobilnost unutar i izvan granica EU-a i međukulturni dijalog. Potiče uključivanje svih mladih bez obzira na njihovo obrazovanje te socijalno i kulturno porijeklo. Program Mladi na djelu doprinosi stjecanju sposobnosti te je stoga ključni instrument za stvaranje prilika mladima za formalno i neformalno učenje s europskom dimenzijom.

Za organizatore projekata u program Mladi na djelu nudi niz prilika za sudjelovanje, budući da Europska volonterska služba ima središnju ulogu u Programu. U aktivnostima Službe mladi mogu pomagati u nekoj socijalnoj, kulturnoj ili drugoj organizaciji odnosno instituciji u drugoj europskoj zemlji u trajanju od 2 do 12 mjeseci. Europska volonterska služba dostupna je jednako i mladima iz programskih zemalja kao i onima iz partnerskih zemalja. Dodatne komplementarne mogućnosti sudjelovanja u programu Mladi na djelu nude se organizacijama u zemljama jugoistočne Europe¹ u dijelu Akcije 3.1 – Mladi u

¹ Partnerske zemlje jugoistočne Europe u susjedstvu članica EU-a su Albanija, BiH, Kosovo prema Rezoluciji UNSC br. 1244/1999, Crna Gora i Srbija. Bivša Jugoslavenska Republika Makedonija, trenutno susjedna partnerska zemlja, provodi pripreme mjere za punopravno uključivanje u Program.

svijetu, koji nudi mogućnosti financijske potpore za razmjene mladih, aktivnosti obuke i povezivanja („networkinga“).

Nadalje, program Mladi na djelu nudi i instrumente za podizanje kvalitete projekta, valorizacije i rezultata učenja. Jedan od tih instrumenata je i akreditacija svih organizacija uključenih u EVS u programskim zemljama ili zemljama istočne i jugoistočne Europe (organizacije domaćini, organizacije pošiljatelji te organizacije koordinatori), kao preduvjet prijave za financiranje projekta te provedba EVS ciklusa treninga za volontere. Instrument Youthpass je također usmjeren na veće priznavanje i vrednovanje glavnih sposobnosti učenja stečenih tijekom sudjelovanja u projektima.

Suradnju sa zemljama jugoistočne Europe omogućilo je pokretanje programa YOUTH (MLADI) 2000. godine. Otada je značajno porastao broj organizacija iz JI Europe koje su koristile taj program kao i partnerstva s organizacijama iz drugih europskih zemalja te sama kvaliteta projekata. U okviru programa Mladi na djelu odobren je veći broj financijskih potpora u promociji spomenutoga trenda te u omogućavanju organizacijama iz JI Europe da preuzmu odgovornost za koordinaciju projekata.

Politička pozadina ovih kretanja bila je politika proširenja Europske unije prema svim zemljama u JI Europi i cilj da se radi na europskim standardima po pitanju mladih u toj regiji.

Zemlje JI Europe u različitim su fazama pristupanja europskim programima i Europskoj uniji. Najdalje su u tom došle Hrvatska i Bivša Jugoslavenska Republika Makedonija, obje zemlje su osnovale Nacionalne agencije za program Mladi na djelu i Program za cjeloživotno učenje, a Hrvatska je 2011. postala punopravna sudionica Programa.

Školica kvalitete u EVS-u. Što se tu nudi (za mene)?

Želja nam je bila izraditi priručnik kojim će se podizati svijest i razumijevanje raznih organizacijskih, administrativnih, a osobito obrazovnih aspekata te aspekata vezanih za sadržaj, koji će, ako se budu primjenjivali, podići kvalitetu, učinak te rezultate učenja EVS projekata. Također smo željeli iznijeti savjete i ideje za razmišljanje kako bi informacije bile praktične i korisne organizacijama domaćinima odnosno organizacijama pošiljateljima.

Stoga je ovaj priručnik koncentriran oko dijela B – Školica do kvalitete u EVS-u, koji obrađuje sve važne aspekte dok se ostali dijelovi odnose na potrebne dodatke. Dio A nudi važne temeljne informacije, osobito čitateljima koji su slabije upoznati

s EVS-om, dok se Dio C dotiče evaluacije, nastavka te objavljivanja rezultata. Dodatci na kraju sadrže primjere važnih dokumenata koji se koriste u EVS-u, objašnjenje pojmova korištenih u publikaciji (Rječnik) te informacije o tome gdje naći dodatnu podršku i resurse.

Formalni kriteriji za sudjelovanje i pojedinosti o financiranju navedeni su u manjoj mjeri, kao temelj za razumijevanje Programa, a za potpunije i točnije informacije savjetujemo da redovno posjećujete internetske stranice Europske komisije (osobito Vodič za program Mladi na djelu) odnosno Agencije za mobilnost i programe EU. U slučaju da trebate dodatne upute, možete kontaktirati ured Agencije.

Ovaj priručnik napisala su tri autora iz različitih zemalja JI Europe, a svi imaju razmjerno bogato iskustvo s ovom tematikom te usko surađuju s osobljem SALTO resursnog centra za JI Europu.

Ako vi ili vaša organizacija ne znate za aktualne projekte EVS-a, željeli bismo vas potaknuti da pročitate cijelu „Školicu“. U slučaju da vaša organizacija ima bogato iskustvo s EVS-om, nadamo se da i dalje želite znati kako možete podići kvalitetu vaših EVS projekata u korist volontera koji rade u vašoj organizaciji kao i same organizacije.

Nadamo se da će vam ova publikacija postati pratitelj u vašim EVS projektima i da ćete u njoj moći kontinuirano dobiti informacije o jednom ili više aspekata EVS projekata, ovisno o vašem specifičnom iskustvu i potrebama.

Sretno vam s vašim budućim EVS projektima!

Vaš tim SALTO resursnog centra za
JI Europu i Agencije za mobilnost i programe EU.

foto: MOVIT

Dio A.

Izgradnja zajedničke baze

Kviz „Jeste li stručnjak za EVS?“

Pitanje „za zagrijavanje“:

- 0.** Kratica EVS znači:
- Exchanged Voltage Stress
 - Exchange Virtual Server
 - European Voluntary Service

Iako su sva navedena rješenja točna (postoji zapravo 35 kombinacija iza ove kratice), u našoj publikaciji ona će označavati Europsku volontersku službu.

Nadamo se da ste spremni za pravi kviz od 15 pitanja, e **gdje je samo jedan točan odgovor.**

Sretno!

“Prava stvar”:

1. Ako utipkate u tražilicu „Europska volonterska služba“, broj ponuđenih primjera mogao bi biti:

- 1-100.000
- 100.001-10 milijuna
- više od 10 milijuna

2. Program Europske volonterske službe, odnosno EVS, pokrenut je koje godine:

- 1996.
- 1998.
- 2000.

3. Europskom volonterskom službom upravlja:

- Europsko vijeće
- Vijeće Europe
- Europska komisija

4. EVS je poznata i kao „Akcija 2“ u programu zvanom:

- MLADI
- Mladi na djelu
- Mladi za razumijevanje

5. EVS je zapravo:

- tečaj jezika u inozemstvu
- stažiranje u tvrtki
- ništa od navedenoga

6. U EVS-u se radi o:

- informalnom učenju
- neformalnom učenju
- formalnom učenju

7. EVS je otvoren svim mladima u dobi:

- 18 - 30 godina
- 18 - 30, iznimno 16 - 30 godina
- 18 - 30, iznimno 18 - 35 godina

8. Europska volonterska služba podupire:

- samo individualnu volontersku službu
- samo grupnu volontersku službu
- i individualnu i grupnu volontersku službu

9. Prema pravilima Programa, volonter u projektu EVS-a može sudjelovati:

- samo jednom
- iznimno dvaput
- najviše tri puta

10. Projekti i aktivnosti su:

- istoznačnice (sinonimi)
- jedan projekt EVS-a može obuhvaćati jednu ili više aktivnosti EVS-a
- jedna aktivnost EVS-a može obuhvaćati jedan ili više projekata EVS-a

11. Ovu publikaciju izdao je resursni centar (kratica SALTO) – koja znači:

- a) Support, Alternative Learning and Training Opportunities (Mogućnosti za podršku, alternativno učenje i obuku)
- b) Support, Advice and Lifelong Training Opportunities (Mogućnosti za podršku, savjetovanje i cjeloživotno učenje)
- c) Support, Advanced Learning and Training Opportunities (Mogućnosti za podršku, napredno učenje i obuku)

12. Ukoliko organizacija iz neke od programskih zemalja EU prijavi projekt u partnerstvu s organizacijom iz jugoistočne Europe, prijava se podnosi:

- a) nacionalnoj agenciji
- b) izvršnoj agenciji
- c) nacionalnom ministarstvu nadležnom za mlade

13. Kako bi sudjelovale u EVS-u, sve zainteresirane organizacije iz programskih zemalja, zemalja jugoistočne/istočne Europe i Kavkaza moraju biti:

- a) akreditirane
- b) certificirane
- c) kvalificirane

14. Zajednički europski okvir najvažnije sposobnosti za cjeloživotno učenje opisuje učenje u EVS-u kroz:

- a) 6 sposobnosti
- b) 7 sposobnosti
- c) 8 sposobnosti

15. Instrument priznanja i prikazivanja rezultata učenja u EVS-u naziva se:

- a) Europass
- b) Youthpass
- c) Vol-pass

Točni odgovori:

1c, 2a, 3c, 4b, 5c, 6b, 7b, 8c, 9b, 10b, 11c, 12a, 13a, 14c, 15b

Izračunajte svoj rezultat i slijedite navedene korisne savjete. Više informacija vezano za pitanja iz kviza nalaze se u publikaciji.

Vaš ukupni rezultat _____.

Početak: (5 - 8 točnih odgovora)

Neka vas brojni novi nazivi i pojmovi ne obeshrabre. Savjetujemo da pažljivo pročitate publikaciju te po mogućnosti razgovarate s nekim tko je bio EVS volonter ili s nekim iz organizacije s Vašeg područja koja je uključena u EVS.

Upućeni (5 - 8 točnih odgovora)

Na dobrom ste putu da postanete stručnjak za EVS. No, još ima stvari koje treba pojasniti. Kako biste učvrstili svoje znanje, savjetujemo da potražite informacije u ovoj publikaciji i posjetite preporučene internetske stranice o ovom programu.

Expert za EVS (9 - 12 točnih odgovora)

Očito je da temeljito poznajete ovaj program. No, neke su se stvari možda promijenile u odnosu na prethodni Vodič za program te trebate „osvježiti“ znanje. Nakon što pročitate ovu publikaciju, preuzmite s internetske stranice Europske komisije najnoviju verziju Vodiča.

Gospodar u EVS-u (13 - 15 točnih odgovora)

Čestitamo. Vi ste „nositelj crnog pojasa“ za EVS. Neka vam ova publikacija posluži u razmišljanju o dubljim aspektima vaše organizacije ili kao izazov u već konsolidiranim uvjerenjima i razumijevanju vezano za program EVS-a.

EVS: Zanimljive pojedinosti

Da ste, dok se ova publikacija izrađivala, „uguglali“ „Europsku volontersku službu“, tražilica bi vam ponudila oko 15.100.000 prijedloga² gdje biste otkrili velik broj internetskih grupa vezanih za EVS, brojne blogove te Facebook grupe. Čak i da o EVS-u niste znali apsolutno ništa, uočili biste da se radi o globalnom fenomenu.

O čemu je, dakle, riječ? Napravimo kratki prikaz glavnih dijelova EVS-a.

Europska unija pokrenula je EVS kao pilot kampanju 1996. godine na inicijativu Europske komisije i izraženu potrebu civilnog društva. Program je mladima iz zemalja članica Europske unije omogućavao da provedu određeno vrijeme doprinoseći razvoju lokalne zajednice, ali i osobnom razvoju. Reakcije na evaluaciju pilot kampanje pokazale su da se EVS smatra relevantnim mehanizmom suočavanja s raznim izazovima, primjerice: povećana mobilnost Europljana, poticanje na aktivno sudjelovanje u životu zemlje, suočavanje s problemima socijalne kohezije i omogućavanje mladima stupanje u zrelost. EVS se dotakao i pitanja marginalizacije i socijalne isključenosti, devijantnoga ponašanja i delinkvencije, netolerancije, ksenofobije i rasizma. Ubrzo se potvrdio kao instrument promicanja kohezije u društvu i solidarnosti u i izvan granica Europske unije.³

Nakon toga utemeljena je Europska volonterska služba kao Djelovanje u zajednici (1998.-1999.), odnosno tadašnja Akcija 2 programa MLADI (2000.-2006.) odnosno aktualnoga programa Mladi na djelu (2007.-2013.).

Program Mladi na djelu

- Akcija 1 – Mladi za Europu
- Akcija 2 – Europska volonterska služba
- Akcija 3 – Mladi u svijetu
- Akcija 4 – Sustavi podrške mladima
- Akcija 5 – Potpora europskoj suradnji u području mladih

Evo i nekih podataka vezanih za EVS:

- u prvih 10 godina EVS-a (1996. – 2006.) u programu je sudjelovalo 30.000 mladih,
- u programu Mladi na djelu očekuju porast broja mladih volontera do 10.000 godišnje.
- prosječna pojedinačna stipendija po volonteru (podatak iz 2005.) iznosi oko 7.000 eura.
- početkom travnja 2012. postojale su 4402 organizacije akreditirane za sudjelovanje u EVS-u.⁴
- Akcija 2 - projekti EVS-a financiraju se minimalno s 23% iz ukupnoga proračuna Mladih na djelu (885 mil. eura).

² Pristup 23.2.2009.

³ Prethodna evaluacija

Višegodišnjega EVS programa za mlade - Izvješće pripremio Institut Tavistock, Ujedinjeno kraljevstvo, listopad 1996.

⁴ Imati u vidu da navedeni broj tek odražava stanje u travnju 2012. Točan broj akreditiranih predlagatelja EVS-a neprestano raste - v. bazu podataka akreditiranih organizacija EVS-a: http://ec.europa.eu/youth/evs/aod/hei_en.cfm

foto: MOVIT

Europska volonterska služba putem programa Mladi na djelu pruža mladima iz zemalja sudionica priliku da steknu međunarodno iskustvo u volontiranju u trajanju od:

- a) od 2 do 12 mjeseci u pojedinačnoj aktivnosti EVS-a ili
- b) od 2 tjedna do 12 mjeseci u grupnoj aktivnosti EVS-a u kojoj sudjeluje od 2 do 30 volontera.

Iako uključuje elemente učenja jezika, putovanja i stjecanja radnoga iskustva, **EVS nije:**

- neplanirano, nestrukturirano volontiranje na određeno vrijeme
- stažiranje u tvrtki
- plaćen posao – ne smije zamijeniti plaćeni rad
- razonoda niti turizam
- tečaj jezika
- iskorištavanje jeftine radne snage
- studijsko razdoblje ili stručna edukacija u inozemstvu

EVS je zapravo istinska „služba učenja“. Putem neformalnih iskustava učenja mladi volonteri podižu i/ili stječu sposobnosti osobnoga, obrazovnoga i profesionalnoga razvoja, a ujedno i socijalne integracije. EVS je isto tako prilika mladim ljudima da izraze svoju solidarnost i društvenu odgovornost putem volontiranja u razvoju lokalne zajednice. Program EVS-a potiče i na veću mobilnost mladih i doprinosi izgradnji istinskoga građanstva Europe. Dokumentacija o iskustvu i priznavanju rezultata učenja provodi se putem Youthpassa, a na temelju Zajedničkoga europskog okvira osam kompetencija cjeloživotnoga učenja.⁵

Program je otvoren **SVIM mladima u dobi od 18 do 30 godina**, bez obzira na njihovu društvenu, kulturnu, obrazovnu ili ekonomsku situaciju. Ako se radi o mladima s manje mogućnosti, ukoliko je u potpunosti opravdano, mogu se uključiti i oni sa 16 godina (do 30). EVS je jedinstveno životno iskustvo – jedan volonter može sudjelovati u samo jednoj aktivnosti EVS-a, uz iznimku mladih s manje mogućnosti, koji mogu sudjelovati u dvije aktivnosti, no u trajanju od najviše 12 mjeseci sveukupno.

⁵ Za više informacija o Youthpassu i ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje v. poglavlje „Podrška i priznavanje učenja“ u ovoj publikaciji ili posjetite stranicu Youthpassa, www.youthpass.eu

⁶ Za više informacija o ovome aspektu EVS-a v. poglavlje „Uključenost u EVS-u“ u ovoj publikaciji

Korist od sudjelovanja u EVS-u za mlade:

- rast samopoštovanja
- osjećaj samostalnosti i samoinicijativnosti
- učenje stranih jezika
- komunikacijske vještine
- vještine vođenja projekta
- međukulturna senzibilnost i osviještenost
- vještine timskoga rada
- uspostava mreža i partnerstava
- stjecanje radnoga iskustva
- ...

Korist od sudjelovanja u EVS-u za organizacije uključene u EVS:

- rast značaja i ugleda organizacije
- europski profil
- napredak vještine upravljanja ljudima i projektima
- znanje stranih jezika
- međukulturna senzibilnost i osviještenost
- nove ideje i perspektive
- podizanje sposobnosti za rad u međunarodnom partnerstvu
- ...

EVS projekt uključuje tri glavne faze:

- planiranje i pripremu
- provedbu aktivnosti
- evaluaciju (uključujući i razmatranje mogućega nastavka na projekt)

Ukupno trajanje projekta, uključujući sve faze, može trajati najviše 24 mjeseca.

EVS projekti mogu sadržavati jednu ili više aktivnosti EVS-a. Aktivnost EVS-a ima tri bitne sastavnice:

- volontiranje
 - ciklus osposobljavanja i evaluacije
- kontinuirana potpora volonterima⁷

Svaki EVS projekt priprema se u partnerstvu **organizacije pošiljatelja, organizacije domaćina, organizacije koordinatora te volontera**. U jednostavnim projektima ulogu organizacije koordinatora preuzima ili organizacija pošiljatelj ili organizacija domaćin. U tom slučaju podnošenje prijave je odgovornost organizacije koordinatora, kao i sveukupno vođenje projekta.

U složenijim projektima za projekt se može prijaviti i zasebna organizacija koordinator, kao predstavnik partnerstva nekoliko uključenih organizacija. U takvom slučaju organizacija koordinator ne mora biti ni organizacija pošiljatelj ni organizacija domaćin no, uključiti se u EVS organizacije mogu uz uvjet da se **akreditiraju kao pošiljatelji, domaćini ili koordinatori**. Akreditaciju vode ili nacionalne agencije u programskim zemljama ili SALTO resursni centri za zemlje za zemlje istočne i jugoistočne Europe.⁸ Sve akreditirane organizacije i njihovi projekti objavljuju se u javnoj bazi podataka na internetskoj stranici Europske komisije.⁹

EVS organizacije, odnosno „predlagači“ mogu biti:

- neprofitne/nevladine organizacije;
- lokalna ili regionalna javna tijela;

⁷ Za više informacija o dimenzijama potpore volonterima te ciklusu osposobljavanja i evaluacije unutar EVS-a v. poglavlje „Sustav potpore oko volontera EVS“

⁸ Za više informacija o akreditiranju za EVS pogledajte stranice Agencije za mobilnost i programe Europske unije, www.mobilnost.hr

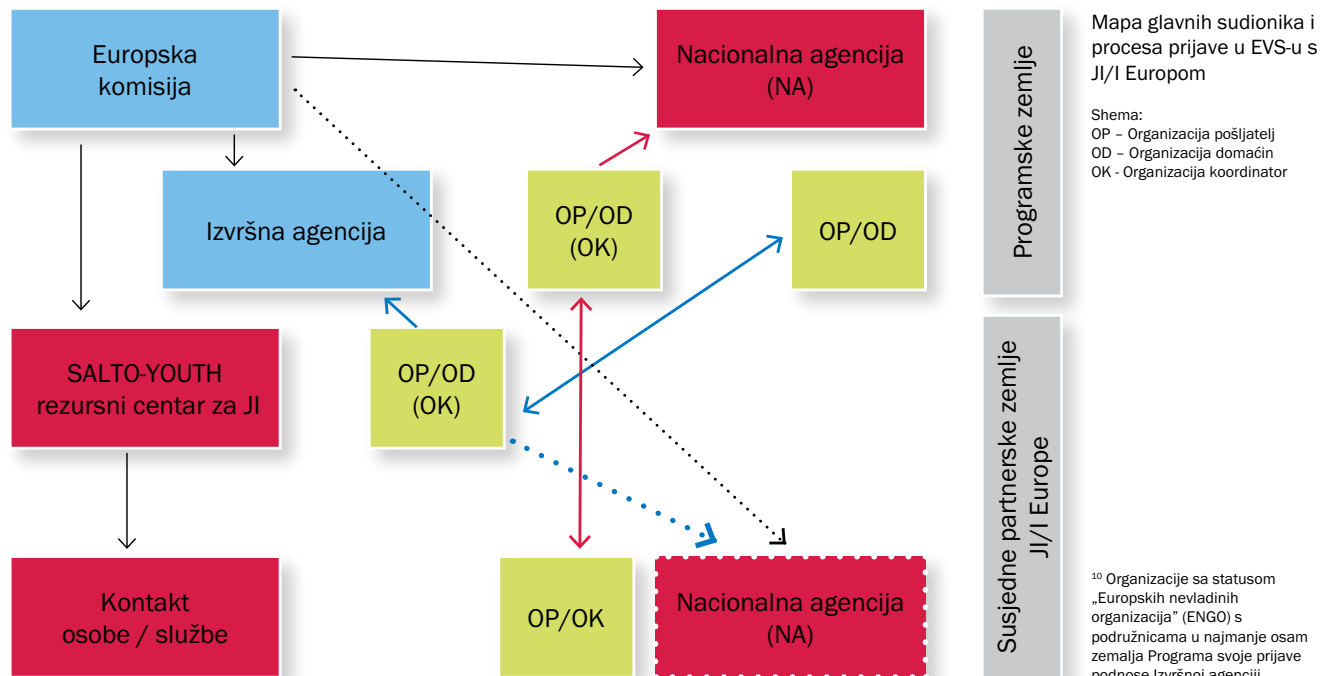
⁹ Baza podataka organizacija akreditiranih za EVS: http://ec.europa.eu/youth/evs/aod/hei_en.cfm

- tijela aktivna u području mladih na europskoj razini;
- međunarodne vladine neprofitne organizacije;
- profitne organizacije (samo ukoliko organiziraju kulturni, sportski ili događaj namijenjen mladima)

Da bi se prijavio, predlagatelj mora biti osnovan ili u programskoj zemlji ili u zemlji JI/I Europe. Jedan od predlagača preuzima ulogu organizacije koordinatora za čitav projekt (jednostrano financiranje) kao predstavnik svih predlagača. **Prijave** za projekte podnose se:

- Nacionalnoj agenciji u zemlji prijavitelju, ako se radi o programskoj zemlji, ("decentralizirano prijavljivanje" – ilustrirano CRVENIM strelicama v. sliku ispod teksta)
- Izvršnoj agenciji ako prijavitelj dolazi iz susjedne partnerske zemlje iz JI/I Europe¹⁰ ("centralizirano prijavljivanje" – ilustrirano PLAVIM strelicama na slici ispod teksta)

Prijave se ne podnose SALTO resursnim centrima ni kontakt osobama za program Mladi na djelu u regiji! Za iscrpnije informacije o postupcima prijavljivanja v. internetsku stranicu Europske komisije i „preuzmite“ najnoviju verziju Vodiča za program Mladi na djelu.

Početak

“Što je EVS i otkud to na ovom otoku?” - pitala se gospođa iz ureda za strance u policijskoj postaji u malom mjestu na jadranskoj obali. “Zašto ova plava djevojka traži da joj produžim dozvolu boravka koja se ne može produžiti?” Gospođa to pitanje nije postavila djevojci, nego joj je opušteno, ali i pažljivo objašnjavala da nitko u postaji trenutačno ne može ništa učiniti po pitanju njene dozvole što znači da mora otići i doći sljedećega tjedna.

Kad je izišla iz postaje, Anni se svijet srušio. Tako je silno željela nastaviti raditi na svom projektu i ostati na tom divnom otoku, makar ju je opušteni pristup njegovih žitelja katkad izluđivao. Morala je sve ponovno sama. Osoblje nadležne organizacije domaćina znalo je manje od nje o registraciji volontera. Uvijek iznova bi joj rekli da će to pitanje riješiti sutra, a organizacija koja ju je poslala u tom času bila je jako, jako daleko.

“Anna je sama pronašla i organizaciju domaćina i organizaciju pošiljatelja te je sama najviše radila na prijavi svoga projekta. Samu sebe je krivila za situaciju u kojoj se našla i za bojazan da će biti deportirana. Napisala je i uputila elektronsku poruku resursnom centru u Ljubljani. Oni su se potrudili pomoći joj savjetima, ali ni oni nisu poznavali aktualne zakonske odredbe. Potom ju je nazvao neki službenik u Zagrebu i objasnio joj kako ona kao volonterka EVS-a nažalost ne može dobiti produženje dozvole boravka. Po njegovom savjetu, trebala je jednostavno ostati gdje jest i ne uzrujavati se, šetati slobodno gradom te da bi se policija jednostavno navikla na njenu prisutnost, a ona neka zaboravi da treba dozvolu boravka. Kakvo objašnjenje!

Anna nije bila prvi volonter u JI Europi, već jedna od mnogo volontera EVS-a koji su uspješno okončali svoje projekte, ali jedna od rijetkih koji su se u ciljnoj zemlji duže zadržali. No, njezina je priča slična onima mnogih prvih volontera EVS-a. Trebalo bi „kopati“ po izvješćima, brojevima i ugovorima u omotima spisa da se nađe tko je bio prvi volonter u tom dijelu Europe. No zasada sve što možemo zaključiti je da su volonteri EVS-a oko nas, dolaze i odlaze i opet dolaze. Neki od njih upućuju nove volontere, a neki ostanu zauvijek. Kad se radi o onom dobrom u životu što traje i ostaje, nije bitno tko je s tim započeo i kada.

EVS je uključio i zemlje JI Europe 2000. godine. U to vrijeme ta je regija organizacijama Europske unije koje se bave EVS-om i sličnim programima bila uglavnom nepoznata. Nešto su doznali iz medija, uglavnom zbog izvanrednih vijesti o eskalaciji sukoba. Samo par godina prije toga iz te je regije u svijet odaslan niz snimaka kolona izbjeglica, bombardiranja i stradavanja.

Ipak, na prostoru JI Europe bile su prisutne organizacije čije su vizije i zadaće bile u skladu s programom sličnim EVS-u. Postojala je velika količina energije i volje da se utječe na civilno društvo. Sam pojam postojanja civilnoga društva bila je novost koju većina ljudi na tom prostoru nije u potpunosti razumjela. U takvim uvjetima organizacije su se trudile raditi transparentno i razumljivo u zajednicama u kojima su djelovale, ali i svojim donatorima. U nedostatku šireg razumijevanja bila je nedostatna potpora državnih institucija. Neke zemlje u toj regiji upravo su izlazile iz totalitarnih režima te nije bio ispravno definiran ni zakonski okvir za osnivanje organizacija. Ipak zahvaljujući potpori od strane međunarodnih programa, mnoge su organizacije sasvim uspješno sastavile vlastite programe i izgradile sposobnosti. Mnoge među njima razvile su mreže i partnerstva i postale aktivne na međunarodnoj razini. Nažalost, vijest o pokretanju programa EVS-a u regiji je prošla nezapaženo. Oni koji su i željeli saznati više, obično su se gubili u labirintu informacija te istovremeno u nedostatku praktičnih iskustava.

Zbog svega toga vjerojatno prvi EVS volonteri u jugoistočnoj Europi nisu bili ni svjesni da su prvi. Netko je negdje u spomenutoj regiji otvorio i pročitao Programski vodič i uvidio kako se EVS može integrirati te kako može doprinijeti radu njihove organizacije. Možda se taj netko sjetio poznate mlade djevojke u francuskoj partnerskoj organizaciji koja je govorila kako bi željela doći upravo u ovu regiju. Zašto onda ne probati nešto novo i dovesti motivirane mlade ljude kao potporu u radu njihove organizacije?

Razvoj volonterstva u JI Europi

Samo nekoliko godina kasnije značajno je porastao broj projekata EVS-a u regiji, a suradnja sa zemljama europskoga jugoistoka je jedan od prioriteta Programa. Osim dodjele znatnih novčanih sredstava, povećani su i naponi na promicanju i podršci programu, i to poglavito intenziviranjem i proširivanjem rada SALTO SEE resursnog centra u Ljubljani, odnosno putem nekoliko velikih europskih projekata nevladinih organizacija. Nevladine organizacije s područja Europe koje su već bile uključene u EVS, odmah su prepoznale danu priliku za financiranje EVS projekata kao i za izlazak s novim i privlačnim prilikama za volontiranje u novonastalim zemljama. Nije im bilo odveć teško ni naći partnere u regiji jer su već bile prisutne organizacije uključene u lokalne, regionalne i međunarodne programe.

Tijekom 2003. godine više od 50 EVS volontera pristiglo je ili otišlo iz regije u okviru multilateralnih EVS projekata. To je velik skok u odnosu na prethodnu godinu, iako se možda ne čini nekim velikim brojem no, brojeve treba dodatno analizirati. Ako pedeset volontera pomnožimo sa šest mjeseci, dobit ćemo broj radnih sati mjesečno. A tu je i broj korisnika za koje su volonteri organizirali aktivnosti za mlade. Volonteri su sudjelovali u radionicama na kojima se raspravljalo o raznim temama uključujući borbu protiv predrasuda, izgradnju mira, promicanje suradnje na europskoj razini. Podučavali su jezike i informirali o prevenciji HIV-a odnosno AIDS-a te izrađivali nacрте i sastavljali nove projekte, razmjenjivali informacije, a često obavljali i mnogo običnih svakodnevnih zadaća. Teško je međutim kroz brojke opisati pojedinačan dojam druge kulture, trenutak spoznaje, otkrića poziva ili radosti.

Prvotni priljev volontera dao je vrlo važan rezultat. Tijekom provedbe spomenutih velikih odnosno multilateralnih projekata, djelatnici organizacija iz regije odnosno iz europskih zemalja međusobno su se upoznali i navikli na zajednički rad. Regionalne organizacije upoznale su se s upravljanjem EVS-om učenjem kroz rad. Organizacije su započele i vlastite bilateralne EVS projekte, te je broj volontera EVS-a polako rastao. Pozitivna iskustva tih organizacija postupno

su privlačila druge organizacije, čime su projekti EVS-a dobivali na raznovrsnosti. Najuočljiviji promicatelji EVS-a bili su dakako sami volonteri koji su tijekom rada uspostavljali kontakte sa svojim kolegama iz drugih organizacija te su nastavili kontaktirati i dugo vremena nakon „stažiranja“ u EVS-u. Usporedo s tim raslo je i zanimanje mladih za projekte EVS-a koje je nekima dalo i priliku da po prvi puta posjete neku drugu zemlju.

SALTO resursni centar za JI Europu dao je potporu organizacijama uključenima u EVS. To je zapravo bio izazov izgradnje sustava za potporu EVS-u poput onoga u partnerskim zemljama. To je i učinjeno, uz ograničena sredstva i slabu uključenost vlada zemalja regije. Nedostatna akreditacija, nepravilan i prekidan ciklus osposobljavanja EVS-a te nedostatak iskustva od strane organizacija u vođenju EVS-a imali su odraz na kvalitetu projekata. Vežano za kvalitetu, volonteri često nailaze na poteškoće s ljudima s kojima rade i žive. Napredak po pitanju akreditacije senzibilizirao je organizacije za EVS te su njezini projekti postajali „vidljiviji“ putem baze podataka o „Iskazu interesa“ (Expression of Interest – EI). Regularni ciklus osposobljavanja za EVS postao je značajan resurs za pojedinačnu podršku volonterima i njihovo razumijevanje procesa učenja kroz koje su prolazili. Osiguranjem standarda kvalitete, bolje obuke, informativnih aktivnosti i prilike za prijavu Izvršnoj agenciji za obrazovnu, audiovizualnu i kulturnu politiku, broj EVS volontera je brzo rastao do troznamenkastoga broja godišnje.

Učinak

Daljnji razvoj EVS projekata u regiji ovisi o stupnju razumijevanja lokalnih zajednica odnosno samih zemalja domaćina za takve programe. U odnosu na početak 2000. godine, shvaćanje rada organizacija civilnoga društva i koncepata kao što je volontiranje ili neformalno obrazovanje u društvima svakako je poraslo. Javne ustanove i same su počele definirati stav prema mjerama potpore i promicanja navedenih koncepata. Priznanje i vrednovanje rada volontera odnosno neformalnog obrazovanja izravno poboljšava uvjete za provedbu svakoga EVS projekta.

Anna s početka članka više ne bi bila suočena s tako velikim problemom produženja boravka jer je u Republici Hrvatskoj, a zatim i u Bivšoj Jugoslavenskoj Republici Makedoniji na snagu stupio Zakon o volontiranju, a ubrzano se priprema i u drugim zemljama u regiji, pored drugih oblika potpore.

Projekti EVS-a u regiji doprinose promicanju volonterstva, neformalnog obrazovanja, uključivanja i suradnje mladih. Prilično pouzdano se može procijeniti je manje od 5% osoba uključeno u volontiranje, bilo da se radi o mladima ili populaciji općenito. U svakom slučaju, jedan manji broj mladih uključen je u organizacije civilnog društva i druge inicijative. Kao nova i vrlo zanimljiva prilika za mlade, EVS je nesumnjivo doprinio uključivanju mladih ljudi u promicanju širega koncepta volonterstva kao izraza aktivnoga građanstva. Postoji mnogo primjera da su organizacije koje su se prve uključile u EVS započele lokalne programe volonterstva za mlade u zajednicama kojima su pripadale. Mnogi od tih volontera donijeli su sa sobom različita iskustva i ideje koja su utkali u izgradnju sposobnosti organizacije.

foto : Grupa "Hejde da..."

Mladi volonteri usvajaju nove sposobnosti te razvijaju pozitivne društvene vrijednosti i time stječu i bolju poziciju na tržištu rada. Kao oblik neformalnog obrazovanja, EVS nudi niz uspješnih primjera osobnoga razvoja i izgradnje karijera. Neki od volontera nastavili su raditi u matičnim organizacijama, međunarodnim organizacijama i javnom sektoru na pitanjima vezanima za njihova iskustva u EVS-u. Drugi su se našli na drugim područjima, no iskustvo stečeno kao volonter EVS-a bit će korisno za cijeli život. Nažalost, neformalno obrazovanje u vidu volontiranja još uvijek nije u regiji u potpunosti priznato i cijenjeno. Postoji još vrlo mali broj mladih ljudi uključenih u neki oblik neformalnog obrazovanja. Sretna je okolnost da su inicijative za priznavanje neformalnog obrazovanja povezane s pristupanjem Europskoj uniji te se pomalo situacija u tom pogledu popravlja. Spomenuti programi svakim su danom sve primjetniji. Dolazak volontera EVS-a pozdravile su organizacije koje su se bavile ponajprije neformalnim obrazovanjem, radom mladih i volontiranjem. Imajući u vidu rezultate EVS-a tijekom godina, razvoj volonterstva i pozitivni trendovi u razvoju programa Mladi na djelu, očekuje se da će broj i kvaliteta projekata EVS-a dodatno rasti. Sljedeći je korak uključiti još više organizacija, ali i javnih ustanova. Za sada je akreditirano vrlo malo javnih ustanova iz regije. U dovoljnoj mjeri nisu uključene ni nevladine organizacije koje se bave pitanjima hendikepiranosti, socijalne isključenosti, jednakih mogućnosti, zdravlja i manjina, a njihovo sudjelovanje bi omogućilo proširenje projekata EVS-a, dalo potporu tekućem radu i mladima ponudilo nove mogućnosti za učenje.

Upravljanje EVS projektima

Ciklus i faze EVS projekta

Provjerimo vaše općenito znanje o projektima:

Koje su glavne faze bilo kojega projekta?

Potom jedno specifičnije pitanje: Koje su faze EVS projekta? (Odgovor je u nekoj od početnih stranica ove publikacije).

U mnogo pogleda EVS projekt sličan je drugim projektima koje vi ili vaša organizacija možete provesti. Svaki projekt započinje planom i pripremom nakon čega slijedi sama provedba projekta te potom evaluacija. Isto je i s EVS projektom, s tim da volonter može doći u zemlju domaćina dok su pripreme još u tijeku, no projekt se ne može završiti bez evaluacije i izvješćivanja.

Ipak, EVS projekti su specifični u nekoliko aspekata:

1. Prvo (što sada već sigurno znate), Europska volonterska služba dio je programa Europske komisije pod nazivom Mladi na djelu što znači da se svi **EVS** projekti moraju provoditi u skladu s pravilima i postupcima toga programa (formulari za prijavu, rokovi, financijska pravila itd.). Neka od osnovnih pravila nalaze se i u ovom priručniku dok su ostala navedena u Vodiču za program Mladi na djelu.
2. Akreditacija je važan aspekt EVS projekata. Obično se za provedbu drugih projekata ne traži akreditacija, čak ni za druge tipove projekata unutar programa Mladi na djelu. No, radi koordinacije EVS projekata te kako biste mogli slati i primati volontere, vaša organizacija mora prethodno biti akreditirana. Pomoću akreditacije dobiva se i pristup EVS-u te ujedno ujednačen standard kvalitete u EVS-u.
3. Svaki EVS projekt temelji se na međunarodnom partnerstvu (koje čini organizacija pošiljatelj, organizacija domaćin, organizacija koordinator te volonter/i). Partneri naravno dolaze iz raznih zemalja što proces izgradnje partnerstva podiže na još višu razinu.
4. Naposljetku, kvalitetna primjena, interkulturalna dimenzija, priznavanje učenja i drugi elementi kod EVS projekata daleko su složeniji i zahtjevniji u odnosu na druge aktivnosti u okviru programa Mladi na djelu.

Vremensko planiranje EVS projekta

Općenito, projekti bi trebali biti razumljiviji ako im se da forma/okvir, još više ako okvir predstavlja grafičku vremensku liniju u projektnom ciklusu. Naše iskustvo pokazuje da bi to trebalo funkcionirati i kod EVS projekata. Pokušajmo. Nekoliko minuta promatrajte grafički prikaz vremena i pokušajte uvidjeti što se događa u svakoj fazi EVS projekta.

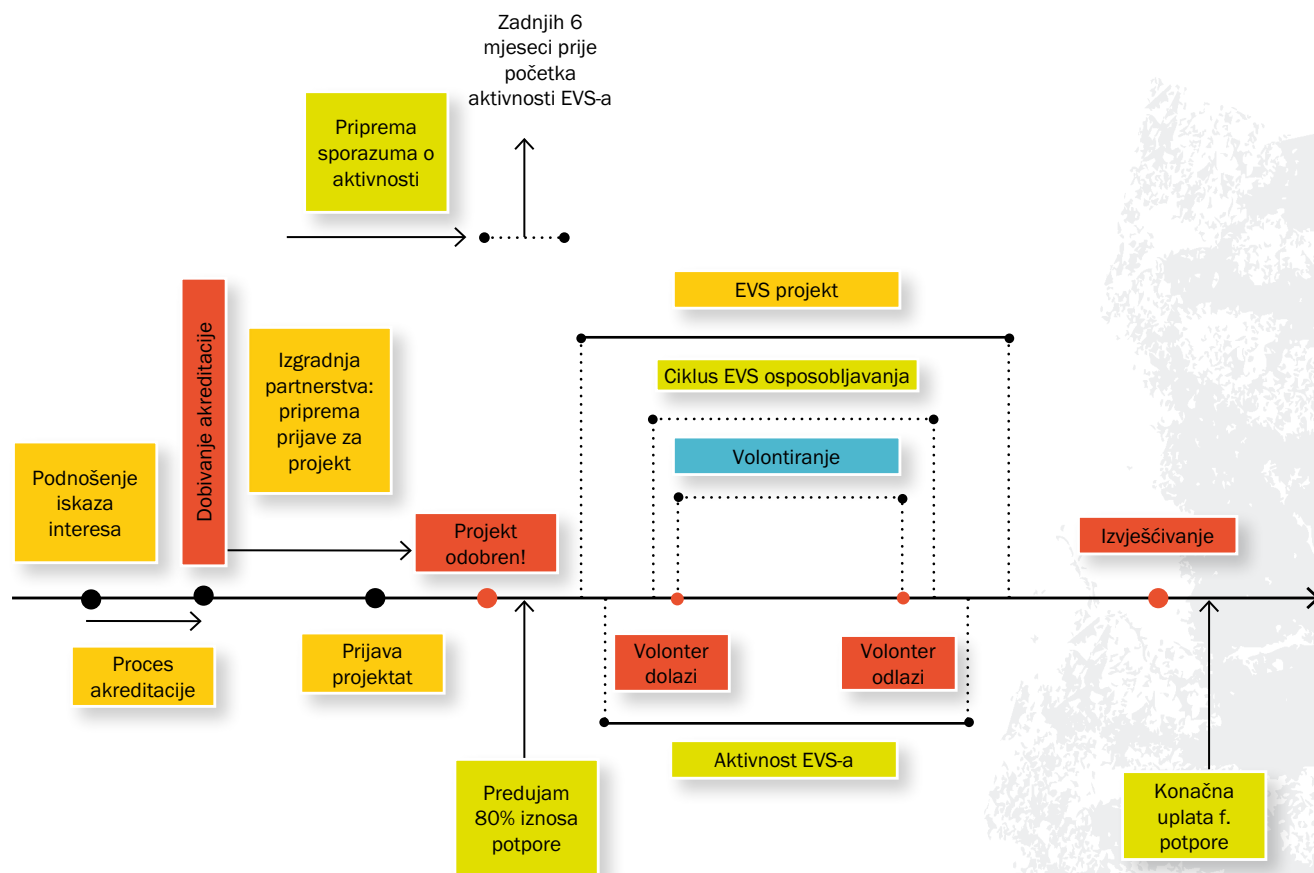

foto: Udruga mladih „KreAKTiva“

Jeste li primijetili kako je kratko vrijeme između dolaska i odlaska volontera u odnosu na cijelo trajanje projekta?

Premda volontiranje u EVS-u može trajati najdulje 12 mjeseci, nekada i kraće, EVS projekt u cijelosti može obuhvatiti do 24 mjeseca. Imajući u vidu činjenicu da projektu prethodi proces akreditacije, a slijedi izvješćivanje, za pripremu, provedbu i evaluaciju EVS projekta treba mnogo vremena.

Prilikom analize ovog vremenskoga plana vodite računa da se on odnosi na jednostavan EVS projekt, koji obuhvaća samo jednu aktivnost EVS-a. EVS projekti znaju imati i druge faze koje ovdje nismo spomenuli. Nadalje, navedeni vremenski okvir podrazumijeva da je projekt u startu odobren što nije uvijek slučaj, ali nadamo se da će vaš biti.

Napomene u nastavku teksta su narativna objašnjenja svake faze u ciklusu projekta. Pažljivo ih pročitajte i pokušajte povezati s grafičkim prikazom u dijagramu.

- Akreditacija. Svaka organizacija zainteresirana za slanje ili primanje EVS volontera mora najprije dobiti akreditaciju kao organizacija domaćin, pošiljatelj, odnosno koordinator. Postupak akreditacije počinje ispunjavanjem i predavanjem obrasca pod nazivom „Iskaza interesa“ te drugih propisanih dokumenata. Postupak može trajati mjesec ili dva (pa i duže) te je potrebno sve to unaprijed pripremiti. Za detaljne upute o procesu akreditacije pogledajte vodič naziva „Smjernice za akreditaciju“¹⁴
- Partnerstvo se započinje izgrađivati nakon što je akreditacija organizacije pozitivno riješena. To može trajati nekoliko mjeseci, pa i duže, budući da obuhvaća vrijeme potrebno za traženje partnera – organizacija domaćina/pošiljatelja i potencijalnih volontera, odnosno vrijeme potrebno za uspostavu funkcionalnih odnosa između svih strana u projektu. U ovoj fazi se dogovaraju i detalji EVS projekta, utvrđuju rokovi i mjesto prijave (bilo Nacionalna ili Izvršna agencija). Koncept partnerstva opisan je detaljnije u poglavlju „Kvaliteta u partnerstvu“.

¹⁴ Dokument se može preuzeti sa stranice: http://www.mobilnost.hr/prilozi/05_1311678984_EVS_smjernice_za_akreditaciju.pdf

- Odabir volontera može se provoditi prije ili nakon prijave projekta.
- Prijedlog projekta može se poslati Izvršnoj agenciji u Bruxellesu (ako je prijava od organizacije iz zemalja JI Europe koje nemaju svoju nacionalnu agenciju) odnosno Nacionalnoj agenciji (ako je od organizacije iz programske zemlje). Obično su potrebna dva do četiri mjeseca za primitak rezultata odabira.
- Po odobravanju projekta, prijavitelj (organizacija koordinator) zaprima ugovor na potpisivanje. Nakon potpisivanja, Izvršna agencija ili Nacionalna agencija uplaćuje prvu uplatu (predujam), što iznosi 80% potpore.
- EVS projekt može započeti. Predviđeni datum početka projekta u prijavi je datum kad mogu uslijediti prvi troškovi vezani za projekt.
- Započinje i aktivnost EVS-a. Volonteri su još uvijek u svojoj matičnoj zemlji. Samo volontiranje je tek dio cjelokupne aktivnosti. Osposobljavanje prije odlaska na volontersku službu odvija se u matičnoj zemlji volontera. U ovoj etapi organizacija pošiljatelj priprema volontere za projekt.
- EVS volonteri stižu u željenu zemlju/organizaciju i njihov „mandat“ u EVS-u započinje.

- Tijekom volonterskog rada provode se projektne aktivnosti. Volonteri prisustvuju osposobljavanju na početku i na sredini službe, koje se organizira u zemlji domaćinu. EVS volontiranje prestaje nakon isteka razdoblja naznačenoga u obrascu prijave (2 tjedna do 12 mjeseci). Volonter napušta zemlju domaćina.
- Volonteri sudjeluju na završnom događaju u matičnoj zemlji koja organizira druženje i potporu za volontere nakon njihova povratka.
- EVS projekt završava. Posljednji troškovi mogu nastati posljednjega dana projekta (kao što stoji u obrascu prijave).
- Završno izvješće za projekt mora se podnijeti najkasnije dva mjeseca po završetku projekta. Moraju ga zajedno podnijeti svi partneri u projektu.
- Nakon podnošenja završnoga izvješća, prijavitelj/organizacija koordinator zaprima uplatu preostalih 20% potpore.

Radi jasnijega i preciznijega uvida u vremenski plan sastavili smo jedan primjer. No prije nego što ga pročitate, imajte u vidu da **smo prethodno iznijeli jedan pojednostavnjeni grafički prikaz vremenskoga plana. Za provedbu projekta trebat će vam ili mnogo kraće ili mnogo dulje vremena.**

Primjerice, planirate li primiti prvoga EVS volontera u jesen/zimu, morat ćete Iskaz interesa podnijeti godinu dana ranije. Ukoliko sve bude išlo po planu, vaša bi organizacija trebala dobiti akreditaciju krajem veljače. Uspijete li pronaći partnere i pripremiti prijavu projekta tijekom nekoliko sljedećih mjeseci, onda prijavu projekta predajte na rok prvoga svibnja. U ovom slučaju rezultate ćete vjerojatno dobiti krajem srpnja. Datum početka projekta mogao bi biti 1. rujna, a volonteri bi trebali pohađati osposobljavanje prije odlaska na službu u rujnu ili listopadu. Volonteri bi po ovoj projekciji stigli u zemlju domaćina 1. studenoga i ostali do 1. kolovoza sljedeće godine (devet mjeseci). EVS projekt završio bi 1. studenoga iduće godine, a završno izvješće bi se trebalo podnijeti 1. siječnja. Nacionalna agencija bi donijela odluku o izvješću te vjerojatno tijekom ožujka informirala prijavitelja (organizaciju koordinatora) o tome da je izvješće odobreno. Nakon nekoliko mjeseci obavlja se i zadnja uplata.

Od koje smo pretpostavke pošli u ovom primjeru? Prije svega, da je prijava projekta predana Nacionalnoj agenciji. No, ako se prijava predaje Izvršnoj agenciji, to iziskuje više vremena. Potom, naša pretpostavka je da je Nacionalna agencija dala pozitivan odgovor i na prijavu i na završno izvješće što nije uvijek slučaj!

Imajte ovo na umu samo kao primjer, ne kao smjernicu. Svaki EVS projekt zapravo je drugačiji i poseban, iako uvijek mora poštivati pravila programa Mladi na djelu.

foto: Udruga mladih KreAKTiva

Dio B.

Kvaliteta u EVS-u

Školica do kvalitete u EVS-u¹⁵

27

Kvaliteta u EVS-u

Pristup kvaliteti u EVS-u mogao bi se ilustrirati primjerom igre školice (v. niže). On naime nadgrađuje učinkovito vođenje projekta te naglašava nekoliko ključnih aspekata kvalitete (kao i moguće „krizne točke“) u iskustvu EVS-a. U sljedećim poglavljima produbljuje se poznavanje svakoga „koraka učinkovitosti“ putem ponuđenih točaka za razmatranje te praktičnih strategija o tome kako osigurati uspješno „skakanje“ poljima „školice“.

Bitni aspekti kvalitete u EVS-u

¹⁵ Model „Školice do kvalitete“ pripremio je Darko Marković za program obuke/treninga pod nazivom SOHO, 2008.

Briga o osiguranju kvalitete u EVS-u započinje možda i prije nego što ste se stvarno uključili u nju, pitanjem za razmišljanje o sljedećim aspektima:

- Zašto se organizacija u kojoj radim i ja želimo uključiti u EVS?
- Koje su naše vrijednosti i načela koje bismo željeli promicati putem EVS-a?
- Kako mi razumijevamo ciljeve i koncept EVS-a?
- Kakvo je shvaćanje koncepta volontiranja i djelovanja u svrhe volonterstva u našoj zajednici odnosno u zemlji općenito?

Koje je vaše gledište?

Pročitajte sljedeće tvrdnje i navedite slažete li se ili ne sa svakom od njih:

- Volonterima je EVS ponajprije dobra prilika za nalaženje boljšeg posla
- Ako nema vidljivoga efekta za lokalnu zajednicu, treba prestati s organizacijom EVS-a
- Poanta EVS-a je u obuci volontera
- Čak i u loše organiziranom EVS-u, volonteri mogu dosta naučiti
- Glavni cilj EVS-a je razvoj europskih građana

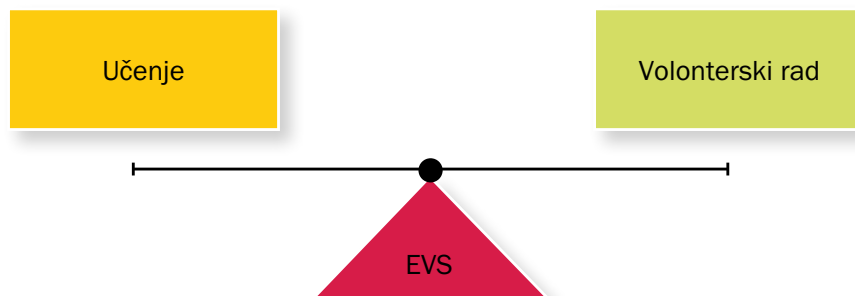
Iz odgovora na navedena pitanja bit će jasniji vaš stav prema EVS-u na koji se odražavaju vaše vlastite vrijednosti, načela i praksa. To će vam utrti put većoj komunikativnosti prema potencijalnim partnerima u EVS-u. Možda je dobra ideja da provjerite vlastito razumijevanje EVS-a kroz službena načela navedena u Povelji¹⁶ te razmjenite vaša gledišta s potencijalnim partnerima u EVS-u.

Kao što je vidljivo iz Povelje, najbolja definicija i pojam o EVS-u bi bila „služba za učenje“, a jedan od glavnih izazova svakoga EVS projekta je postizanje ravnoteže između ta dva aspekta – rada i učenja.

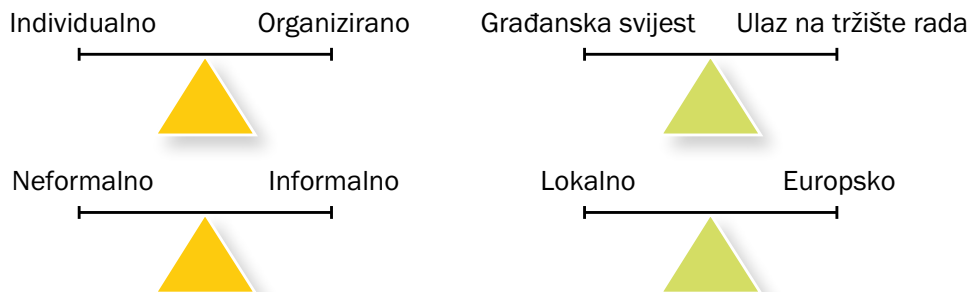
Učenje u EVS-u, odnosno konkretne aktivnosti volontera, postaju dijelom stvarnog životnog iskustva, no ne postoji recept bi li omjer trebao biti 50:50, 55:45 ili pak 40:60 ili možda i neki drugi. Na to zapravo u znatnoj mjeri utječe i samo shvaćanje prakse vas kao volontera i vaših partnera. Iz nekih razloga vaši pristupi mogu međusobno biti vrlo slični ili se pak razlikovati što može biti izvor konflikata. Utvrdimo stoga koje su to najčešće „napetosti“ do kojih dolazi i kako ih razriješiti radi postizanja potrebne ravnoteže.

¹⁶ Povelja Europske volonterske službe može se naći u Programskom vodiču

Kao što se vidi na slici ispod („dimenzija učenja“), nesporazumi nastaju uglavnom kod sljedećih pitanja: Uče li samo volonteri ili nešto usvoje i organizacije koje sudjeluju u EVS-u (posebno organizacija domaćin), i ako da, što (na)uče: također, jesu li organizacije otvorene za učenje tj. da zaista budu „organizacije koje uče.“¹⁷

EVS kao „služba učenja“

Sljedeća dilema u EVS-u postoji oko razlikovanja informalnoga i neformalnoga učenja. Zapravo, u procesu učenja u EVS-u prisutna su oba aspekta. Volonteri naime nauče mnogo i informalnim putem kroz boravak u stranoj zemlji. Međutim, potrebno je osigurati i neformalnu dimenziju u EVS-u što od uključenih organizacija iziskuje pognije planiran i strukturiran pristup učenju.

S druge strane vage pod aspektom „rada“ (tj. volontiranja), važno je ispitati vlastito shvaćanje razloga volontiranja. Radi li se o davanju prilike mladima da se „oboružaju“ korisnim radnim iskustvom te novim vještinama i sposobnostima koje će im kasnije pomoći u zapošljavanju, ili ih se želi osposobiti za djelovanje kao zrele aktivne građane koji će se uključiti u pomaganje svojoj ili drugim zajednicama u suočavanju s važnim pitanjima i problemima?¹⁸

¹⁷ Poglavlje: „Podrška i priznanje učenja u EVS-u“ u ovoj publikaciji

¹⁸ Više informacija o počecima i motivima za volontersku službu v. Odjeljke 1.3 i 1.4 u T-kit-u „Međunarodne volonterske službe“ str. 11-15

Naposljetku, ne treba zaboraviti ni dilemu „lokalno naspram europskog“ – je li u pitanju rad za dobrobit lokalne zajednice u zemlji domaćinu ili promicanje europskih vrijednosti, identiteta i građanstva?

Kod ovih dilema nema „ispravnoga“ odgovora, no i o njima valja razmisliti prilikom priopćavanja vlastitih razmišljanja i uvjerenja partnerskim organizacijama i volonterima s kojima radite. Dijalog o navedenim aspektima s vašim partnerima dobar je recept da se izbjegnu nesporazumi koji proizlaze iz različitih vrijednosti, koncepata i motivacije za uključivanje u EVS.

Uključivanje u EVS-u

Vježba rezoniranja – odabir volontera

Zamislite se u uloji predstavnika organizacije domaćina koji ima zadaću odabrati volontere za vaš EVS projekt. Zaprimili ste dva profila volontera:

- Dvadesetpetogodišnja djevojka netom diplomirala sociologiju, spremna raditi godinu dana kao volonter kako bi u tom vremenu razmislila o svojoj budućnosti i iskusila drugu zemlju i kulturu, dobro vlada engleskim jezikom i vrlo je motivirana za rad na društvenom projektu.
- Devetnaestogodišnjak, prekinuo školovanje sa 16 godina, živi u nesređenoj sredini u predgrađu glavnoga grada. Zanima ga sport, poznavanje engleskoga mu je na osnovnoj razini, a glavna motivacija steći vještine korisne za dobivanje posla.

Koga biste odabrali i zašto?

Jednostavna dilema sadržana u ovoj vježbi¹⁹ iskušava nas i postavlja niz bitnih pitanja vezanih za naš vlastiti pristup i razumijevanje EVS-a. Ona također pogađa u samu bit temeljnih vrijednosti i povijesti EVS-a te pitanje uključenosti kao jednoga od glavnih aspekata kvalitete.

“(Socijalna) uključenost je proces nastojanja da svaki pojedinac, bez obzira na iskustva i uvjete, može realizirati svoj potencijal kroz život“

- Edinburško partnerstvo mladih za socijalnu uključenost.

“Uključenost je zapravo trajni participativni proces (proces koji prepoznaje da su mladi ljudi „upravljajući“ svoja života i koji omogućuje ljudima da kontroliraju proces i određuju plan prema trenutnim uvjetima) koji mladima, bez obzira na njihovu dob, spol, spolnu orijentaciju, uvjerenja, društveno-ekonomski status ili sposobnosti pribavlja vještine, znanja i mogućnosti potrebne za sudjelovanje na svim razinama društva kao ravnopravni građani, s moći i prilikama da daju svoj doprinos te da njihov doprinos bude prepoznat i cijenjen...”

- Going International – Opportunities for All, p.7-8, SALTO Inclusion RC.

¹⁹ Inspirirano vježbom „Napraviti pravi odabir“ s tečaja s trenerima „SOHO“

Sredinom 90-ih u Europi je bilo mnogo prilika za mobilnost i razmjenu volontera, no većina njih postavljala je niz zahtjeva od kandidata – od statusa (npr. da su studenti), do određene razine stručnoga iskustva ili visoke kotizacije za volontiranje što je predstavljalo prepreku mnogim mladima. Iz toga je nastala vizija o novom programu razmjene volontera, otvorenome SVIM mladima, neovisno o njihovom društvenom, ekonomskom ili kulturnom statusu. Takav bi program mladima omogućio vrijedne prilike za neformalno učenje, odnosno mogućnosti za stjecanje važnih osobnih i stručnih sposobnosti i time bolju integraciju u društvo i tržište rada. To bi bio i način borbe protiv socijalne isključenosti te bi jedan od glavnih prioriteta bilo uključivanje ljudi s manje mogućnosti. Takva razmišljanja bila su klica za EVS.²⁰

Uglavnom, kada je riječ o EVS-u, ne treba zaboraviti polaznu ideju o uključenosti koja i dalje ostaje „motor“ i jedan od glavnih prioriteta programa Mladi na djelu. Nažalost, u stvarnom životu to ne bude uvijek tako, što znači da mladi s manje mogućnosti nemaju prioritet u našim EVS projektima²¹. Katkada odabiremo volontere koji su „kvalitetnija rješenja“ za rad odnosno pomoć u našoj organizaciji što nije način borbe za socijalnu uključenost. EVS je moćno iskustvo koje može promijeniti život, a katkada i jedina prilika za pozitivnu promjenu, a sve u cilju razbijanja začaranog kruga diskriminacije i pripreme mladih za preuzimanje aktivne uloge u svom životu.

Tko su mladi s manje mogućnosti?

To su, prema definiciji iz Vodiča, „mladi koji su u lošijoj poziciji nego njihovi vršnjaci zbog nepovoljne situacije odnosno prepreka navedenih u nastavku članka. To mogu biti situacije kada mladi nemaju pristup formalnom i neformalnom obrazovanju, transnacionalnoj mobilnosti te aktivnom sudjelovanju u životu zajednice i zemlje, pripremi i uključenosti u društvo.“²² Najčešće se radi o sljedećim preprekama: društvenima (mladi suočeni s diskriminacijom), ekonomskima (dugotrajna nezaposlenost ili siromaštvo), invaliditet (mladi s mentalnim ili fizičkim poteškoćama), obrazovnim (napuštanje škole u ranoj dobi), kulturnim razlikama (imigranti ili izbjeglice, zdravstvenim (mladi s kroničnim zdravstvenim problemima) te geografskim (mladi koji žive u udaljenim ili ruralnim dijelovima). Iscrpniji opis naći ćete u Programskom vodiču.

Alen Murga iz Livna, Bosna i Hercegovina, volontirao je od lipnja do prosinca 2003. u Fürst Donnersmarck Haus u Berlinu, SR Njemačka.

Radio je i živio s hendikepiranim ljudima od kojih 128 stalno živi u Centru. Njegov je rad započinjao rano ujutro, a obuhvaćao je buđenje i pomaganje u jutarnjem pripremanju, vođenje u šetnju, u park ili grad.

Prije toga Alen nije imao takvih iskustava. Iako je isprva osjećao nesigurnost, bilo mu je lijepo raditi na projektu te se dobro slagao sa svima u Centru – i korisnicima i osobljem.

Smatra da raditi s hendikepiranima zna biti teško, ali je uvijek ispunjavajuće. Ni jezik mu nije bio problem jer njemački govori tečno. U Njemačkoj je i živio od 1992. do 1999. zbog rata u njegovoj zemlji.

Program EVS-a je za njega bila dobra prilika da ponovno dođe u zemlju gdje je proveo veći dio djetinjstva i istovremeno radi nešto korisno.

Njemački je tim izjavio „Svima nam već nedostaje Alen, i prije nego što sutra ode iz Berlina.“

²⁰ Za više informacija o rastu EVS-a v. knjižicu „Vlastitim rukama naprijed“ koju je objavio SALTO resursni centar za uključenost, a može se skinuti s adrese: <http://www.salto-youth.net/inclusionforall/>

²¹ Primjerice, u programu YOUTH (MLADI) iz 2003. samo je 19% svih EVS projekata (dugoročnih i kratkoročnih) uključivalo mlade s manje mogućnosti. SALTO YOUTH resursni centar za uključenost: „Vlastitim rukama naprijed“, 2006. Bruxelles, str. 4.

²² Europska Komisija. Program Mladi na djelu.

foto: Slavica Panova i Petra Pekovec

Mjere za uključenost u EVS-u

Osim otvorenosti Programa, pa i EVS projekata svim mladima kao opće namjere programa Mladi na djelu, postoji niz specifičnih praktičnih mjera koje pomažu organizatorima projekta u realizaciji njihove zadaće. EVS posebice predviđa više „mjera uključivanja“ za mlade s manje mogućnosti.

- Mogućnost organiziranja kraćih aktivnosti EVS-a (ranije poznate kao „kratkoročne aktivnosti EVS-a“ od najmanje 2 tjedna koje pružaju mogućnosti organizacije posebnih prilika za mobilnost u skladu s potrebama i prilikama pojedinih kandidata. Uz to, nudi se i mogućnost sudjelovanja u drugoj aktivnosti EVS-a u trajanju od ukupno 12 mjeseci.
- Vodeći računa o specifičnosti života nekih mladih, postoji i mogućnost sudjelovanja u EVS-u i u ranijoj dobi – s napunjenih šesnaest godina.
- Postoji mogućnost prethodnoga planskog posjeta organizaciji domaćinu prije samoga početka aktivnosti EVS-a kako bi se utvrdili svi uvjeti života, rada i učenja pod okriljem EVS-a.
- Moguće je pokriti i troškove pojačanog mentorstva mlade osobe s manje mogućnosti (uključujući fazu priprema te cijelo vrijeme boravka u drugoj zemlji), koji mogu uključivati i pripremu, kao što je trajanje boravka u inozemstvu.
- Moguće je podmiriti i opravdane dodatne troškove vezane za potrebe mladih s manje mogućnosti (npr. dodatna zdravstvena skrb, posebni objekti ili oprema, njegovatelj, dodatni osobni troškovi u slučaju slabih ekonomskih prilika kandidata)²³

²³ Europska komisija. Vodič kroz program Mladi na djelu 2012., str. 60.

Povećanje uključenosti EVS projekata

Povećanje uključenosti u EVS-u iziskuje brižljivije planiranje i upravljanje, senzibilitet i svijest. Evo nekih preporuka iz Strategije uključivanja mladih u program djelovanja:²⁴

- EVS projekt koji uključuje mlade s manje mogućnosti trebalo bi uključiti u proces prije i nakon glavnoga projekta, a ne kao zasebnu, izoliranu zadaću.
- prilikom pripreme i provedbe projekata uključivanja mladih s manje mogućnosti poseban naglasak treba biti na analizi profila i potreba mladih, te u skladu s time treba usvojiti **prilagođen pristup pun potpore**.
- projekti uključivanja ne bi trebali gledati na nedostatke i probleme nego se usredotočiti na **sposobnosti** mladih ljudi i gledati k realizaciji njihovih **potencijala**.
- **postojano partnerstvo** između organizacija i osoba koje rade s mladima i koje sudjeluju u projektu treba temeljiti na zajednički dogovorenim ciljevima, konceptima i metodama.
- projekte po mogućnosti provoditi **u suradnji** s drugim relevantnim nacionalnim, regionalnim ili lokalnim programima, stručnjacima ili ustanovama izvan projekta (obitelji, škole i sl.)
- kod mladih s manje mogućnosti preporučljivo je primjenjivati postupni pristup – započeti primjerice od inicijativa mladih ili razmjena mladih, nastaviti s volontiranjem te potom prijeći od kratkoročnog EVS projekta na dugoročniji i slično.

Za praktičnije ideje o uspostavi postupnoga pristupa u radu s mladima s manje mogućnosti preporučamo pogledati brošure SALT0 resursnog centra za uključenost pod nazivom: „Internacionalizacija - Prilike za sve“, „Korak dalje vlastitim rukama“,²⁵ potom „Uključite se“, o kratkoročnim EVS projektima²⁶ te knjižica za inspiraciju „Uključiti sve kroz program Mladi“ u izdanju Europske komisije.²⁷

Ruta iz Litve volontirala je preko EVS-a osam mjeseci u Crnoj Gori u nevladinoj organizaciji ADP ZID koja se bavi mladima.

Tijekom boravka u Crnoj Gori Ruta je imala priliku raditi za dvije nevladine organizacije i to na različitim zadaćama i aktivnostima. U ljetnom razdoblju radila je u potpori organizaciji međunarodnih kampova za ADP ZIP u Crnoj Gori. Pomagala je oko raspoređivanja mladih pristiglih iz inozemstva, organizaciji radionica i pripremi tehničke opreme. Ujedno je sudjelovala u programu i učila iz njega.

To joj se iskustvo sviđjelo, učila je kroz igru, ali i kroz ozbiljniji dio posla koji je, prema njezinim riječima, uslijedio u jesen: „Više sam se angažirala oko tema vezanih za nasilje nad ženama, ljudska prava, jednakost, mir itd. jer sam se s time i susrela.“ Radi jasnoće, trebala bih reći da sam radila na telefonskoj liniji SOS-a za žene i djevojke žrtve nasilja. Iako je ovakav rad vrlo stresan, svakako je i svrsishodan.“

²⁴ Strategija uključenosti u programu Mladi na djelu EK (Europske komisije) (2007-2013). CJ/05/2007-2-EN.

²⁵ Knjižice o uključenosti: <http://www.salto-youth.net/inclusionforall/>

²⁶ „Uključite se“ - Poljska Nacionalna agencija http://www.youth.org.pl/s/p/artykuly/7/7/get_involved.pdf

²⁷ Uključiti sve Programom za mlade, <http://www.saltoyouth.net/inclusioninspiration>

Kvaliteta partnerstva

Traže se partneri! Dobri partneri! Potrebni su dobri odnosi s partnerima!

Kada je riječ o partnerstvu u okviru programa Mladi na djelu valja navesti da nije važno samo naći partnere za projekt, već treba uspostaviti i čvrste, pouzdane i odgovorne odnose sa svima uključenima u projekt. Isto vrijedi i za EVS projekte. Ponovimo, EVS projekt obuhvaća partnerske odnose između volontera i organizacija pošiljatelja, organizacija domaćina te organizacija koordinatora. Svi navedeni subjekti imaju svoje specifične zadaće i odgovornosti koje treba izvršiti. Osim toga, većina zadaća iziskuje komunikaciju i koordinaciju između partnera. Visokokvalitetan projekt može se dobiti samo ako se među provoditeljima-partnerima uspostave dobri odnosi.

Tko, gdje, što, kako?

Tko su mogući partneri?

Prema pravilima programa Mladi na djelu partner u EVS projektu (organizacija pošiljatelj, domaćin odnosno koordinador) mogu biti:

- neprofitna ili nevladina organizacija,
- lokalno ili regionalno javno tijelo
- organizacija koja se bavi mladima, a aktivna je na europskoj razini,
- međunarodna vladina organizacija ili
- profitna organizacija (jedino ukoliko organizira događaj vezan za mlade, sport ili kulturu).

Nema ograničenja u odabiru (vrste) partnera. Ako pripremate primjerice projekt preko vaše nevladine organizacije, partner u projektu vam može biti i lokalno javno tijelo uprave. Odabir partnera za rad je vaša odluka, jedino morate poštovati razdiobu između zemalja koje sudjeluju u Programu i onih iz Partnerstva. Volonteri EVS-a iz zemalja sudionica Programa mogu se raspoređivati i u zemlje Programa i u zemlje Partnerstva, dok mladi iz zemalja Partnerstva mogu volontirati samo u zemljama Programa. To znači da zemlje JI Europe (BIH, Srbija, Crna Gora, Albanija, Kosovo) ne mogu međusobno razmjenjivati volontere.

Alice Salza iz Torina, Italija, bila je volonterka EVS-a u Volonterskom centru Zagreb, u Hrvatskoj.

Bila je uključena u projekt „Human Rights Messengers (Glasnici ljudskih prava)“ organiziran u suradnji sa SCI Gate-om. Radila je u timu u ljetnim kampovima Volonterskog centra Zagreb koji je organizirao radionice te je obavljala druge zadaće vezane za edukaciju o ljudskim pravima. Pomagala je i u pripremi publikacije o neformalnom obrazovanju i pitanjima ljudskih prava.

„Zahvaljujući poslu dosta sam putovala i upoznala dosta različitih mjesta, mnogo ljudi. U tom sam dijelu posla posebno uživala.“

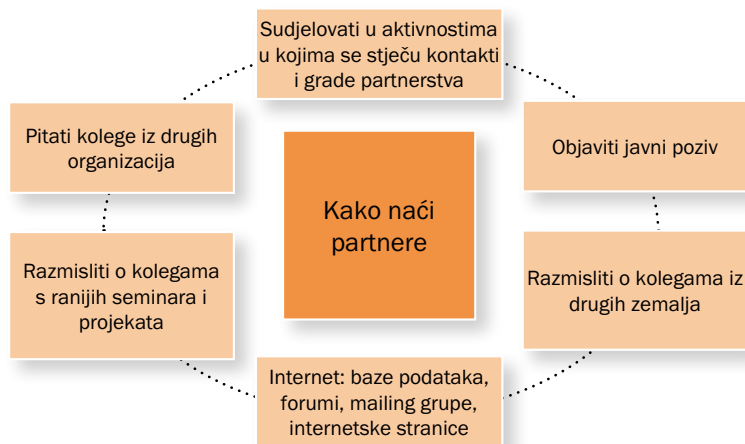
Kada je riječ o kandidatima za volontere, treba imati na umu da je Program otvoren svima u dobi od 18 do 30 godina neovisno o njihovom kulturnom, obrazovnom ili materijalnom statusu.

Naravno, kada odabirete organizacije i volontere s kojima ćete raditi, morate imati u vidu vaša očekivanja, temu projekta, profil organizacije, zanimanje koje pokazuju volonteri i dosta drugih važnih faktora. Odabrati prave partnere i volontere za pravi projekt doista je izazov.

Gdje naći partnere?

Partnere za EVS projekt možete naći na više načina. Postoje i razlike u redu kojima se partnerstvo uspostavlja. Katkada organizacija pošiljatelj kontaktira organizacije domaćine vezano za mogući EVS projekt. Ili pak volonter kontaktira organizaciju pošiljatelja koja onda traži dostupnu organizaciju domaćina. Volonteri katkada i sami odaberu organizaciju domaćina, a zatim kontaktiraju organizaciju pošiljatelja.

Općenito gledajući, najbolji način za pronalazak partnerske organizacije je kontaktiranjem **službene baze akreditiranih EVS organizacija** (vodi se u Europskoj komisiji) koju se onda pretražuje prema odgovarajućim kriterijima (tema, zemlja, trajanje projekta i slično). Baza podataka je osobito pogodna za mlade koji se zanimaju za EVS jer na taj način mogu dobiti pristup svim EVS projektima. Vaša će organizacija, nakon što se vaš EVS projekt akreditira, također biti uvrštena u bazu.

Kako pronaći partnere za EVS projekt

Zoran Misovski iz Struge u Makedoniji radio je kao volonter u Španjolskoj.

Organizacija domaćin nadležna za njega bila je Služba za mlade u Murciji (Španjolska) gdje je Zoran radio u Odjelu za mlade Gradske skupštine Murcije.

Objašnjava: „Najvažniji (dio moga boravka) je bio rad u Gradskoj skupštini. Naučio sam mnogo o radu s mladima na lokalnoj razini. Sada, u procesu decentralizacije Makedonije, koristim to iskustvo da zajedno sa svojom organizacijom lobiram za lokalne strategije i planove za mlade.“ Zoran i njegova organizacija, Forum mladih EYE, zajedno s Gradskom skupštinom u Strugi, trenutačno rade na promociji Lokalnoga akcijskog plana za mlade.

“Tijekom boravka u Španjolskoj sreo sam mnogo zanimljivih ljudi i stekao mnoge prijatelje. Vrlo mi je uzbudljiv bio susret sa španjolskim princem“, kaže Zoran.

No, postoji i drugi pristup. Ako ste već sudjelovali u međunarodnim projektima, možete kontaktirati osobe koje ste tom prilikom upoznali. Ukoliko niste, možda je sudjelovao netko iz vaše organizacije? Praksa raznih organizacija pokazuje kako kontaktiranje vama poznatih kolega iz drugih zemalja može itekako biti korisno. Čak i ako ne rade s organizacijama domaćinima odnosno pošiljateljima, možda vas mogu preporučiti relevantnoj organizaciji iz njihove zemlje. Stoga je vrlo preporučljivo sudjelovati u međunarodnim projektima ili događajima koje provode razne organizacije, nacionalne agencije ili pak resursni centri, posebice u onima namijenjenima stvaranju kontakata i gradnji partnerstva.

Suvremeni trendovi

U novije vrijeme, organizacije sve kreativnije koriste internet u pronalaženju partnera za projekte. Trenutačno postoji velik broj „mailing grupa“ na Yahoo-u odnosno Google-u, kao i web i Facebook grupa osnovanih radi prezentacije projekata i traženja zainteresiranih organizacija i volontera. SALTO resursni centar za JI Europu pokrenuo je i internetski forum za pronalaženje partnera za projekte programa Mladi na djelu.

Isto tako, možete se predbilježiti i na SALTO SEE online bilten kako biste primali obavijesti o raznim projektima i događajima koje organizira SALTO ili drugi subjekti iz ove problematike.

Bez obzira na način, prilikom pronalaženja partnera putem interneta treba biti oprezan. Ukoliko neku organizaciju ne poznajete osobno, dobro je otvoriti njezinu internetsku stranicu ili tražiti njezine reference.

Što je zadaća partnera?

Popis zadaća organizacija tijekom provedbe EVS projekta može ovisiti o njihovoj ulozi u projektu. Organizacije pošiljatelji, domaćini i koordinatori imaju dosta međusobno sličnih, ali i različitih zadaća i odgovornosti.

Radi lakšega razumijevanja redoslijeda zadaća i uobičajene razdiobe odgovornosti između partnera u EVS projektu navodimo primjer jednoga od njih gdje je volonter iz programske zemlje upućen od strane matične organizacije pošiljatelja na volontirsku službu u okviru EVS-a u JI Europi. Prijavu za projekt podnijela je organizacija domaćin Izvršnoj agenciji u Bruxellesu. Stoga je organizacija domaćin preuzela i ulogu organizacije koordinatora za dotični projekt.

Treba imati na umu da je navedeno samo primjer jedne aktivnosti EVS-a, jednog volontera i jedne organizacije pošiljatelja odnosno domaćina, te da sadrži samo jedan mogući scenarij raspodjele zadaća, no to u praksi ne mora izgledati tako. Nadalje, primjer polazi od pretpostavke da je inicijativa za projekt potekla od volontera koji je kontaktirao organizaciju pošiljatelja, a vezano za moguće organizacije domaćine u okviru EVS-a u zemljama jugoistočne Europe. Već smo spomenuli kako je moguće da organizacija pošiljatelj i organizacija domaćin same između sebe uspostave partnerstvo i potom odaberu volontere.

Prije EVS volontiranja:

- **Organizacija pošiljatelj** daje volonteru iscrpne informacije o EVS-u,
- **Organizacija pošiljatelj** pruža podršku volonteru u pronalaženju i kontaktiranju potencijalne organizacije domaćina;
- Istovremeno, **organizacija domaćin** priprema opis zadaća za volontere te započinje postupak njihovoga odabira;
- Po završenom odabiru i uspostavljenom partnerstvu **organizacija domaćin** priprema formular za prijavu projekta. U taj se proces treba uključiti i **organizacija pošiljatelj**;
- **Organizacija pošiljatelj** priprema volontere prije upućivanja na volontiranje za EVS;
- **Organizacija domaćin** pokreće niz aktivnosti u pripremi za prihvata volontera, osobito u praktičnim stvarima vezanima za projekt;
- **Organizacija domaćin** zajedno s organizacijom pošiljateljem omogućuje volonterima obvezatno osiguranje preko EVS-a;
- **Organizacija pošiljatelj** pomaže volonterima u postupku dobivanja vize odnosno dozvole boravka;
- **Organizacija pošiljatelj** osigurava da volonteri završe obuku prije odlaska na volontersku službu.

Za vrijeme volontiranja:

- **Organizacija domaćin** zadužena je za sljedeće aspekte
 - Rješava sva praktična pitanja u vezi s projektom;
 - Koordinira i provodi aktivnosti za vrijeme trajanja EVS-a;
 - Pruža volonterima osobnu i jezičnu potporu, odnosno potporu potrebnu za volontiranje;
 - Omogućava sudjelovanje volontera na obuci prilikom dolaska i sredinom volontirantske službe;
- **Organizacija pošiljatelj** održava stalni kontakt s volonterima i organizacijom domaćinom. U slučaju da dođe do poteškoća, **organizacija pošiljatelj** mora sudjelovati u rješavanju problema.

Matea from Slovenia was a volunteer in Belgrade

Matea iz Slovenije bila je volonter u Beogradu: „Kao što sam već rekla, ima nas 12 u udruzi „Hajde da...“, no imati Mateu uz nas bilo kao da imamo još jednog člana u timu“, sjeća se Jelena iz udruge „Hajde da...“, udruge mladih iz Beograda.

Matea je bila dio tima koji je pripremao, implementirao i evaluirao Ljetni kamp za mlade i s njime povezane aktivnosti. Sudjelovala je u stvaranju i provođenju programa za prezentaciju za animiranu TV seriju za djecu, „Dolje s nepravdom!“.

Pomagala je u pripremi materijala za internacionalni sajam udruga koji se održao u Novom Sadu u prosincu 2004., gdje je bila i dio tima koji je predstavljao udruhu „Hajde da...“. Tim udruge „Hajde da...“ veselo izjavljuje: „Matea je inicirala ideju za budući projekt u podakciji 3.1. – razmjenu mladih koja će se održati sljedeće ljeto u Grčkoj, razvijala je ideju zajedno s nama. Sada čekamo odgovor grčke Nacionalne agencije za program Mladi na djelu. Nadamo se pozitivnom odgovoru, jer se veselimo ponovnom radu s Mateom!“.

Nakon završetka volontiranja:

- **Organizacija domaćin** i volonter(i) priprema/pripremaju završno izvješće;
- **Organizacija pošiljatelj** omogućuje da volonteri sudjeluju u konačnoj evaluaciji EVS projekta;
- **Organizacija pošiljatelj** pomaže volonteru u reintegraciji u društvo u domovini;
- **Organizacija pošiljatelj** daje prilike volonterima za aktivnosti u domovini kojima će iznijeti svoja iskustva i informirati o rezultatima EVS projekta.

Općenito:

- **Organizacija domaćin** preuzima ulogu organizacije koordinatora sa sljedećim odgovornostima:
 - Financijska i administrativna odgovornost za projekt pred Izvršnom agencijom;
 - Koordiniranje projekta u suradnji s organizacijom pošiljateljem;
 - U suradnji s volonterima i organizacijom pošiljateljem, ispunjava i izdaje certifikat Youthpass za volontere²⁸

Kako graditi kvalitetno partnerstvo u EVS-u

Uspostava kvalitetnoga partnerskog odnosa sa svim partnerima nije lak zadatak, osobito ako se većina komunikacije odvija elektroničkom poštom ili telefonom. Teško je osjećati povjerenje i pouzdati se u nekoga koga nikada niste osobno vidjeli, no u većini je slučajeva to potrebno za provedbu međunarodnih projekata. Obično nemate sredstava za putovanja i upoznavanje s partnerima. (Dodatna se sredstva za ovu svrhu mogu zatražiti prilikom prijave projekta predviđenoga za mlade s manje mogućnosti). Stoga morate izgraditi **kvalitetan partnerski odnos na daljinu**. Evo nekoliko smjernica kao pomoć:

- Odmah u početku uspostavite otvorenu i iskrenu komunikaciju. Ne preuveličavajte svoj rad, sposobnosti ni radne planove;
- U opisu vašega projekta odnosno profila kandidata za EVS volontere budite realni;
- Dogovorite pravila i načela suradnje. Ne uvodite promjene bez konzultiranja s drugima.
- Realizirajte svoje zadaće na vrijeme i podijelite informacije o rezultatima;
- Poštujte zadane rokove;
- Nastojte biti učinkoviti u komuniciranju. Na elektroničku poštu odmah odgovarajte i budite stalno dostupni;
- S partnerima po mogućnosti razgovarajte – bilo telefonski, putem Skypea, messenger-a ili nekog drugog komunikacijskog sredstva;

²⁸ Za više informacija v. odjeljak "Podrška i priznavanje učenja u EVS-u".

- Redovito provjeravajte stanje i međusobno se koordinirajte oko zajedničkih zadaća;
- Svojim partnerima pružajte podršku i pomoć. Ne znaju svi sve.
- Održite motivaciju za rad u projektu.

Dvadesetčetverogodišnja Jelena Ilić iz Srbije sudjelovala je kao EVS volonter u poljskoj udruzi mladih „Semper avanti“ iz Wrocława.

Jelena se priključila velikom timu lokalnih volontera i volontera iz inozemstva koji su pripremali međunarodne kulturne događaje i aktivnosti za mlade te je sudjelovala u pripremi velikoga multikulturnog događaja pod nazivom „Procesija sv. Ivana“ i nastupa u Gdynji, Poljska. Tom prilikom surađivala je s gotovo stotinu mladih umjetnika iz sedam zemalja te je sudjelovala u različitim radionicama, oglašivanjima, dvije velike parade i tri koncerta.

„Djevojke izrađuju vijence od cvijeća kako bi doznale hoće li se udati te godine. Bacaju ih na drveće i iz koliko im pokušaja uspije da oni ostanu na krošnjama, toliko im godina preostaje do udaje“. To je poljska slavenska tradicija, objašnjava Jelena. Njezina je zadaća bila pomagati u pripremi radionica, informativnih materijala za mlade umjetnike iz drugih europskih zemalja, raspoređivati ih u sobe u kojima su bili smješteni, upoznavati ih s mjestom održavanja te im biti vodič i prva osoba za kontakt.

„Na početku sam se u jednom trenutku zabrinula kako će ti ljudi iz svih tih zemalja napraviti nešto novo. Oni su donijeli mnogo prepoznatljivih kulturnih sadržaja (glazba, nacionalni plesovi). Nekoliko dana stvarali su potpuno novo okruženje koje su ponudili publici. Bilo je zaista zadivljujuće pratiti njihove pripreme i davati im tehničku i emocionalnu podršku“ - kaže Jelena.

Suradnja s partnerima

Opis zadataka

Prije nekoliko mjeseci ispijajući kavu u omiljenom kafiću vidjeli ste starog prijatelja koji vam se potom pridružio. Pričali ste o poslu i životu općenito, i on vam je rekao za EVS – europski program za volontiranje mladih. Nakon toga o tome ste razgovarali s kolegama, došli do više informacija, analizirali sadašnji posao i planove za budućnost vaše organizacije te zaključili da biste željeli započeti primati volontere iz drugih zemalja. Sada kad imate motivaciju, sljedeće što morate napraviti je sastaviti opis zadataka za volontere.

Za početak pokušajte odgovoriti na sljedeća pitanja:

Sada definirajte koji bi točno bili zadatci volontera u vašoj organizaciji. Kako zamišljate EVS projekt odnosno ulogu volontera u njemu?

Prilikom opisa zadataka, organizacije obično griješe što u planiranju polaze od svojih potreba. Takav pristup nije dobar, jer nije usmjeren na to da volonterima osigura pomno planirano radno i obrazovno iskustvo nego na to da si priskrbi dodatnoga djelatnika. **Program EVS-a nije pokrenut s ciljem da se pomogne**

organizaciji kada im trebaju djelatnici koje ne mogu platiti. Katkada se radi i suprotna pogreška, da se volonterima ne daju nikakvi zadatci.

Kako bi se takve pogreške izbjegle i prije same prijave EVS projekta, nastojte prilikom opisa zadataka imati na umu sljedeće smjernice:

- volonteri ne smiju biti zamjena za zaposlenike
- zadatci volontera ne smiju uključivati previše administrativnog posla
- nastojte napisati što detaljniji opis zadataka, s konkretnim zadaćama i praktičnim primjerima. Potrebno je također izraditi i dnevne i tjedne planove rada.
- raspodjelu zadataka prikazujte postocima (npr. 30% vremena volonter će raditi na pripremi i provedbi radionica, 20% na promotivnim aktivnostima, itd.)
- ideje i inicijative koje volonteri izraze su dobrodošle
- pokušajte postići ravnotežu između službe i učenja u vašem projektu – s jedne strane, aktivnosti volontera trebaju biti povezane s lokalnom zajednicom i konkretne projektne aktivnosti, no s druge strane one trebaju pružati i dovoljno prilika za učenje.

Planiranje opisa zadaća provodi se prilikom pripremanja Iskaza interesa, da bi se pri izradi projektne prijave taj opis revidirao i detaljizirao te konačno definirao nakon odabira volontera. Tijekom cijeloga procesa treba se odvijati komunikacija među partnerima u projektu, a u zadnjoj fazi treba uključiti i specifične potrebe, iskustva i zamisli volontera.

Nakon što vaš projekt bude prihvaćen, volonter(i) odabran(i) i zadatci definirani, postavite sebi sljedeća pitanja prije nego što započenete s projektnim aktivnostima:

- Je li opis zadataka realan?
- Odgovara li potrebama, znanju i iskustvima volontera?
- Tko će raditi s volonterima na dotičnom projektu?
- Kakvo će osposobljavanje te kakva potpora vezana uz zadatke biti potrebna volonterima? Tko i kako će to osigurati?
- Treba li osigurati neke specifične resurse odnosno radne uvjete?

Naposljetku, u dogovoru s volonterima, možete unositi dodatne promjene i dopune.

Francuskinja Edith Ginouvier volontirala je na projektu YCS-u u YMCA-i u Skopju.

Francuskinja Edith Ginouvier volontirala je na projektu YCS-u u YMCA-i u Skopju, Makedonija, gdje je radila na projektu pomoći izbjeglicima na području Prespe na jugozapadu Makedonije. Tamo su u nekadašnjem hostelu uz jezero Prespa bile smještene 52 obitelji s oko 140 osoba, po nacionalnosti Makedonci iz Albanije koji su početkom 90-ih morali otići iz zemlje zbog političkih i ekonomskih razloga. Većina njih provela je u Prespi više od deset godina, no njihovi su životni uvjeti i dalje vrlo teški. Iako su naposljetku 2004. dobili makedonsko državljanstvo, nemaju od čega započeti novi život kao makedonski državljani.

Edith je radila u grupi lokalnih i međunarodnih volontera YCS YMCA Makedonije na podizanju svijesti u Skopju i cijeloj Makedoniji, osobito među mladima, o teškim životnim uvjetima izbjegle zajednice, organizirajući humanitarne akcije u suradnji s lokalnim vlastima u Skopju i Resenu te s poslovnim sektorom u Makedoniji. U više navrata donosili su odjeću, hranu i druge potrepštine, provodili vrijeme s njima, igrali se s djecom i slično. Edith kao najvažniji aspekt ističe osobni kontakt s ljudima.

>>

Odabir volontera

Prije daljnjega čitanja, razmislite nekoliko minuta o profilu volontera kakvoga biste željeli ugostiti u svojoj organizaciji – s kakvim vještinama, stavovima, motivacijom i dosadašnjim iskustvom.

>>

Osim što smo donosili odjeću imali smo priliku dulje razgovarati s izbjeglicima, pitati ih o prijašnjem životu, o trenutačnom životu u Makedoniji te o tome kako su se osjećali i čemu su se nadali. Taj dio je bez sumnje bio i najzanimljiviji jer nam je omogućavao da dublje sagledamo situaciju i uspostavimo istinski odnos s tim ljudima. A to je i za njih bilo jako važno jer, kako mi je u razgovoru rekao jedan od njih, vrlo je rijedak slučaj da netko pita i sluša njihovu priču i situaciju u kojoj se nalaze, iako oni o tome imaju mnogo reći.“

S jasnim opisom zadaća i traženoga profila volontera, organizacija pošiljatelj može započeti tražiti volontere. Najbolji način je da se izbor volontera obavlja u suradnji s partnerom. Međutim, katkada sami zainteresirani volonteri kontaktiraju organizaciju domaćina, no i u tom slučaju treba uspostaviti partnerski odnos s organizacijom pošiljateljem iz zemlje odakle volonter dolazi te odrediti tko će biti organizacija koordinator, i to prije prijave projekta. Međutim, odabir volontera nije usko vezan s podnošenjem prijave već oni mogu biti odabrani prije ili nakon prijave projekta. Napominjemo da Nacionalne agencije imaju različita pravila o ovom pitanju te je uvijek preporučljivo konzultirati se prije same prijave.

Važno je i da vaš projekt zanima volontera za kojega se odlučite, kao i da njegovo dosadašnje iskustvo i profil odgovaraju temi projekta. U tu svrhu organizacije domaćini obično koriste formulare za prijavu za zainteresirane kandidate. Službeni obrazac za prijavu volontera ne postoji, već izrađujete svoj ili koristite neki koji je neka druga organizacija (ili više njih) koristila. Primjer takvog jednog obrasca donosimo u Dodatku 5a). Pored obrasca za prijavu, od volontera se obično traži i životopis i pismo motivacije, ili se za zainteresirane kandidate obavi razgovor putem telefona. Ovakvim procesom odabira trebalo bi se doći do adekvatnoga volontera za EVS projekt.

Prilikom odabira EVS volontera, treba imati u vidu i sljedeće:

1. Očekivanja neka budu realna
2. Treba biti otvoren za volontere različitih profila i porijekla

Jedna od glavnih značajki programa Mladi na djelu jest da je program otvoren svim mladima. To znači da procesu izbora volontera treba biti uključiv te da ne smijete staviti previsoke zahtjeve pred potencijalne volontere. Odabir volontera ne svodi se na traženje savršenih kandidata koji će provesti neki sjajan projekt, već mladih koje će moći doprinijeti projektu te kroz njega i učiti. Nije realno, niti u skladu s načelima Programa, tražiti mladu osobu s pet godina iskustva koja će za vas obučavati mlade članove i razvijati vašu organizaciju. Od vas se, kao organizacije domaćina, traži spremnost za pružanje podrške volonterima i obuke u provedbi zadaća, u skladu s njihovim potrebama i zahtjevima projekta. Zamisao je da obje strane uče u tom procesu, osobito u kontekstu razmjene znanja, iskustava i ideja.

foto: Grupa "Hajde da..."

Što obaviti prije dolaska volontera

Praktična pitanja

Primiti EVS volontera podrazumijeva rješavanje niza praktičnih pitanja za koja treba dati izvediva, a istovremeno kvalitetna rješenja. To katkada nije jednostavno i to morate imati na umu prilikom prijave projekta. Smještaj, viza ili pak tečaj jezika nisu stvari koje se rješavaju u par dana, već su dio duljega procesa pripreme koji počinje dosta vremena prije dolaska volontera.

Viza i dozvola boravka

Prije rješavanja drugih praktičnih pitanja svakako se pozabavite i postupcima za dobivanje vize ili dozvole boravka za volontera. Katkada su ti postupci jednostavni i gotovi u kratkom roku, no često se događa da treba pribaviti razne dokumente što produžuje vrijeme za dobivanje potrebne vize odnosno dozvole.

Za ovaj dio priprema odgovorna su i organizacija pošiljatelj i organizacija domaćin, iako vrlo važnu ulogu ima partner u svojstvu organizacije koordinatora. EVS volonter treba dobiti sve potrebne informacije, pomoć te sve popratne dokumente nužne za dobivanje vize/dozvole boravka. Po potrebi će se uključiti i Nacionalna, odnosno Izvršna agencija, pomažući oko dobivanja traženih dokumenata.

Regulativa vezana za vize i dozvole boravka razlikuju se od zemlje do zemlje.

Potrebno je stoga kontaktirati veleposlanstvo zemlje domaćina glede specifičnih pravila, postupaka i potrebnih dokumenata. Internetske stranice veleposlanstava nisu uvijek ažurirane te se u većini slučajeva prave informacije mogu dobiti tek telefonski ili putem elektronske pošte. Preporučljivo je i kontaktirati relevantne ustanove zemlje domaćina jer one katkada daju iscrpnije informacije.

Općenito planirajte da će vam za dobivanje vize ili dozvole boravka trebati više vremena, te da treba uključiti i vrijeme potrebno za dostavu dokumenata, primjerice pozivnog pisma. Pozivno pismo je dokument koji sastavlja organizacija domaćin odnosno organizacija koordinador, a u kojem se navodi opis projekta i razlozi za pozivanje volontera. Primjer jednoga takvog pisma naći ćete u Dodatku 5b.

Katharina Dieckmann (Njemačka) radila je kao EVS volonter u malom selu Kuterevu na Velebitu u Hrvatskoj.

Kuterevo ima 600 stanovnika i smješteno je u udolini okruženoj krasnom prirodom i šumom. Danas je poznato kao mjesto utočišta za medvjediće bez majke. Oslanjajući se na seoski i planinski turizam, ova mala zajednica trudi se održavati to malo i izolirano selo koje je istovremeno jedini dom za malu medvjeđu siročad. Zajedno s lokalnim timom stručnjaka i volontera, Katharina je pomagala u radu ovoga jedinstvenoga ekološkog okružja, svojom potporom i naporima zbližavajući se s lokalnim ljudima, ali i medvjedićima.

“Jednoga dana bila sam zajedno s nadređenima unutar ograde gdje je bio Mrnjo Brundo, „Veliki medo“, koji mi se približio i tražio nešto od mene. Rekla sam mu „rik“ (vрати se) uz snažne pokrete, i on se vratio. To me se jako dojmilo. Nikad mi nije bilo dosadno, uvijek je bilo nešto novo posebice ljeti kada sam vodila posjetitelje da vide medvjediće.“

Nije isto ide li u EVS projekt - sudjelovati volonter iz programske zemlje u zemlju jugoistočne Europe ili je obrnuto.

- Državljeni programskih zemalja u većini slučajeva ne trebaju vizu za ulazak u bilo koju zemlju jugoistočne Europe kao turisti, ali će im za vrijeme dulje od 3 mjeseca i obavljanje volonterske službe trebati dozvola za boravak. Zemlje jugoistočne Europe imaju različite zakone o volonterstvu te specifične postupke izdavanja dozvola za boravak. Neke od tih zemalja nemaju dobro, ili nemaju uopće, definirano volontiranje u inozemstvu. Stoga se preporučuje provjeriti važeće odredbe i kontaktirati nacionalna tijela zadužena za to pitanje (to je obično Ministarstvo unutarnjih poslova).
- Državljeni većine zemalja s navedenoga područja moraju dobiti vizu za volontiranje u nekoj od programskih zemalja. Kako se viza izdaje na duže vrijeme i to se ne smatra turističkim boravkom, postupci traju dosta dulje, s većim troškovima, a traži se i više dokumenata. U većini slučajeva cijeli postupak obavljaju nadležna tijela u zemlji domaćinu. U svakom slučaju, preporučljivo je provjeriti sve pojedinosti vezane uz postupak i prije pisanja projektne prijave. Valja planirati dovoljno vremena za dobivanje vize - najmanje mjesec dana ili čak dva mjeseca!

Pablo Respaldiza iz Bilbaoa, Španjolska, bio je volonter EVS-a u gradiću Prozoru u području Rame u Hercegovini, južni dio Federacije BiH.

Nakon završetka rata, gradonačelnik i predratno bošnjačko stanovništvo Prozora vratili su se 1998. godine svojim kućama. Neki od njih su ostali u drugim gradovima, a u Prozoru su zatekli ljude koji su se tamo doselili iz drugih mjesta. Stanovništvo je sačinjavalo 60% Hrvata i 40% Bošnjaka.

„Deset godina nakon rata situacija u gradu je i dalje bila teška. Grad je i dalje bio podijeljen između dvije etničke skupine, a gradska infrastruktura je podupirala tu podjelu. U gradu postoji samo jedna ulica i ona dijeli stanovnike grada. Osim toga, postojala su i dva različita obrazovna sustava, hrvatski i bošnjački. Djeca pohađaju školu u različitim smjenama. Djeca jedne etničke skupine idu u 8 sati, a druge u 13 sati. To dodatno otežava situaciju u gradu jer se djeca tako maloga uzrasta u tako malom gradu ne igraju zajedno, ne provode vrijeme zajedno, ne uče i ne žive zajedno.“ Pablo je organizirao mnoge aktivnosti za mlade, uključujući foto sekcije te kazališnu družinu, sve kako bi povezoao dvije etničke skupine.

>>

Osiguranje

Putem sporazuma Europske komisije s osiguravajućom tvrtkom, svi EVS volonteri osigurani su cijelo vrijeme trajanja projekta u kojem sudjeluju. Osiguranje je jednako za sve i pokriva bolest, nesreću, smrtno stradavanje, trajnu onesposobljenost, gubitak osobnih i putnih dokumenata te ostale rizike sukladno polici.

Sve troškove osiguranja snosi izravno Europska komisija i oni se ne vode pod troškovima projekta. Organizacija pošiljatelj odgovorna je za slanje podataka o volonterima osiguravajućoj tvrtki. Postupak je dosta jednostavan i kratkotrajan te se obavlja putem službene Internetske stranice. Za prijavu je potrebno imati korisničko ime i lozinku koju dobiva organizacija koordinator po odobrenju projekta. Internetska stranica za upućivanje zahtjeva za policom osiguranja je sljedeća: <http://global.msh-intl.com> (potrebno je kliknuti na „European Commission“ na desnoj strani internetske stranice. S navedenim osiguranjem volonter može koristiti usluge zdravstvenoga sustava u zemlji domaćinu. Prilikom odlaska liječniku ili kupovine lijekova volonteri ili organizacija domaćin će snositi troškove koji će im kasnije biti u potpunosti nadoknađeni uz priložene originalne račune. Za sva specifična pitanja o korištenju osiguranja savjetujemo da kontaktirate izravno osiguravajuću tvrtku koja ima aktivne operatere 24 sata na dan.

Smještaj i prehrana

Smještaj i prehrana mogu se riješiti na razne načine. Rješenje za koje se vaša organizacija odluči ovisit će i o samoj vašoj okolini, iako treba imati na umu da se konačna odluka donosi u konzultaciji sa svim partnerima u projektu.

Najčešći primjer rješavanja ovoga pitanja u je smještanje volontera u unajmljeni stan ili dio kuće, a pogotovo se na taj način rješava smještaj više volontera u isto vrijeme. Katkada se volonteri smještaju i kod obitelji, a rjeđe u prostorima same organizacije, a jedna od opcija su i studentski domovi. Volonteri u tim slučajevima sami pripremaju obroke, iz mjesečne potpore za hranu koja se izdvaja iz troškova projekta, ili ih dobivaju u obitelji u kojoj su smješteni, domovima ili drugim institucijama koje surađuju s organizacijom.

U razmatranju mogućih rješenja smještaja za vašega volontera odvagajte sve pozitivne i negativne aspekte svakoga rješenja. Smještaj u neku obitelj sigurno bi pridonio integraciji volontera u lokalnu zajednicu, no ne može im osigurati privatnost i neovisnost. Korištenje prostora organizacije je povoljno i praktično rješenje, no time bi se izbrisala jasna granica između životne i radne okoline volontera. Smještanje u unajmljene stanove je skuplje rješenje, ali osigurava najbolje životne uvjete volonterima – kupaonicu i kuhinju na osobno korištenje i zaštićenu privatnost.

Odluku o rješenju za smještaj ćete u konačnici donijeti vi i vaši partneri. No, ne treba zaboraviti da potpisivanje ugovora ne podrazumijeva smještanje prijatelja na nekoliko dana, nego osobe koja će biti dio vašeg tima tijekom sljedećih mjeseci, a možda i godine dana.

Lokalni prijevoz

Kao organizacija domaćin imate obvezu osigurati volonterima i mogućnost korištenja lokalnoga odnosno gradskoga prijevoza. Realizacija ove obveze ovisi o samim lokalnim prilikama – životnom i radnom okružju volontera. Volonteri moraju dobiti mogućnost korištenja lokalnih prijevoznih sredstava (autobusa, tramvaja, podzemne željeznice) za putovanje do mjesta rada i do stana. U nekim slučajevima bolje rješenje je za obje strane može biti i bicikl te se i on može smatrati načinom lokalnoga prijevoza.

Učenje jezika

Podrška u učenju jezika jedan je od četiri oblika potpore koju volonteri primaju tijekom rada u EVS projektu te je i to obveza organizacije domaćina. Ne postoji specifično pravilo o obliku, trajanju ili učestalosti, već to ovisi o potrebama, zanimanju i sposobnostima volontera, kao i o kapacitetima organizacije domaćina.

Neke su organizacije odlučile uključiti volontere na tečajeve organizirane u školama jezika, dok su druge angažirale instruktore da rade s volonterima, što je prikladnije rješenje ako primete više od jednoga volontera. U slučaju da organizacija ne raspolaže novčanim sredstvima za plaćanje profesora jezika, mogu se angažirati apsolvenci što se također pokazalo dobrim izborom jer ima mnogo studenata koji žele vježbati stečena znanja ili stažirati prije traženja posla.

>>

„Nakon ljeta mislili smo da bi bilo dobro organizirati tečaj španjolskoga jezika za stanovnike Prozora, uz knjige iz koje bi učili i engleski jezik. Cilj nam je bio okupiti u istoj grupi i Hrvate i Bošnjake, bez obzira na dob, kada im to već školski sustav onemogućava. Važno je bilo samo okupiti djecu. I uspjeli smo okupiti 70 polaznika iz Prozora, a i drugih mjesta s područja Rame.“

Priprema radne sredine

Prvi korak: Ljudi

U vremenu između potpisivanja ugovora o smještaju volontera i ispitivanja mogućnosti za organiziranje tečajeva jezika, bilo bi korisno da postavite sebi pitanje: „Jeste li obavijestili i ostale o dolasku EVS volontera?“ Vi biste mogli odgovoriti protupitanjem: „Ali tko su ti ostali?“ Ostali su svi koji rade u vašoj organizaciji, ali i izvan nje, a s kojima će volonteri u svome radu dolaziti u kontakt.

Najprije su to članovi tima u vašoj organizaciji u kojoj vjerojatno radi više ljudi, bilo kao zaposlenici ili volonteri. Oni će biti najviše u kontaktu s volonterima te je jako važno da ih obavijestite o dolasku novoga člana tima, i, što je još važnije, da ih pripremite za suradnju i suživot s osobom iz druge zemlje. U ovoj etapi važno je razmisliti o dosadašnjim iskustvima i sposobnostima vaših radnih kolega. Jesu li oni do sada radili u multikulturalnim timovima, odnosno jesu li bili uključeni u proces međukulturalnog upoznavanja? Imaju li predrasuda o zemlji iz koje volonteri dolaze? Govore li engleski jezik? Naposljetku, hoće li se radovati ili ne što će se vašoj organizaciji pridružiti EVS volonteri?

Pripremiti vašu organizaciju za dolazak volontera ne bi trebala biti teška zadaća. Prihvat EVS volontera obično je uzbudljiv događaj koji nudi jedinstvene i izvanredne mogućnosti za učenje čitavom timu i bilo bi šteta da organizacija to ne iskoristi.

Vaša je odluka koga ćete još obavijestiti o dolasku volonteru, no ne zaboravite razgovarati s mladim djelatnicima u organizaciji koji bi mogli biti najviše uzbuđeni zbog dolaska volontera i mogli bi vam biti od velike pomoći u integraciji volontera u lokalnu zajednicu. Ne zaboravite ni djelatnike iz važnih partnerskih organizacija ili ustanova. Ako će volonteri živjeti i raditi s još nekim, i s njima razgovarajte prije njihova dolaska. Naposljetku, obavijestite i susjede, sve važne prijatelje i svakoga koga bi volonteri uskoro mogli upoznati.

Na taj način izgradit ćete sigurno i susretljivo okružje za nekoga tko dolazi živjeti u vašu zajednicu. Gledajte i malo šire – bi li bilo važno i da lokalna zajednica bude upućena o dolasku volontera? To pak ovisi o samom mjestu provedbe projekta. Ako se primjerice projekt provodi u velikom gradu, tada nema svrhe obavještavati lokalnu zajednicu, osim možda najbližega susjedstva. No, dolazak stranoga volontera mogao bi biti velik događaj za manji grad ili pak selo. U takvim situacijama bilo bi korisno i za zajednicu i za organizaciju, a dakako i same volontere, informirati svakoga o dolasku volontera. Pokušajte to provesti na kreativan način – organiziranjem informativnih susreta s lokalnom zajednicom, pripremom svečane prigode za njih (prezentacija, domjenak i sl.), davanjem promotivnih materijala ili bilo čime što smatrate prikladnim za zajednicu.

Drugi korak: Projekt

Od trenutka kada ste odlučili da primite EVS volontere do dolaska prvoga volontera, projektne aktivnosti trebaju se više puta planirati i na nekoliko razina. U svakoj sljedećoj fazi aktivnosti moraju biti konkretnije i prilagođene potrebama i zanimanju volontera. Planiranje projekta počinje podnošenjem Iskaza interesa, nastavlja se pripremom formulara za prijavu te postaje sve detaljnije nakon odabira volontera i pripreme opisa zadaća.

Teško je zamisliti da bi nakon tolikog planiranja moglo doći do velikih promjena, no postoji mnogo čimbenika koji se odražavaju na EVS projekt - a neki od njih su izvan vaše kontrole. Može se dogoditi da volonter stigne kasnije nego što je bilo planirano. Stoga je od velikoga značenja provjeravati i prethodno planirati projekt prije dolaska volontera.

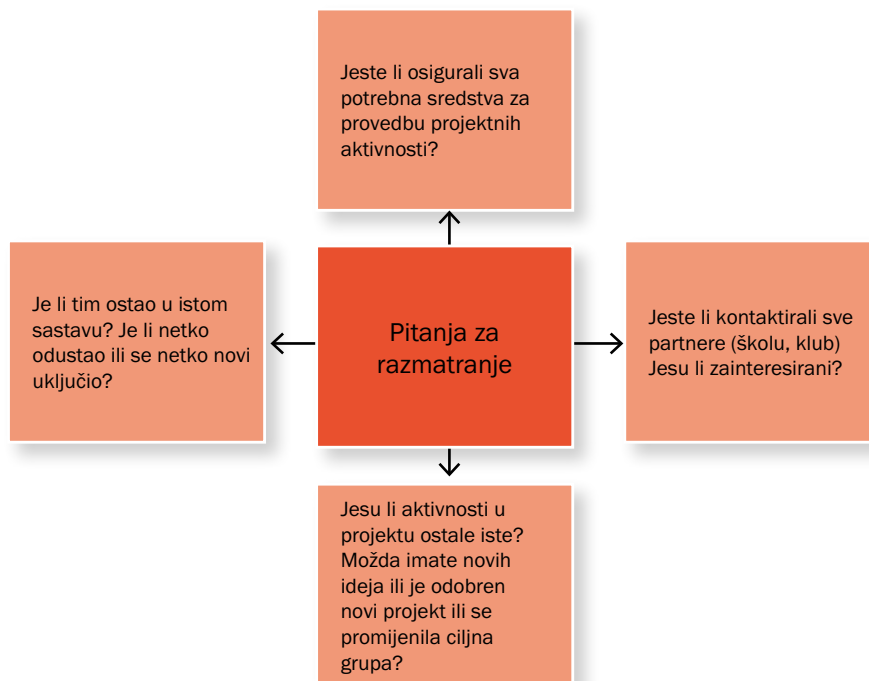

foto: Mladinski center Brežice

Prilikom pripreme projekta, nemojte izgubiti iz vida ciljnu skupinu – osobe s kojima radite. Za sve sudionike u projektu važno je znati da im se pridružuje novi član tima, osobito ako dolazi iz strane zemlje. Korisno je možda pitati se koliko ciljna skupina poznaje druge kulture i u skladu s time osmisliti strategiju kako ih pripremiti, a to će ovisiti o profilu osoba uključenih u projekt.

Treći korak: Sustav potpore

Prilikom pripremanja za ugošćivanje volontera, bitno je uspostaviti sustav potpore za EVS volontere. Za pružanje podrške volonterima (na nekoliko različitih razina) uglavnom je odgovorna organizacija domaćin. Sustav potpore treba biti uspostavljen i kvalitetno strukturiran prije dolaska volontera, kao svojevrsna sigurnosna mreža za mlade ljude koji dolaze raditi u nepoznatu okolinu.

Iscrpnije informacije o sustavima potpore koje trebate uspostaviti te osobe koje u njih trebaju biti uključene su navedene u poglavlju “Sustav potpore za EVS volontere” ove publikacije.

EVS projekt – Prvi dan

Vaš prvi EVS volonter stiže sutra. Pretpostavljamo da ste prethodno riješili sva praktična pitanja (vizu, smještaj, lokalni prijevoz), odredili mentora i angažirali instruktora jezika. Vaš tim je spreman za novoga člana, projekt već teče i sve se čini spremnim za ovaj izazov. No, ima li još nešto što morate planirati?

Prvi dan EVS projekta je događaj od izvanrednoga značenja za volontera, no taj je događaj vrlo važan i za organizaciju domaćina te su svi vrlo uzbuđeni.

Stoga, ako se njihovom dolasku ne pridoda dostatna pozornost, volonteri bi mogli dobiti dojam da organizacija ne drži odveć do njih. Prije dolaska volonteri često vjeruju da u organizaciji domaćinu svi samo sjede i nestrpljivo čekaju da oni stignu, da bi nakon dolaska uvidjeli da svaka organizacija radi svoj posao i ne staje sve samo zato što oni započinju EVS projekt. No, srdačnu dobrodošlicu ipak im možete pružiti. Stoga sutrašnje zadaće nakratko odložite i planirajte prvi dan za volontere u organizaciji!

Evo nekoliko prijedloga:

- Provjerite vrijeme dolaska volontera, te je li netko iz organizacije otišao dočekati vaše volontere (u zračnu luku ili na autobusnu ili željezničku stanicu). Organizirani prvi kontakt volonterima ulijeva osjećaj sigurnosti.
- Planirajte vrijeme za upoznavanje volontera s novom okolinom, susjedstvom, najbližim trgovinama, uredom u organizaciji i svemu ostalom što smatrate da će im biti korisno.
- Ne zaboravite djelatnike koji će najbliže raditi s volonterima, povedite ih zajedno na kavu ili ručak.
- Nabavite volonterima karticu za mobilni telefon u lokalnoj (nacionalnoj) mreži.
- Organizirajte tulum dobrodošlice („welcome party“) ako volonteri nisu preumorni.

Pitanja za sljedeće dane:

- Koliko je vremena potrebno volonterima da malo „prošvrljaju“ i istraže novu okolinu?
- Kada započeti s učenjem jezika?
- Kako ćete volonterima predstaviti projekt?

Važno je pripremiti sve uključene za dolazak volontera. Spomenimo slučaj kad je volonterka našla „novi dom“ u velikom neredu jer ga njezini „cimeri“, također EVS volonteri, nisu pospremili nakon zabave koju su imali dan prije te je cijeli dan čistila, što nije baš ugodan početak rada na EVS projektu.

EVS projekt – sljedeći dani

Mnogi EVS volonteri (prvenstveno) u zemljama jugoistočne Europe žalili su se da njihova organizacija pokazuje veliku sporost, što je osobito primjetno u prvim tjednima projekta. Njihova očekivanja o dinamičnom i uzbudljivom životu u novoj kulturi nisu u skladu sa sporijim tempom organizacije u planiranju, reagiranju i djelovanju s kojim su suočeni.

Česta je zabluda organizacije domaćina da se prvih tjedana njihova boravka volonteri radije opuštaju, upoznaju nove ljude i zabavljaju. Često ih ni ne upoznaju s aktualnim projektom i ne zadaju im aktivnosti. No EVS volonteri žele raditi, osobito u razdoblju neposredno nakon dolaska kada su promijenili životnu sredinu i započinju novu etapu života daleko od dugogodišnjih prijatelja, obveza i navika. Stoga ne bi trebalo odugovlačiti s uključivanjem volontera u aktivnosti projekta. Na koncu, ne treba smetnuti s uma da EVS projekti nisu praznici ni istraživanje nove kulture. Predodžba da volonteri radije „švrljaju“ po novom okružju nije samo zabluda o njihovim potrebama i očekivanjima, već i o EVS-u i programu Mladi na djelu.

Druga pogreška koja se katkad čini je otezanje s početkom učenja jezika. Ako više volontera dolazi na projekt u približno istom vremenu, obično se čeka da svi dođu da bi se onda krenulo s učenjem. Iako je to možda praktičnije za organizaciju, morate imati na umu i da je volonterima vrlo važno da što prije započnu učiti službeni jezik zemlje domaćina. Čak i ako planirate početi zajednički tečaj s jednim instruktorom za sve volontere, trebali biste razmisliti o tome da se onoga (ili one) koji stignu prvi podučiti barem elementarnom znanju jezika.

Početak je uvijek težak, tako je i s EVS-om: velik dio vašega vremena i energije potrošit će se u prvim tjednima projekta na rješavanje nabrojanih pitanja i problema koji mogu iz njih nastati. No s vremenom će volonteri postajati sve samostaljniji i naviknut će se na tim, projekt i okolinu te ćete moći očekivati i veću produktivnost i uspjeh projekta.

Na početku EVS projekta pobrinite se za sljedeće:

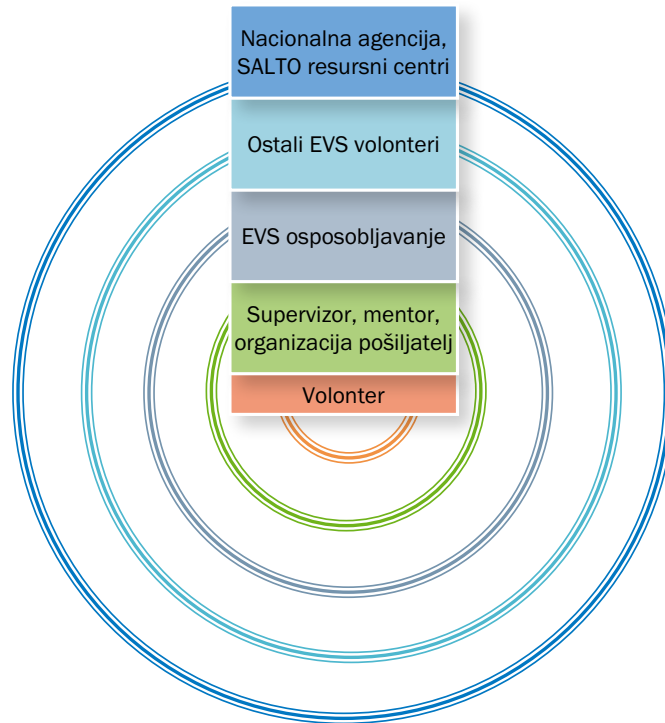
- Upoznajte volontere s okolinom u kojoj će se projekt provoditi, ciljnom skupinom i planiranim aktivnostima.
- Pobrinite se da mentori i ostali članovi vaše organizacije budu podrška volonterima.
- Odredite osobe koja će raditi s volonterima.
- Pobrinite se da volonteri ne ostanu sami tijekom radnoga vremena.
- Uključite volontere u tekuće aktivnosti oko projekta.
- Dajte volonterima priliku da sami započnu s provedbom jednostavnijih zadaća i aktivnosti u projektu.
- Pozovite volontere da sudjeluju i u ostalim aktivnostima koje provodi vaša organizacija.
- Ukratko, pobrinite se da se volonteri osjete članovima vašega tima!

Za svakoga je volontera priličan izazov sudjelovati u nekom EVS projektu. Volonter je suočen s integracijom u novu radnu sredinu, novim uvjetima života, zbližavanjem s lokalnom zajednicom i stranom kulturom, nerazumijevanjem lokalnog jezika, itd. Osim toga, volontiranje podrazumijeva i osobne izazove i pitanja za svakoga volontera pojedinačno, poput napuštanja mjesta boravka, stanke od svakodnevnoga života, udaljenosti od prijatelja i obitelji, vlastite bojazni i nesigurnosti te stereotipa i predrasuda koje donesi sa sobom.

Jasno je kako je za pravilnu integraciju i kvalitetu organizacije učenja potrebna znatna potpora (v. donju tablicu):

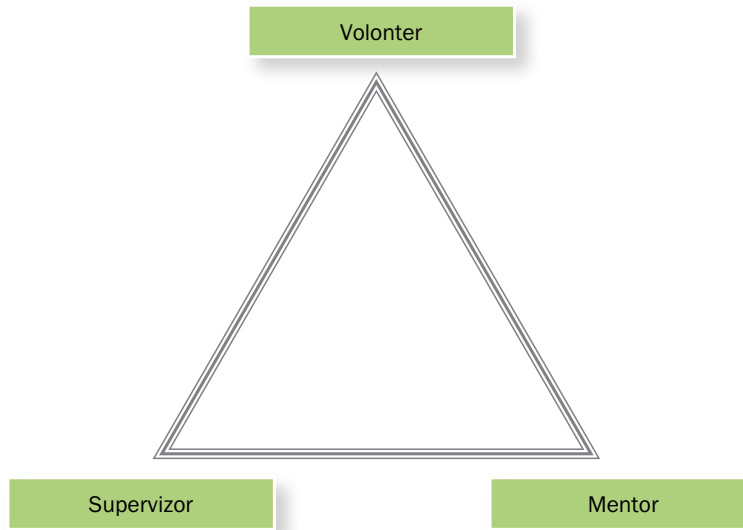
Dimenzije potpore volonterima – odgovornost organizacije domaćina	
Potpora vezana uz rad:	Organizacija domaćin odgovorna je za osiguranje odgovarajućeg osposobljavanja i potpore volonterima. Volontere trebaju voditi osobe s iskustvom u tom području. Treba predvidjeti i redovne pojedinačne sastanke s volonterima i njihovim supervizorima u projektu.
Osposobljavanje u okviru EVS-a	Organizacija domaćin odgovorna je za slanje volontera na osposobljavanje po dolasku te na evaluaciju sredinom razdoblja volontiranja. (Organizacija pošiljatelj organizirat će osposobljavanje volontera prije odlaska na volontersku službu te završni događaj po povratku volontera sa službe).
Učenje jezika	Za organizaciju učenja jezika odgovorna je uglavnom organizacija domaćin. Oblik, trajanje i učestalost ovisit će o potrebama i sposobnostima volontera, opisu njihovih zadaća u organizaciji te kapacitetima same organizacije. Učenje jezika volonterima mora biti besplatno i uključeno u redovno radno vrijeme.
Podrška u međukulturnom učenju	Organizacija domaćin treba biti pripremljena, imati sluha i svijesti za međukulturne izazove s kojima se volonteri mogu susresti u zemlji u koju su došli volontirati (načini komunikacije, stavovi, uvjerenja, vrijednosti i sl.). Volonterima treba ostaviti dovoljno prostora za razmišljanje o svojim međukulturnim iskustvima, za bavljenje osjećajima povezanim s eventualnim kulturnim šokom i korištenje takvih vrijednih trenutaka za učenje i osobni razvoj.
Osobna podrška	Organizacija domaćin dužna je osigurati dovoljnu osobnu podršku volonterima kako bi im pomogla da prevladaju, a po mogućnosti i spriječe poteškoće, bilo da se radi o privatnom životu volontera ili aktivnostima u organizaciji domaćinu.
Slobodno vrijeme i druženje	U organizaciji domaćinu trebaju biti svjesni da je vrijeme koje volonteri provode izvan radnoga okružja jednako važno za njihovu dobrobit i zadovoljstvo kao i radno vrijeme. Stoga je organizacija domaćin odgovorna za pomoć pri svladavanju „noćne more“ slobodnoga vremena olakšavajući volonterima integraciju u lokalnu zajednicu, upoznavanje s gradom u kojem borave i s mladima, druženje i sudjelovanje u zabavnim aktivnostima i slično. U tome mogu dosta pomoći vršnjaci u organizaciji domaćinu koji imaju slične interese, a treba poticati i kontakte s drugim EVS volonterima, kad je god moguće
Podrška u učenju	Mentori koje odrede organizacije domaćini trebali bi moći pružiti podršku volonterima u procesu učenja tijekom volonterske službe, poticati ih da preuzmu odgovornost za vlastito učenje te zajedno s njima analizirati naučeno i pomoći im u samoprocjeni naučenoga. Mentori bi ujedno trebali pomoći volonterima da svoja postignuća učine zamjetnima i priznatima putem Youthpass certifikata (v. odjeljak „Potpora i priznavanje učenja u EVS-u“)

Pri razmišljanju o tome TKO bi trebao pružiti potporu volonterima, treba zamisliti višeslojni sustav potpore (v. ilustraciju ispod teksta)

(Najbolje bi bilo kad bi potpora započela time da organizacija pošiljatelj odredi – „mentora pri slanju“ ili „kontakt osobu“, što bi osiguralo primjerenu pripremu volontera, kao i kontinuiranu komunikaciju s volonterima tijekom službe. Organizacija domaćin, međutim, ima glavnu ulogu u pružanju potrebne potpore volonterima tijekom njihove službe. Ona također treba odrediti dvije osobe – osobu za potporu u provedbi zadataka, odnosno „supervizora“ te mentora.

Različite organizacije se u tome vode različitim postupcima, no strogo se preporučuje da se za te dvije uloge odrede dvije različite osobe. Njihove se odgovornosti međusobno razlikuju jer osiguravaju i različite aspekte potpore. Važno je naglasiti da će, u slučaju bilo kakvog konflikta između volontera i jedne od osoba zaduženih za potporu, posredovati treća osoba.

EVS "V-M-S" trokut

Osobe zadužene za potporu u organizaciji domaćinu

Supervizor

(osoba za potporu u provedbi zadataka)

- Upoznavanje volontera s organizacijom (vrijednosti, povijest, rituali, osoblje i slično)
- Informacijska potpora
- Tehnička potpora
- osposobljavanje vezano uz zadatke („shadowing“)
- Potpora vezana za projekt
- Jasnoća dnevnih ili tjednih zadataka
- Sigurnosni uvjeti u radnoj okolini
- Uspostava regularnog sustava nadzora, evaluacije i povratnih informacija
- Potpora u pohađanju EVS osposobljavanja
- Poticanje volontera na učenje jezika (zemlje domaćina)

Mentor

- Osobna potpora
- Međukulturna prilagodba i potpora u međukulturnom učenju
- Pomoć u kriznoj situaciji i rješavanje problema (SOS)
- Potencijalni posrednik u slučaju konflikta između volontera i supervizora
- Potpora u razmišljanju o učenju tijekom razdoblja volontiranja (proces izrade Youthpass certifikata)
- Procjena ishoda učenja volontera (certifikat Youthpass)
- Upoznavanje s osobama iz zajednice i s drugim volonterima (nije obavezno)
- Potpora u društvenom životu (nije obavezno)

Osoba koja će volonterima pružati potporu u provedbi zadataka obično je osoba formalno odgovorna za projekt u organizaciji te prema volonterima ima ulogu „neposrednog voditelja“, koji će im jasno opisati zadatke, osigurati potrebno osposobljavanje i davati povratne informacije o njihovim radu.

Mentor pak može biti ili netko od djelatnika organizacije (tko ne radi na istom projektu s volonterom) ili pak izvan nje, ali da ima dovoljno sposobnosti i motivacije da bude mentor.

Kada je riječ o sposobnostima, ne postoji neki formalni popis sposobnosti koje se traže (na slici ispod ovoga teksta navedene su sposobnosti za mentore predložene tijekom SOHO osposobljavanja održanog u Bruxellesu 2009. godine). Neke minimalne sposobnosti su sigurno potrebne, no nitko ne može reći što je potrebno za jednog „vrhunskog mentora“. Najbolji je onaj koji je – dostupan! Radi se naime o zaduženju na volonterskoj bazi, bez naknade, te prilikom odabira osoba treba ozbiljno voditi računa o dostupnosti i motivaciji potencijalnih mentora.²⁹

foto : MOVIT

Za iscrpnije informacije o ulozi mentora u procesu učenja v. odjeljak „Potpora i priznavanje učenja u EVS-u.“

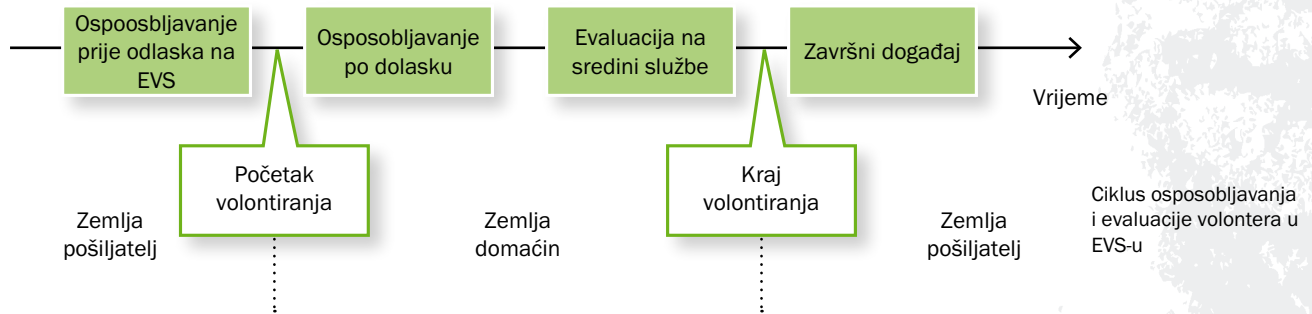
²⁹ Za više informacija v. odjeljak „Podrška i priznavanje učenja u EVS-u.“

Sljedeći sloj potpore u spomenutom sustavu je omogućavanje volonterima da sudjeluju u cijelom ciklusu osposobljavanja i evaluacije.

- Osposobljavanje prije odlaska na volontersku službu
- Osposobljavanje na početku službe
- Evaluacija sredinom volonterske službe
- Završni događaj za volontere po povratku sa službe

U programskim zemljama, osposobljavanje organiziraju nacionalne agencije, dok je za partnerske zemlje iz jugoistočne Europe to odgovornost SALTO resursni centar za JI Europu. Organizacija pošiljatelj mora omogućiti da volonteri sudjeluju u osposobljavanju prije odlaska na volontersku službu i završnom događaju, a organizacija domaćin zadužena je za osposobljavanje po dolasku i evaluaciju sredinom volonterske službe.³⁰

EVS osposobljavanje je važan segment neformalnog procesa učenja tijekom službe, a ujedno i prilika volonterima da evaluiraju svoje projekte i povežu se s drugim EVS volonterima u zemlji.

Povezivanje s drugim EVS volonterima jedno je od najvažnijih izvora potpore tijekom volontiranja, zahvaljujući kojem oni razmjenjuju iskustva, rješavaju probleme i dobivaju dodatne mogućnosti za mobilnost.³¹

Zadnji, ali ne najmanje važan sloj u sustavu potpore volonterima su službena tijela (**Nacionalne agencije i SALTO resursni centri**) koja nadziru kvalitetu EVS projekata u provedbi. Ona prikupljaju povratne informacije od volontera i organizacija te djeluju kao mehanizmi potpore kvaliteti, i to putem procesa EVS akreditacije, osposobljavanja, publikacija (kakva je i ova koju čitate) te drugim sredstvima.

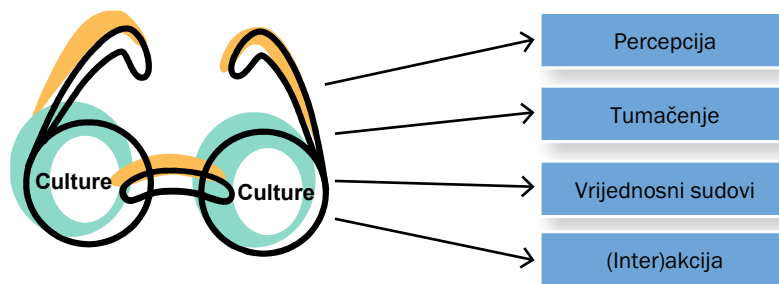
³⁰ Za dodatne informacije o ciklusu osposobljavanja i evaluacije u EVS-u v. najnoviji Vodič kroz program, kontaktirajte vašu Nacionalnu agenciju i/ili posjetite stranicu SALTO-YOUTH RC za JI Europu; <http://www.salto-youth.net/see/EVS>
³¹ V. "Osposobljavanje volontera EVS-a - smjernice i traženi standardi Kvalitete", Europska komisija, studeni 2004.

Vrijednosti i temeljne postavke kulture kojoj pripadamo ne odražavaju se samo na naše ponašanje, nego i na naš doživljaj ponašanja i prakse drugih naroda.

U koži volontera

Možda sami niste ni svjesni vlastitoga kulturnog „miraza“ (vrijednosti, uvjerenja, pretpostavke), odnosno „naočala“ kroz koje gledate druge kulture. Paradoksalno, međukulturna razmjena znanja nije učenje o drugima iz različitog kulturnog konteksta, već se tako uči ponajprije o sebi – uz pomoć drugih. To je upravo proces kroz koji prolazi volonter tijekom svoje službe. Stoga se probajte uživjeti u njegovu poziciju i vidjeti kako to izgleda.

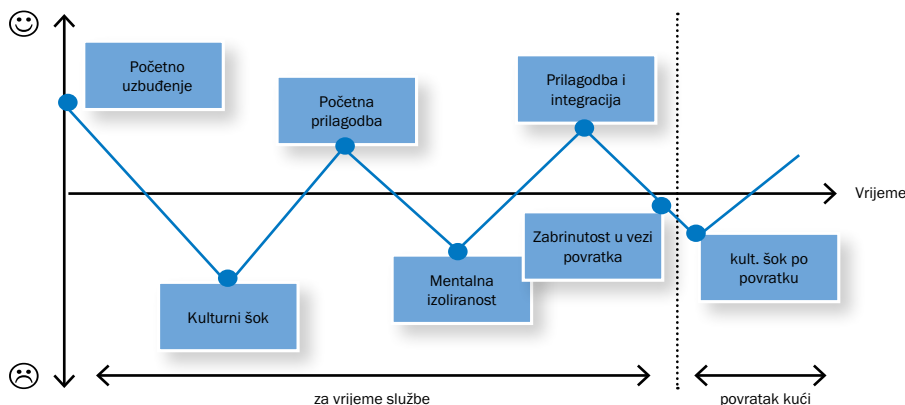
Ako ste živjeli u inozemstvu ili prvi puta sami putovali, vjerojatno se sjećate „sudara“ kada „normalno nije više bilo normalno“, a „jasno - nejasno“. Vjerojatno pamтите i snažan osjećaj nesigurnosti, zbunjenosti ili straha. Sposobnost suočavanja s takvom situacijom bit će različita od volontera do volontera, ovisno o njegovoj sposobnosti prilagodbe novim situacijama, odnosno ovisno o stupnju pripremljenosti za suočavanje te dobivene empatije i potpore u novoj okolini (organizaciji domaćinu).

„naočale vlastite kulture“

Prilagodba na novu kulturu i kulturni šok

Postoje razni teoretski modeli koji nastoje vizualno prikazati emocionalni proces kroz koji volonter može prolaziti tijekom službe. Jedan takav model navodimo ispod ovoga teksta, a prikazuje unutarnju dinamiku kao vožnju velikim toboganom, s usponima i padovima kao normalnim (iako katkada teškim) etapama prilagodbe na novu životnu okolinu.

Vožnja toboganom –
krivulja „prilagodbe na
novu kulturu“

Prema navedenom modelu, pri samom početku svoje službe, volonteri osjećaju početno uzbuđenje i oduševljenje svime u novoj kulturi. No, nekoliko tjedana kasnije, dolazi do možda najvažnije i kritične faze – faze „kulturnog“ šoka te počinje razdoblje konfrontacije, prva faza emocionalnoga „pada“ kao reakcije na izostanak poznatih oblika komunikacije i socijalne interakcije. O razmjerima nečijega kulturnog šoka odlučit će niz čimbenika, uključujući osobnost, stupanj različitosti između vlastite i nove kulture, razina potpore koja mu se pruži i razlog boravka u drugoj kulturi (Gibson, 2000.). Ne treba zaboraviti niti da slabije vladanje lokalnim jezikom također može pojačati emocionalni doživljaj.

U fazi kulturnoga šoka od ključnoga značaja može biti osobna podrška koju volonter dobije u organizaciji domaćinu. Na neki način, daljnji tijek volontiranja ovisit će i o sposobnosti volontera i organizacije domaćina da prevladaju ovu početnu fazu. Osoba koja daje podršku (mentor) treba nastojati uočiti simptome kulturnog šoka, koji mogu biti i tjelesni i psihološki (v. tablicu dolje).

Mogući simptomi kulturnog šoka³²

Tjelesni

- izostanak osjećaja gladi
- nesаница
- umor
- manji bolovi
- pretjerano jedenje, pijeње ili spavanje

Psihološki

- nostalgija za domom
- osjećaj frustriranosti
- bojazan od prijave
- zazor i srdžba prema dom. stanovništvu
- nestrpljivost
- defenzivno ili agresivno ponašanje
- izbjegavanje kontakata
- smanjena sposobnost za rad
- nesposobnost rješavanja i manjih problema

odgovarajuću podršku (osobnu, emocionalnu, jezičnu, itd.) svladavanje kulturnog šoka bi trebalo prijeći u *fazu početne prilagodbe*. U toj fazi volonteri će se osjećati pozitivnije, lakše raditi s ostalima u timu, usredotočiti se na zadaće i lakše i iskrenije komunicirati.

No ipak, nakon nekoga vremena mogu im početi nedostajati prijatelji i obitelj, može im se činiti da se „život događa nekom drugom“, a sve to može biti popraćeno poteškoćom izražavanja na novom jeziku. To može dovesti do frustracije i osjećaja izoliranosti. Fazu „*mentalne izolacije*“ volonteri će najlakše prevladati ako su dotada u organizaciji domaćinu stekli neka prijateljstva i ako sudjeluju u nekim društvenim aktivnostima. Tu opet mora pomoći mentor.

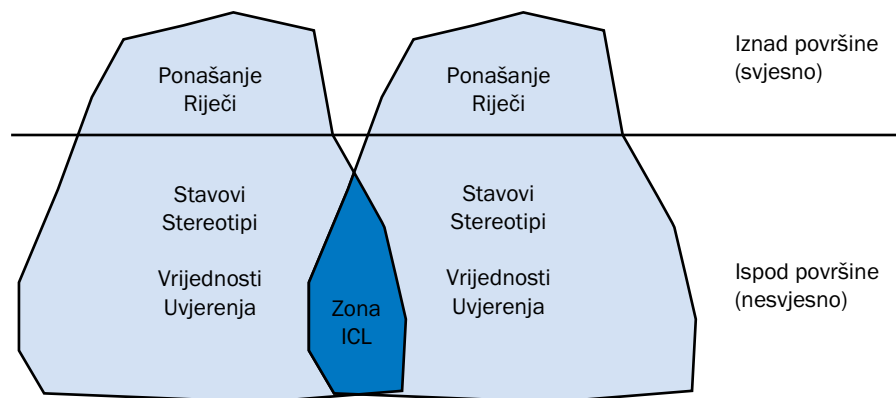
Ukoliko se uspješno razriješi, iza faze mentalne izolacije uslijedit će razdoblje „*prihvaćenosti i integracije*“ (nazvana i *faza stvarne prilagođenosti*), tijekom kojega se volonteri u potpunosti prilagođavaju običajima, navikama, hrani i osobitostima ljudi u novoj zajednici, ugodnije se osjećaju u društvu novih prijatelja, drugih ljudi i snalaze se s novim jezikom.

Naposlijetku, pred kraj volontiranja, može se pojaviti i zabrinutost povratkom. Kod nekih volontera javlja se bojazan zbog života nakon povratka kući, a neki su pak tužni zbog odlaska.

Povratak kući nakon razdoblja volontiranja može biti i ugodan i težak, osobito ako je to razdoblje bilo dulje ili intenzivno. Bivši volonteri naveli su da im je povratak bio izazov jer su se sada trebali ponovno prilagoditi na domaće prilike i kulturu, što je bilo nalik kulturnom šoku s početka volontiranja - jedino što se tada ne radi o očekivanom suočavanju s nepoznatim već o neočekivanom suočavanju s poznatim (*Paige, M, citirano u Gibson, R, 2000*).

³² Za više informacija o savjetima za postupanje u situaciji kulturnog šoka v. T.mapu Međunarodne volonterske službe str. 63-65.

Međukulturno učenje kao razumijevanje konfrontiranja

Sraz kultura:
„sudar santi leda“

Gornji primjer tzv. „ledene sante“ jedan je od primjera prikazivanja kulturne kompleksnosti.³³ On kulturu opisuje kao relativno mali „vidljiv dio“ na vrhu iznad većega, „nevidljivog dijela“ koji se nalazi ispod površine. Logikom ovoga primjera, međukulturna situacija može se gledati kao susret (ili sudar) dvije „kulturne sante.“ Ono što čujemo (riječi) ili ono što vidimo (praksa) proizlazi ponajprije iz naše svijesti. No način na koji tumačimo riječi, običaje i oblike ponašanja s kojima se susrećemo u velikoj je mjeri pod utjecajem pretpostavki, uvjerenja, vrijednosti i stereotipa iz naše kulture u odnosu prema kulturi s kojom smo se susreli. Istovremeno, stvarni razlozi za neke oblike ponašanja i postupanja leže duboko ispod površine druge ledene sante.

Primanje informacija o kulturi zemlje u koju volonter dolazi je sigurno vrlo važno za njihovu orijentaciju i prilagodbu, no stvarni potencijal za međukulturno učenje leži ispod površine. Međukulturno učenje uglavnom nije nešto što se događa samo po sebi već se radi o aktivnom procesu razmišljanja i razmjene razloga zbog kojih nešto vidimo na određeni način. Drugim riječima, zašto neke stvari smatramo „normalnima“ i „prihvatljivima“, a neke druge ne? Što nam to kaže o našoj kulturi? I zašto su neke druge stvari stanovnicima zemlje domaćina tako važne i što nam to govori o njima? Može li se kultura mijenjati? Možemo li je mi sami mijenjati? Možemo li je birati? Osjećamo li strah prilikom susreta s kulturolnim razlikama? Kako rješavamo problem nerazumijevanja? Obuzima li nas ljutnja i zašto? Jesmo li u stanju razumjeti i suosjećati, čak i kad se ne slažemo s tom osobom? Koje stereotipe imamo prema zemlji domaćinu? Kako se oni slažu s našim iskustvom tijekom službe?

³³ Za više informacija o modelu kulture „santa leda“ v. „T-mapu za međukulturno učenje“, str 17.-35.

foto: Grupa "Hajde da..."

Na kraju svega, međukulturno učenje nudi bezgranične mogućnosti za osobni razvoj, a volontiranje je divna prilika za razvijanje međukulturne kompetencije. Stoga je krajnji cilj EVS projekata da osiguraju prostor za iznošenje pitanja vezanih za suočavanje stavova o kulturi, otkrivanje dubljih kulturnih vrijednosti i otvoren razgovor o stereotipima. Jedino putem takvih međuljudskih i međukulturnih iskustava možemo naučiti kako „razmontirati“ svoje stereotipe, cijeniti našu raznolikost i iznova otkriti zajednički ljudski temelj.

Naravno, to je lakše reći nego učiniti. Učinkovita podrška međukulturnom učenju volontera u vašoj organizaciji iziskuje i znatnu međukulturnu kompetentnost u organizaciji domaćinu (osobito mentora). Iziskuje također i spremnost za razmjenu, otvorenost, nepristranost, samosvijest, fleksibilnost, toleranciju na nerazumijevanje i empatičnost. Ne treba zaboraviti ni to da je suočavanje s izazovima međukulturnoga učenja moguće tek u okružju sigurnosti i međusobnoga povjerenja koje prvo treba izgraditi. Učenje je isključeno ako postoji strah, iako najbolje učimo kada postoji izazov i napor.

Neki savjeti mentorima vezani za međukulturno učenje:

- Budite otvoreni za vlastito međukulturno učenje
- Budite svjesni vlastitih kulturnih vrijednosti i na koji način one utječu na vaše rasuđivanje
- Uspostavite okružje povjerenja i poštivanja
- Održavajte otvorenu i iskrenu komunikaciju s volonterima
- Ne osuđujte i ne zauzimajte obrambeni stav
- Budite spremni uključiti se s razumijevanjem
- Ne pribijavajte se konfliktima
- Postavljajte razumna i otvorena pitanja

Konflikt

Prijetnja

Prilika

Dvostruka priroda
konflikta

Najčešći tipovi konflikata u EVS-u:

- međukulturni
- međuljudski
- ugovorni

Razumijevanje konflikta

Nerazumijevanje, neshvaćanje, svađe i sukobi su također svakodnevna pojava (odnosno dio ljudske prirode), kao i razumijevanje, dogovori i suradnja. Oni mogu biti neugodni, no ne treba ih se bojati. Važno je znati kako se suočiti s takvim situacijama, kako ih preokrenuti i iskoristiti za razvoj kvalitetnijih i produktivnijih odnosa. Kinesko slovo ispod teksta naznačuje da svaka konfliktna situacija ima dvostruku narav – može rezultirati nasiljem, ali može pomoći u učenju i imati pozitivan ishod.

Možda zbog njegove česte upotrebe u medijima vezano za ekstremno nasilje, pojam „konflikt“ ima negativnu konotaciju. U našoj publikaciji o konfliktima govorimo kao o prirodnom ljudskom odnosu nastalom između dvije ili više strana, iz neusklađenosti legitimnih interesa ili potreba, a u međukulturnom kontekstu kakvi su i EVS projekti. Konfliktne situacije treba promatrati kao “normalan” dio procesa integracije volontera u životnu i radnu okolinu.

U kompleksnoj situaciji EVS projekta pojavljuje se niz potencijalno konfliktnih pitanja između volontera i organizacije domaćina (odnosno zajednice). Konflikti u EVS-u mogu se podijeliti u tri kategorije: konflikti nastali zbog razlika u osobnostima, potrebama i interesima (međuljudski), konflikti nastali zbog sraza različitih kulturnih praksi i vrijednosti (međukulturni) te konflikti nastali povredom prava, odgovornosti i dogovora među sve tri uključene strane (ugovorni konflikti). U nekim situacijama mogu se „poklopiti“ dva ili tri različita aspekta. Primjerice, konflikt nastao zbog očekivane razine kvalitete smještaja može biti posljedica osobnih očekivanja i običaja ili pak razlika u kulturnom i socijalnom standardu, ali se može raditi i o ozbiljnom kršenju prava volontera u skladu s EVS poveljom.

Mjere za sprečavanje konflikata

Uz cjelovitu pripremu, jasnu motivaciju volontera i organizacije domaćina kao i jasno razumijevanje uloge volontera, jasna prava i odgovornosti svih uključenih strana te dostatne i točne informacije o organizaciji domaćinu i o projektu, mogu se spriječiti moguće krizne situacije, odnosno barem smanjiti broj mogućih konfliktnih pitanja tijekom razdoblja volontiranja.

Moguće krizne situacije u provedbi EVS projekta: Što ćete učiniti?

Prvi primjer:

Način komunikacije u zemlji domaćinu uključuje mnogo više fizičkog kontakta (dodirivanja) nego što je to slučaj u domovini volontera. U početku volonterka nije pridavala odviše pažnje činjenici da na sastancima supervizor sjeda vrlo blizu njoj i dodiruje joj ruku. Kasnije joj je to zasmetalo i uvjeren je da se radi o spolnom zlostavljanju. Što će ona učiniti?

Drugi primjer:

EVS volonter smješten je u hostelu za mlade gdje će njegova zadaća biti organizirati različite zabavne aktivnosti za ostale goste. No, nakon što je već bio u hostelu dva mjeseca dopali su ga poslovi čišćenja soba, rublja i pripremanja obroka. Što će volonter učiniti?

Treći primjer:

Organizacija domaćin radi s ljudima s poteškoćama i starije dobi. U organizaciji trenutačno radi volonterka na dugoročnom EVS projektu. Vrlo je draga i vješta, ali ne pokazuje inicijativu. Drugi je problem taj da ne komunicira s ljudima. Mentor smatra da je sramežljiva i da pati od nostalgije. Što bi mentor trebao učiniti?

Ključni postupak od početka volontiranja je uspostaviti ozračje povjerenja i otvorene komunikacije između svih partnera.

Isto tako, za dugoročnije aktivnosti (poput EVS-a) važni su odnosi s ljudima s kojima radimo i živimo. Zahvaljujući kvalitetnim odnosima, volonteri, a i ostali u projektu/organizaciji, bit će motiviraniji za iznalaženje razumnoga rješenja konflikta, a ne nastojati pod svaku cijenu okrenuti situaciju u svoju korist – *naći način da obje strane u sukobu postignu što im je potrebno uz očuvanje međusobnog odnosa.*

Dobitna „formula“ u slučaju konfliktne situacije je sljedeća: empatija za drugu stranu + vlastita asertivnost + konstruktivno rješavanje situacije.

Evo i popisa praktičnih pitanja i strategija koji se primjenjuju u konfliktnoj situaciji.

foto: Ørjan Mikkels

No, u slučaju ozbiljnijega konflikta ili krizne situacije, trebat ćete više raspravljati ili tražiti dodatnu podršku. Lista korisnih kontakata i izvora potpore može se naći u Privitku 2.

Učinkovite strategije rješavanja sukoba:

ŽELIM LI RAZRIJEŠITI KONFLIKT?

Pokažite volju za uklanjanje problema.

VIDIM LI CIJELU SLIKU, A NE SAMO SVOJ KUT?

Sagledajte situaciju iz šire perspektive.

KOJE SU POTREBE I PROBLEMI SVIH UKLJUČENIH U KONFLIKT?

Jasno ih navedite (napišite).

NA KOJI NAČIN PRAVEDNO RAZRIJEŠITI KONFLIKT?

Pregovarajte.

KOJE SU MOGUĆNOSTI?

Razmotrite što više rješenja.

Odaberite jedno koje daje svima ono što traže.

MOŽEMO LI TO RIJEŠITI ZAJEDNO?

Odnosite se prema drugoj strani kao ravnopravnoj.

KAKO SE OSJEĆAM ZBOG SVEGA?

Doživljam li sve previše emotivno?

Mogu li doći do više činjenica?

Trebam li se malo isključiti kako bih se smirio/la?

Trebam li drugima reći kako se osjećam?

ŠTO ŽELIM PROMIJENITI?

Budite jasni. „Napadnite“ problem, a ne osobu.

KAKVE PRILIKE OVA SITUACIJA NUDI?

Gledati na pozitivnu, a ne na negativnu stranu.

KAKO JE STAVITI SE U KOŽU DRUGIH?

Znaju li drugi da ih razumijem?

TREBAM LI TREĆU, NEUTRALNU OSOBU?

Bi li to pomoglo da se shvati druga strana i dalo rješenja?

KAKO OBOJE MOŽEMO IZAĆI KAO DOBITNICI?

Iznači rješenja koja će poštivati potrebe obje strane.³⁴

³⁴ Preuzeto sa stranice mreže Conflict Resolution Network, www.crnhq.org

Ustvrditi da se EVS sastoji od učenja ne bi bilo ništa novo za program Mladi na djelu. Zapravo, od samog početka EVS-a 1996. godine volonteri koji sudjeluju u njegovim aktivnostima i projektima imali su priliku učiti mnogo o:

- samostalnom životu
- integraciji u radnu sredinu
- podizanju međukulturne svijesti
- poboljšavanju komunikacijskih vještina i znanja stranih jezika
- pokretanju projekta
- timskom radu
- iskazivanju solidarnosti i društvene odgovornosti
- i još mnogo toga

Istovremeno ne treba izgubiti iz vida ni činjenicu da su zajedno s njima učili i ostali sudionici – organizacija pošiljatelj, organizacija domaćin, mentori i drugi.

Novost dolazi s primjenom Youthpass certifikata te potrebom da to učenje bude eksplicitno, a potpora učenju intencionalna (Vodič za Youthpass, str.30). Treba naglasiti da ovaj novi pogled ne donosi nikakve promjene u EVS-u kao „službi učenja“, već uvodi novu perspektivu podrške učenju općenito, a osobito novu perspektivu mentorstva. Spomenuta nova perspektiva proizlazi iz koncepta „cjeloživotnoga učenja“ koji usmjerava obrazovanje i učenje u europskim zemljama. Iz tablice ispod ovoga teksta, nov pristup o cjeloživotnom učenju zamijenit će tradicionalni pristup obrazovanju, nastojeći u njega unijeti više entuzijazma i kontrole od strane onih koji uče nad procesom i rezultatima.

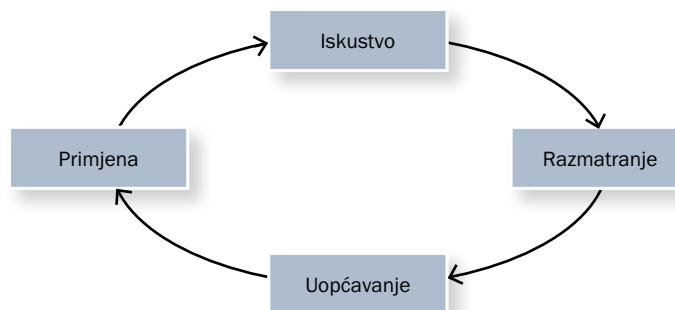
Tradicionalni pristup	Pristup cjeloživotnog učenja
Učenje:	
<ul style="list-style-type: none">• odvija se primarno u formalnom obrazovnom sektoru• prestaje kada i formalno školovanje (uz određene iznimke)• teško i „bolno“• uči se o stvarima koje će biti potrebne tek kasnije u životu• određuju drugi• namijenjeno nalaženju odgovora za životne situacije• podrazumijeva sljedeće: što više znate, bolji ste	<ul style="list-style-type: none">• odvija se u različitim obrazovnim ambijentima (formalnim, neformalnim, informalnim)• ne prestaje nikada – uči se cijeloga života• sa smislom i zabavno• uči se o stvarima za koje smatrate da su važne• određuju i organiziraju oni koji uče• u cilju nalaženja novih i boljih pitanja• podrazumijeva: što ste sposobniji učiti, bivate i bolji

Tradicionalni pristup u usporedbi sa cjeloživotnim na temelju priloga P. Kloostermana, prilikom tečaja UNIQUE-a “Pospješiti učenje volontera”, namijenjeno mentorima u EVS projektu, Budimpešta 3.-9. svibnja 2009.

Upravo u procesu cjeloživotnoga učenja, EVS ima jedinstveno i važno mjesto, kao „prilika za cjeloživotno učenje“ koja pruža konkretnu podršku razvoju bitnih sposobnosti za osobni razvoj, društveni život i život u zajednici te ulazak na tržište rada. Na koji način?

Najlakši odgovor je taj da EVS uključuje relativno dug proces učenja (u odnosu na uobičajene tečajeve ili seminare). Učenje ugrađeno u iskustvo života za onoga tko ga prakticira biva stvarno, relevantno i smisleno. Mogli bismo ustvrditi da EVS nudi velik potencijal za učenje, no kako bi ga se u punoj mjeri iskoristilo, potrebna je dobra podrška i pospješenje.

Navest ćemo riječi pisca Aldousa Huxleya kako „*nije iskustvo ono što vam se događa, nego što činite s onim što vam se događa.*“ Treba razmotriti kako iskoristiti iskustva volontera i izazove kao situacije u učenju. Kao i životu općenito, ne učimo baš iz naših iskustava, a njih treba transformirati u učenje, o njima treba razmišljati, razumjeti ih i uopćiti odnosno primijeniti u drugim (sličnim) situacijama. Kada ih se primijeni, ona postaju iskustva iz kojih može započeti ciklus učenja (v. sliku dolje). No, na putovanju kroz ciklus učenja kroz iskustvo volonteri trebaju pratnju osoba koje će im pomoći u tom procesu. Osim drugih osoba koje se u proces uključuju u različitim etapama (EVS treneri, drugi EVS volonteri odnosno lokalni volonteri i sl.), kako bi se iskoristio puni potencijal za učenje u okviru EVS-a, potrebni su osposobljeni i kompetentni mentori, spremni da se uključe u taj poduhvat.

Kolbov ciklus
iskustvenog učenja

EVS mentori uglavnom nisu plaćeni profesionalni mentori, nego volonteri ili osobe spremne i motivirane pomoći organizacijama domaćinima u organiziranju EVS-a. Ova nova funkcija mentorstva povlači dosta pitanja konceptualne i praktične naravi. Primjerice, kako integrirati pomaganje u učenju u uobičajeno mentoriranje, kako započeti taj proces, kako motivirati mlade da se uključe u proces, što je uloga mentora u procesu, ima li nekih dostupnih sredstava koja bi mogla biti od koristi i slično. Stoga mentorstvo treba gledati kao potporu u učenju u EVS-u.

Mentori kao facilitatori učenja

Možda bi bilo dobro zapamtiti da i mentori uče, i taj proces ima svoj tijek. To se odražava na njihovu svijest i stav prema učenju, a time i na podršku u učenju koju ukazuju volonterima. Stoga bi bilo dobro, ukoliko planirate postati EVS mentor, pozabaviti se vlastitim gledanjem na učenje, uz pomoć niže navedenih izjava za razmatranje:

Svijest o vlastitom učenju

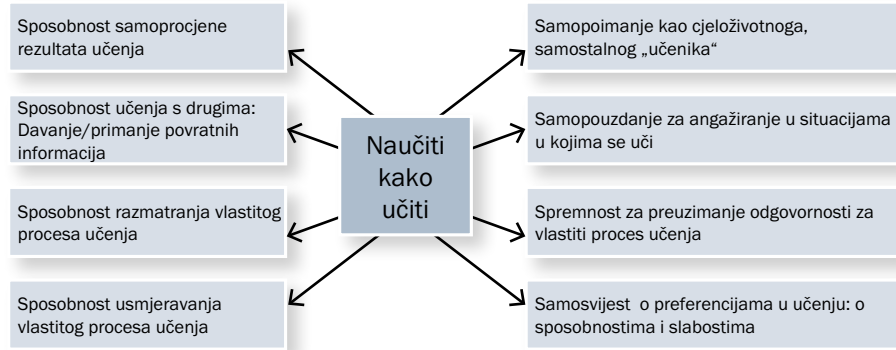
- Na spomen riječi „učenje“ moja asocijacija je _____
- U procesu učenja sam uživao zahvaljujući situaciji koja _____
- Situacija u kojoj sam osjetio/la najveći otpor učenju _____
- Za učenje i rad na osobnom razvoju motivira me _____
- U procesu učenja zaustavlja me _____
- Uspješnim učenjem smatram _____
- Način učenja koji mi se sviđa je _____
- U idealnoj situaciji učenja moja uloga bi bila _____
- U idealnoj situaciji učenja uloga drugih bila bi _____
- Općenito, kada se radi o mom učenju, smatram _____

Sličan ćete proces s volonterom možda željeti proći na početku mentoriranja, prilikom čega ćete „postaviti pozornicu“ za entuzijastično, motivirano i samovođeno učenje u EVS-u.

Većina nas nije rođena s vještinom samo-usmjeravanja u učenju i s punom odgovornošću za vlastito učenje. Stoga se od volontera teško može očekivati da odmah budu sposobni i kompetentni „učenici“. Većina nas zapravo tek treba **naučiti kako učiti**, i za to nam je potrebno dosta povjerenja i podrške od ljudi od kojih učimo. Kao što se vidi na slici ispod, „naučiti učiti“ sastoji se od niza stavova, vještina i sposobnosti koje u potpunosti omogućavaju razvijanje potencijala, radost i izazov u situacijama iz kojih učimo te u potpunosti upravljamo procesom učenja. Podrška volonterima u razvoju tih sposobnosti bit će sjajna prilika za učenje i vama, a njima jedna od najvećih koristi rada u EVS-u

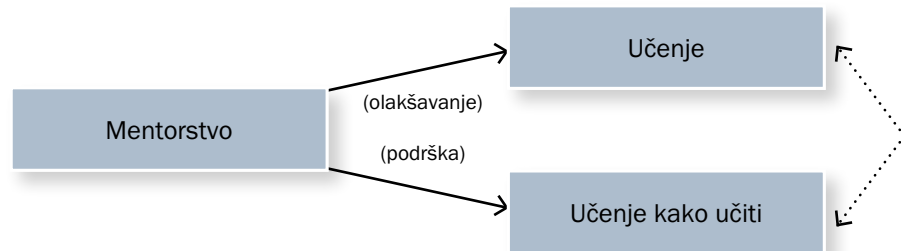

Kompetencija „Naučiti kako učiti“

Time dolazimo do sljedećega elementa u mentoriranju koji se odnosi na općeniti pristup olakšavanju učenja i sukladno tome ulogi mentora. Čini se zapravo da učenje volontera uključuje dvije odvojene cjeline – učenje o nečemu (npr. komunikacijske vještine) i razvijanje sposobnosti da uče učiti. Bilo bi stoga preporučljivo razmotriti mentorski pristup koji će obuhvatiti i jedno i drugo – i učenje i naučiti kako učiti.

Pristup usvajanja učenja u mentorstvu

Rad na obje razine možda se čini zahtjevnim, no sasvim je prirodan i te razine se i nadopunjuju. To je kao “metoda na djelu” pri čemu proces može postati sadržaj o kojem se razmišlja i iz kojeg se uči.

No, podrška volonterima da nauče sami usmjeravati svoje učenje ne znači da ih se treba prepuštati njima samima. Samostalno vođeno učenje ne bi trebalo biti usamljeničko iskustvo uz odsutnoga mentora (s floskulom „Nazovi kad me trebaš“), već naprotiv, morate biti tu, prisutni uz njih, osiguravajući im mjesto i vrijeme, poput vrtlara koji stvara plodno tlo uz pomoć pravoga alata. No, o biljkama ipak ovisi kada će i kako „rasti“.

Planiranje mentorstva

Ako želite produbiti znanje kako biste naučili biti mentor, ostaje pitanje: postoji li neki predložak za taj proces?

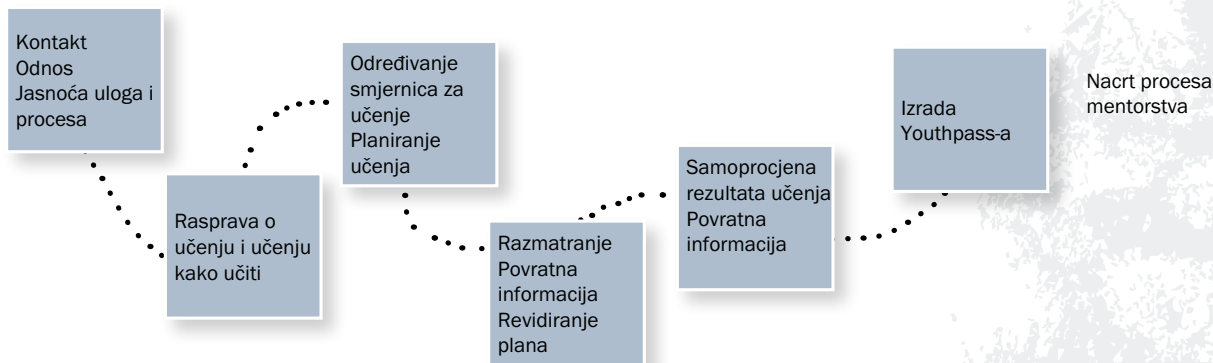
Radi dosljednosti svom pristupu, imajte u vidu različitost preferencija, stilova i sposobnosti svakog volontera i činjenicu kako nema jednog modela koji bi odgovarao svima, već se svaki proces mora prilagoditi pojedinačnoj osobi, odnosu, sadržaju i stilu samoga mentora.

Ipak se neki zajednički elementi s početka mogu uočiti i na kraju procesa, dok će između njih biti najveća različitost strategija i koraka (v. donju sliku). Na početku ćete očekivati izgradnju odnosa, uspostavu ozračja povjerenja i podrške i dogovaranja procesa i dinamike sastanaka te razmjenjivanja očekivanja o ulozi druge strane u odnosu. Doći će vjerojatno i trenutak da se porazgovara o konceptu učenja, samo-usmjeravanom učenju i o tome kako učiti, kako bi se suzbili mogući negativni dojmovi o učenju, a povećala motivacija za uključivanje u taj uzbudljiv proces.

Na kraju procesa očekuje se da volonteri sami procijene i utvrđuju rezultate učenja, uz povratne informacije s vaše strane te da to, kada budu ispunjavali certifikat Youthpass, nastoje i opisati.

Sve **međukorake** treba posve prilagoditi, iako svi trebaju obuhvatiti postavljanje uputa i ciljeva učenja, redovito razgovaranje o učenju i načinu učenja te primjenu različitih „alata“ za podršku u učenju (dnevnik učenja, planove učenja, sredstva za samostalno razmatranje). Preporučljivo je i kontinuirano pružati i davati povratne informacije te povremeno provoditi samoprocjenu.

Za dodatne praktične informacije i instrumente podrške u učenju volontera savjetujemo da se upoznate s poglavljem „Kako pružiti podršku u učenju“ u **Vodiču za Youthpass**, (adresa <http://www.youthpass.eu/en/youthpass/guide>).

Youthpass i Ključne kompetencije za cjeloživotno učenje

Nakon rasprava o potrebi većega priznavanja neformalnog učenja na području mladih u Europi, novi program Mladi na djelu uveo je certifikat Youthpass kao mehanizam i instrument za bolju vidljivost učenja u projektima programa Mladi na djelu (uključujući i EVS) i to: samim mladima, onima koji rade s mladima te drugim sektorima. Drugim riječima, cilj mu je veće pojedinačno priznanje postignuća u učenju te veće društveno priznavanje rada u području mladih. Youthpass se temelji na načelima neformalnoga obrazovanja i uključuje procjenu rezultata učenja od strane samih volontera na kraju službe.

Dio koji se odnosi na samoprocjenu koristi *Europski okvir osam ključnih kompetencija za cjeloživotno učenje* (v. napomenu sa strane).³⁵

Ovdje treba naglasiti kako navedenih osam ključnih kompetencija predstavlja tek okvir koji ne nalaže da svi projekti u kojima rade mladi (pa i EVS projekti) moraju u potpunosti mijenjati svoje težište i početi raditi samo na razvijanju tih kompetencija. Taj okvir je uključen u Youthpass kao „prijevodni instrument“ ili „zajednički jezik“ s drugim sektorima (obrazovanje, zapošljavanje, stručno obrazovanje i osposobljavanje i slično) te certifikatima otvara put boljem razumijevanju i priznavanju izvan okruženja mladih.

Ovlast za izdavanje certifikata ima organizacija koordinator/prijavitelj (zajedno s brojem projekta), no samo dobivanje certifikata pravo je volontera. Organizatori projekta odgovorni su za informiranje volontera o navedenoj mogućnosti, no odluka o tome hoće li to prihvatiti je na volonterima. Međutim, očekuje se da bi kvalitetan Youthpass proces, uključujući učinkovitu podršku u učenju od strane mentora, rezultirao Youthpass certifikatom kao točka na I. Prve dvije stranice ispunjava odgovorna osoba organizacije domaćina dok samoprocjenu provode sami volonteri u dogovoru s mentorima.

Za dodatne informacije o Youthpassu u EVS-u posjetite njegovu internetsku stranicu <http://www.youthpass.eu/> i poglavlje „Youthpass u praksi: Youthpass u EVS-u“ (“Youthpass in Practice: Youthpass in EVS”) u Vodiču za Youthpass (Youthpass Guide <http://www.youthpass.eu/en/youthpass/guide/>).

Ključne kompetencije za cjeloživotno učenje:

1. Komunikacija na materinjem jeziku
2. Komunikacija na stranim jezicima
3. Matematičke sposobnosti i temeljna znanja iz (prirodnih) znanosti i tehnologije
4. Digitalne vještine
5. Učenje kako učiti
6. Društvene i građanske kompetencije
7. Osjećaj za inicijativu i poduzetnost
8. Kulturna svijest i izražavanje

Youthpass certifikat

³⁵ Za više informacija o Ključnim sposobnostima v. publikaciju: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/publ/pdf/ll-learning/keycomp_en.pdf

Dio C.

Posljednja, ali jednako
važna pitanja

Osobni projekti EVS volontera

Svaki volonter bi tijekom volontiranja trebao provesti i osobni projekt, koji bi organizacije trebale podržati.

Projekt se može ticati bilo koje teme. Neki volonteri će već imati ideju o tome i prije početka aktivnosti, a drugima će trebati podrška u obliku ideja i prijedloga. U osobnim projektima odražavat će se interesi volontera, što može imati veze sa studijem, hobijima, željom za putovanjima, otkrivanjem zemlje i regije, umjetnošću, zabavom, volontiranjem, globalnim trendovima i slično. Osobni projekti mogu, ali ne moraju, biti povezani i s temom njihova volontiranja u organizaciji domaćinu. Katkada volonteri odluče promovirati EVS i europsku suradnju mladih. Njihovi osobni projekti mogu im kvalitetno ispuniti vrijeme izvan volontiranja i dati dodatnu motivaciju te ujedno i bolje rezultate čitavoga EVS projekta. Mogu se nastaviti i nakon službe u smislu nastavka projekta ili ispitivanje rezultata aktivnosti.

Sadržaj će ovisiti uglavnom o volonterima. Organizacije će im pružiti potporu zamislama, prijedlozima, kontaktima, informacijama, planiranjem, opremom, radnim prostorom i slično. Nekima će možda trebati veća potpora nego drugima, a neki će pokazati veće zanimanje od drugih. U dosta slučajeva njihovi projekti bit će korisni i za organizacije domaćine odnosno organizacije pošiljatelje, u vidu novih kontakata, novih publikacija, pa i novih aktivnosti i metoda. Osobni projekti mogu biti o bilo čemu te je stoga potrebno pažljivo pratiti i prepoznati svaku kvalitetnu zamisao volontera. Evo jednoga odličnog primjera:

Grupa EVS volontera se susrela tijekom osposobljavanja u Sarajevu. Neki od njih već su neko vrijeme proveli u organizaciji, a drugi su tek pristigli. Uvečer bi obično raspravljali o volontiranju i o EVS-u u regiji te su došli do ideje da nešto zajedno naprave, želeći korisno ispuniti vrijeme koje su imali. Ideja je dobila ime „Ti u akciji“ (You in action), a provodila ju je informalna grupa od devet volontera u raznim nevladinim organizacijama u Srbiji. Vodili su blog: <http://tiuakciji.blogspot.com/>, a kroz razne aktivnosti u Srbiji promovirali su program Mladi na djelu. Njihove su ih organizacije domaćini, koje su također promovirali, podržale od početka. Volonteri su pripremili prijavu za projekt za koji su dobili financijsku potporu od države te još aktivnije radili na blogu kako u javnosti tako i na prezentacijama na otvorenom. S vremenom su stekli kontakte s drugim mladima iz raznih dijelova Srbije. Postavši „živa knjižnica“, ti mladi ljudi promovirali su EVS susretima sa zanimljivim ljudima te iznoseći svoja osobna iskustva,.

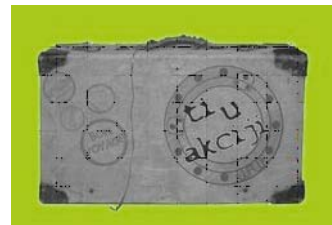
Također su promovirali i „Bookcrossing“ te pokrenuli razmjenu svojih EVS dnevnika pod imenom „Journal Crossing“ - list u kojem su volonteri opisivali svoja iskustva o volonterskom radu u EVS-u i prenosili ih drugima. List sada putuje regijom i prikuplja nove priče o samostalnim projektima.

Naravno, ovo je jedan složeniji primjer kao rezultat izrazite motivacije grupe volontera. Brojni su primjeri i individualnih osobnih projekata. Jedan takav je i projekt Talijanke Francesce koja je volontirala u Bosni i Hercegovini, u malom selu, gdje je naišla na ručni rad i tradicionalnu nošnju koje izrađuju tamošnje žene. Uskoro je stupila u kontakt s organizacijama u Italiji i počela s promocijom i dostavom tih proizvoda u Italiju, i na taj način u znatnoj mjeri pomogla ženama da dopune svoje više nego skromne prihode.

Jedna druga volonterka, Alice, stigla je s videokamerom, što nije bila baš uobičajena oprema u organizaciji domaćinu. Alice je posjetila nekoliko volontera i napravila kratak dokumentarni film o EVS-u u regiji koji je kasnije korišten u promociji EVS-a.

Stefania je postavila izložbu fotografija o raznim međunarodnim volonterskim aktivnostima u kojima je sudjelovala dok je bila EVS volonter.

Postoji mnogo primjera malih svakodnevnih aktivnosti koje su EVS volonteri napravili kao osobne projekte i aktivnosti – tečajevi jezika za lokalno stanovništvo, radionice o raznim temama, svakodnevna pratnja mladih s invaliditetom do škole i slično, a neki su npr. izradili brošure, vodiče ili pisali blogove o svojim iskustvima odnosno o zemljama gdje su volontirali.

Projekt "Ti u akciji"

Evaluacija u EVS projektima

77

Posljednja, ali jednako važna pitanja

Evaluacija je sastavni dio svakoga projektnog ciklusa. Svrha je evaluacijskoga procesa razmotriti sveukupan ciklus i provjeriti te dokazati jesu li ispunjeni ciljevi i očekivanja. Za kvalitetnu evaluaciju treba utvrditi koje su informacije potrebne i koje će se metode primijeniti u analizi informacija prije nego što projekt započne. Rezultati procesa evaluacije poslužiti će razumijevanju stvarnoga učinka projekta te planiranju novih projekata i postupaka.

Proces evaluacije može se provoditi tijekom samoga projekta, obično nakon glavnih događaja ili u određenim vremenskim trenucima, a njegovi rezultati koristiti u sljedećim fazama projekta. Završna evaluacija provest će se nakon završetka zadnje planirane aktivnosti u projektu, a njezini rezultati mogu poslužiti za prezentaciju rezultata projekta kao pokazatelj uspjeha projekta, odnosno za bolje vođenje projekta te planiranje budućih strategija, programa i aktivnosti. Ako želite još bliži uvid u sve što se događa oko i unutar projekta te češću provjeru bližite li se planiranim rezultatima, potrebno je uvrstiti i monitoring odnosno praćenje. Praćenje ima sve elemente evaluacije, no kako je kontinuirano, pomoći će vam uskladiti projekt i unijeti prilagodbe u skladu sa situacijom u realnom vremenu. I evaluacija i praćenje su procesi u kojima sudjeluje više strana i trebali bi uključiti sve važne dionike projekta – one koji ga provode i one kojima će on koristiti.

Uzmimo za primjer EVS projekt koji obuhvaća dvije aktivnosti. Volonteri dolaze u istu organizaciju domaćina. Prvi stiže u siječnju na šest mjeseci, a drugi u svibnju na 4 mjeseca i organizirat će aktivnosti za djecu.

Mjeseci trajanja projekta	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. volonter											
2. volonter											

Evaluacijska zadaća 1: Pokušajte odgovoriti na sljedeća pitanja:

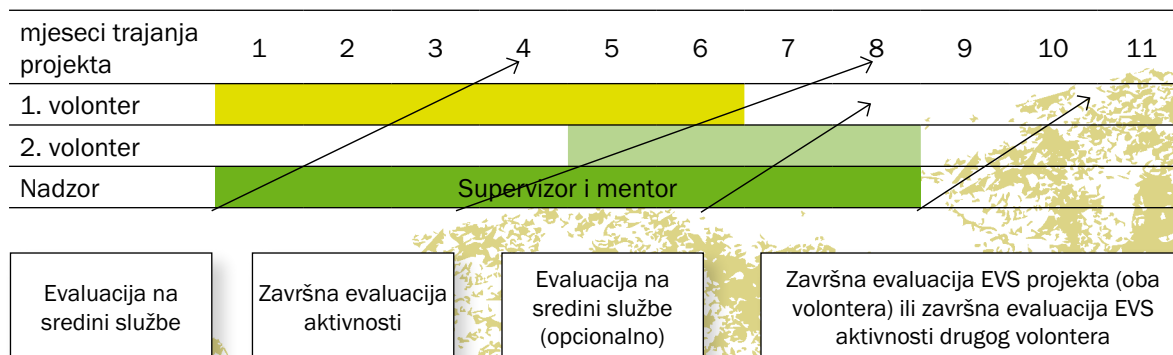
- Što trebate evaluirati u EVS projektu?
- Kako rezultate evaluacije možete iskoristiti?
- Kada ćete organizirati evaluaciju?
- Kako možete pratiti (monitorirati) vaš EVS projekt?

Evaluacija kao obvezatan dio svakoga EVS projekta

Sami EVS projekti uključuju i evaluaciju, a svaka organizacija mora omogućiti da volonteri sudjeluju na evaluacijskim sastancima u EVS ciklusu osposobljavanja. Cilj je evaluacije da projekti, zajedno s rezultatima, budu u što većoj mjeri održivi. Faza evaluacije usmjerena je na stvarnu realizaciju projekta (što može uključiti nekoliko različitih aktivnosti), s ciljem da se procijeni jesu li se ispunili ciljevi projekta i očekivanja prijavitelja i volontera.

Evaluacija tijekom volonterske službe (što je obvezatno samo za volontiranje koje traje dulje od šest mjeseci) daje volonterima priliku da procijene svoje dotadašnje iskustvo te da se upoznaju s drugim volonterima koji sudjeluju na raznim projektima u istoj toj zemlji. **Završna evaluacija** aktivnosti bavi se provedbom aktivnosti EVS-a, njezinih ciljeva, motivacije, očekivanja i zadaća realiziranih za vrijeme trajanja aktivnosti. Ona bi trebala zblžiti volontere i njihovu organizaciju pošiljatelja s ciljem razmatranja događanja za vrijeme trajanja aktivnosti EVS-a i procjene podrške i komunikacije koju je pružila organizacija domaćin. Svrha joj je ujedno olakšati ponovnu integraciju volontera u njihovu domovinu. Evaluacijske sastanke tijekom volonterske službe kao i završne događaje organiziranju Nacionalne agencije i SALTO resursni centri.

Supervizor i mentor su u stalnom kontaktu s volonterom te imaju važnu ulogu u projektu. Supervizor pruža podršku volonteru u njegovim radnim zadaćama i ulazi u projektu te pruža volonteru prijedloge za poboljšanje. Slično tome, mentor reagira na osobne potrebe volontera i predlaže rješenja. Pored toga, mentor pruža podršku volonteru u ocjeni njihovoga procesa učenja te im pomaže u planiranju daljnjega učenja. U tom smislu praćenje odnosno monitoring nije specifično definiran nego se odvija na prirodan način u opisanom odnosu. I supervizori i mentori u EVS projektu imaju i ulogu nadziranja uspješnosti i osobnoga razvoja volontera. Imajući u vidu rečeno, vratimo se našem projektu s dva volontera. Raspored evaluacije bit će sljedeći: završna evaluacija/završni sastanak može se organizirati na dva načina, a evaluacija tijekom volonterske službe za drugoga je volontera fakultativna.

U ovakvom formalnom sustavu evaluacije u EVS-u očito je da su i supervizor i mentor uključeni u EVS projekt tijekom cijelog njegovog trajanja i da imaju ulogu praćenja. Rezultati evaluacije sredinom volontiranja mogu se iskoristiti kao polazište za bolju provedbu projekta. Evaluacija sredinom volontiranja prvoga volontera može pomoći u boljoj pripremi projekta za drugoga.

Je li to dovoljno?

Pogledajte ponovno svoje odgovore za evaluacijsku zadaću 1. Jeste li dobili nove ideje koje biste željeli evaluirati? Vjerojatno ste uočili kako predstavnici organizacije domaćina ne sudjeluju na sastancima u ciklusu osposobljavanja i evaluacije dok volonteri sudjeluju u svim fazama, a organizacija pošiljatelj može biti pozvana da prisustvuje završnom događaju.

No ipak, organizacija domaćin (i organizacija koordinator, ako je uključena) kao glavni partneri u EVS projektu bi trebali naći interesa u evaluaciji. Naravno, rezultate evaluacijskih sastanaka sudionici uvijek mogu naknadno razmijeniti između sebe, no možemo li i bismo li trebali učiniti i nešto više?

U interesu je svakoga partnera sudjelovati u tekućem evaluacijskom procesu i koristiti se njegovim rezultatima jer se na taj način podiže kvaliteta aktualnih i budućih EVS projekata, posebice kada se u provedbi projekata naiđe na poteškoće, a kada se one pojave, različiti sudionici imaju različita gledišta.

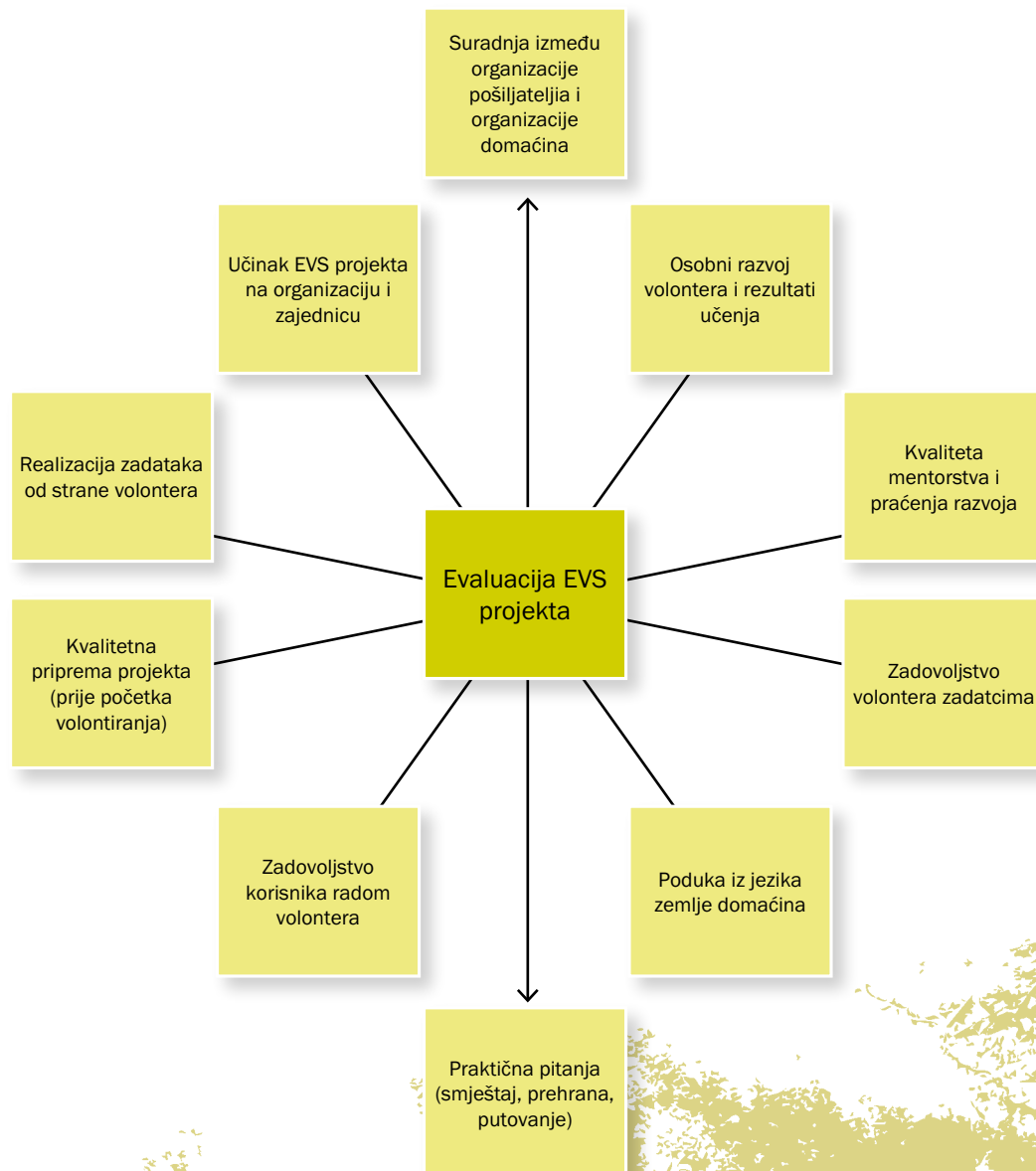
Ako želite utvrditi što je izazvalo poteškoće i kako ih savladati ubuduće, važno je u evaluaciju uključiti sve strane. Sve navedeno znači da sudionici u evaluaciju trebaju unijeti dodatne resurse i promišljati KAKO, kojim metodama to organizirati.

Ukoliko želite više informacija o evaluaciji (i praćenju), naći ćete ih u vrlo korisnoj „Mapi za učenje br 10.“ Partnerstva za mlade: http://youth-partnership.coe.int/youth-partnership/publications/T-kits/10/Tkit_10_EN te „Priručniku za vođenje volontera SEEYN“ koji ćete naći na stranici www.seeyn.org.

Evaluacijska zadaća 2: Pokušajte odgovoriti na sljedeća pitanja:

- Kako ćete evaluirati komponentu aktivnosti EVS-a?
- Kako ćete evaluirati komponentu učenja?
- Tko bi trebao biti uključen u evaluaciju EVS projekata? Tko bi trebao pripremiti evaluaciju?
- Kako ćete pratiti vaš EVS projekt?
- Koje su vam metode evaluacije poznate? Gdje se možete informirati o dodatnim metodama i instrumentima?

Jedan od mogućih prijedloga ŠTO evaluirati u EVS projektu

Nastavak EVS projekta

EVS volonteri će uvijek „ponijeti“ nešto iz razdoblja volontiranja i ugrađivati to u daljnji život. Neki će od njih sudjelovati u aktivnostima vezanima za temu njihovoga projekta dok će drugi organizirati nove projekte ili čak osnovati nove organizacije. EVS će orijentirati mnoge od njih u odabiru karijere ili nastavka obrazovanja. Neke će mlade njihovo iskustvo volontiranja nadahnuti za samostalno pokretanje EVS projekata. Neki će pak na različite načine nastaviti pomagati organizaciji domaćinu. Organizacija pošiljatelj i organizacija domaćin također se nadovezuju na odrađeni projekt. Nastavljaju primati volontere, rade na podizanju kvalitete projekata ili katkada uključuju druge organizacije u EVS. Katkada nastavljaju voditi projekt koji je pokrenuo neki EVS volonter. Volonteri katkada nastavljaju osobne projekte koje su započeli tijekom volontiranja. Partneri u EVS-u mogu nastaviti suradnju na projektima u drugim akcijama programa Mladi na djelu ili drugim zajedničkim inicijativama.

Nastavak obično započinje spontano i neplanirano. Međutim, ukoliko ga i planirate unaprijed, možete očekivati da će postići i veći učinak te da ćete iz svojega iskustva u EVS ponijeti i više. Time se na neki način produžuje sudjelovanje volontera, kao i partnerstva. Postoje strukture i potpora koji omogućuju provedbu nastavka projekta. U većini zemalja volonteri se mogu uključiti u aktivnosti nacionalnih struktura bivših EVS volontera dok još sami sudjeluju u nekom projektu ili im je završio. Radi se o strukturama koje se bave pitanjima mladih i volontiranja, a aktivnosti obuhvaćaju pružanje podrške EVS volonterima i uspostavu platforma za komunikaciju i umrežavanje bivših volontera gdje oni mogu razmjenjivati iskustva. Neki od promotora uključuju bivše EVS volontere u objavljivanje i korištenje rezultata u njihovim zemljama. Prijavitelji pripremaju i napredne strategije za nastavak projekta oko teme EVS projekta i kreiraju mreže bivših volontera i partnerskih organizacija koje mogu promovirati i lobirati za određenu temu na europskoj razini.

Evo nekih primjera nastavka EVS projekta:

- Kris je skupljao igračke u svome gradu i poslao ih u sirotište u gradu u kojem je volontirao.
- Sarah je okupila grupu volontera iz Belgije i za njih organizirala projekt u suradnji sa svojom bivšom organizacijom domaćinom. Lokalni volonteri prikupili su novac za projekt i došli u Bosnu i Hercegovinu (godinu dana nakon što je Sarah završila volontiranje) gdje su popravili krov na kući jedne siromašne obitelji.
- Rita je počela raditi u organizaciji pošiljatelju. Koordinira druge EVS projekte, razmjene mladih i stažiranje, kao i projekte drugih programa Europske komisije (Europa za građane). U većinu njih Rita uključuje organizacije s kojima se susrela ili radila tijekom volonterske službe.
- Nakon EVS-a Miloš je nastavio voditi radne kampove i raditi u programima razmjene mladih u Francuskoj. Uključio se u druge projekte i udruge iz Francuske i dobio posao s pola radnoga vremena u organizaciji domaćinu.

fotograf: Aleksandar Gubaš

- Charlie je nakon svoga volontiranja u Crnoj Gori počeo raditi u Europskom forumu mladih. Kasnije je dobio posao u Europskoj komisiji na pristupnim programima za zemlje Zapadnog Balkana.
- Ruben je počeo raditi u Nacionalnoj agenciji u svojoj zemlji.
- Leo je objavio vodič za mlade iz Ujedinjenoga Kraljevstva koji namjeravaju posjetiti Bosnu i Hercegovinu.
- Petar je u svom gradu, zajedno s nekoliko prijatelja i drugih volontera, osnovao i registrirao organizaciju koja promovira različite oblike volontiranja u malom gradu i to je prva takva organizacija na tom području.
- Tea je uspjela organizirati izvoz ručnih radova žena iz sela gdje je volontirala u svoj grad.

Postoji niz primjera kako su se volonteri samostalno nadovezali na projekt na kojem su radili. Neki su volonteri kasnije pokrenuli studije, napisali stručne radove o mjestu gdje su volontirali ili o temi projekta u kojem su radili, stekli dugoročna prijateljstva, preselili se, našli bračnoga druga i dobili djecu. To nećemo ovdje detaljno navoditi (neki su svoja iskustva opisali na svojim internetskim stranicama), no postaviti ćemo pitanje za daljnje razmišljanje:

- Možete li navesti bar pet mogućih aktivnosti koje bi se nastavile na vaš projekt?
- Imate li prilikom pripreme projekta već ideju za kasnije aktivnosti? Nemoguće je predvidjeti što će se dogoditi na tako dug vremenski rok, no i uoči samoga projekta korisno bi bilo razmisliti kako započeti i planirati aktivnosti koje će biti njegov nastavak.
- Možete li se još uvijek nadovezati na raniji EVS projekt u kojem ste sudjelovali?
- Koji su kvalitetni potezi tijekom EVS projekta koji ostavljaju prostor za nastavak?
- Jedna od aktivnosti koje predstavljaju nastavak projekta je i širenje iskorištavanja rezultata). Razmislite na koji način možete u te postupke uključiti i EVS volontere.

Širenje i iskorištavnje rezultata

Svakako je korisno sve izvijestiti o rezultatima aktivnosti EVS-a (kako same službe tako i procesa učenja), jer uspješni projekti mogu privući mlade i organizacije da se uključe u EVS. Mnogi su volonteri čuli za EVS od bivših volontera, a i same organizacije međusobno razmjenjuju informacije i prijedloge. Korisno je tražiti iskustva od organizacija koje su završile neki EVS projekt i iz toga doznati niz praktičnih detalja koje treba ugraditi u sljedeće projekte čime se rezultati projekta umnožavaju.

Sudionici u EVS-u trebali bi promicati rezultate rada na razini na kojoj se donose odluke, što se“ . provodi strukturiranim i planiranim procesom uvjeravanja odgovornih osoba da se uspješni rezultati određenih projekata unesu u sustave i praksu na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj te europskoj razini.

Organizacije domaćini odnosno organizacije pošiljatelji, kao istrukture koje se sastoje od bivših EVS volontera, mogle bi dobiti veće priznanje i podršku od različitih sustava. Npr. EVS bi mogao dobiti priznanje u nacionalnom zakonodavstvu ili zajedničko financiranje iz lokalne zajednice. No, to iziskuje aktivnu promociju pozitivnih iskustava i uvjeravanje šire javnosti o rezultatima koje postiže EVS.

Osobe aktivno uključene u EVS jesu upoznate s njegovim pozitivnim odjecima, no treba uvjeriti i drugu populaciju da EVS donosi nešto pozitivno volonterima, projektima i zajednici, među kojima i ljude na pozicijama moći ili važnim ustanovama. Gradonačelnik nekoga malog grada ili član Europskoga parlamenta možda nisu nikad čuli za EVS, a možda nemaju ni pozitivan stav prema njemu, a i jedan i drugi bi mogli učiniti nešto i za EVS ukoliko im se predodžba o njemu preokrene u pozitivnu. No, bitno je voditi računa i o načinu na koji se provodi promocija primjera dobre prakse i rezultata EVS projekata. U fazi prijave EVS projekata, organizacije imaju zadaću planirati promociju rezultata projekta. To se može učiniti i nakon što projekt završi, budući da je težište na rezultatima, a ne na samoj službi. Standardne mjere širenjanja i iskorištavanja rezultata mogu imati jednak format kao i mjere promocije tijekom same službe (npr. blog). U navedene bi mjere trebalo uključiti i volontere jer se na taj način projekti promoviraju i u zemlji pošiljatelju i u zemlji domaćinu. Volonteri mogu uključiti i svoje kolege, ali mogu proširiti vlastite sposobnosti koje su stekli tijekom rada, a mogu i prenositi metode i kvalitetne postupke između srodnih organizacija u raznim zemljama.

Organizacije i volonteri mogu planirati dodatno objavljivanje i korištenje rezultata svojih aktivnosti i primati financijsku potporu u okviru EVS projekta. To se može provesti putem:

- organiziranja javnih događaja, prezentacija, konferencija, radionica...

foto: Ørjan Mikkelsen

- lansiranjem audiovizualnih proizvoda: CD-ROM-ovi, DVD-ovi, kratki filmovi i sl.
- otvaranjem dugoročne suradnje s medijima: nizom radijskih, televizijskih i novinskih priloga, intervjua, sudjelovanjem u radijskim i televizijskim programima
- izradom informativnog materijala: biltenima, brošurama, knjižicama, priručnicima o dobroj praksi i sl.
- izradom internetskoga portala.

Navedene aktivnosti mogu se organizirati i u zemlji pošiljatelju kao i u zemlji domaćinu, ali i na europskoj razini, primjerice putem suradnje sa sličnim organizacijama, uključivanjem u različite mreže, inicijative i kampanje.

Jedna od sjajnih prilika za promociju rezultata aktivnosti EVS-a bila je i Europska godina volonterstva 2011. Više o tome te o vezanim akcijama naći ćete u Europskom volonterskom centru (European Volunteer Centre - www.cev.be) te na službenoj stranici Europske godine volonterstva: <http://europa.eu/volunteering/>

Možete li se sjetiti specifičnijih i inovativnijih načina za promociju rezultata EVS projekta na kojem ste radili?

Dodatci

foto: MOVIT

- http://ec.europa.eu/youth/evs/aod/hei_en.cfm - službena baza podataka akreditiranih organizacija Europske volonterske službe na internetskoj stranici Europske komisije. Možete pretraživati projekte po zemljama, temama, trajanju i ostalim kriterijima.
- <http://www.otlas.eu> - centralizirana baza za traženje međunarodnih partnera za projekte unutar programa Mladi na djelu
- <http://www.salto-youth.net/database> - poveznice na instrumente SALTO resursnog centra za JI Europu za traženje partnera
 - internetski SEE-EU Forum za traženje partnera – namijenjen uspostavi partnerstava za projekte programa Mladi na djelu, uključujući i EVS (<http://partnerji.mojforum.si/>)
 - internetska baza podataka partnerskih organizacija iz JI Europe
- <http://www.mva.si/eu/> - baza podataka partnerskih organizacija mladih iz zemalja Europske unije i izvan okvira Unije (vodi Eurodesk Slovenija)
- <http://www.jugendfuereuropa.de/service/kontaktboerse/english/> - internetski forum Njemačke nacionalne agencije za program Mladi na djelu
- <http://www.youthnetworks.eu/> - inicijativa za pomoć EVS organizacijama i uključenje mladih u EVS
- <http://www.salto-youth.net> – službena Internetska stranica SALTO-YOUTH. Pored drugih kontakata sadrži i informacije o događajima koje organiziraju razni SALTO resursni centri, uključujući i aktivnosti na kojima se stječu kontakti i uspostavljaju partnerstva
- <http://www.salto-youth.net/mySALTO/login/?pfad=/newsletter/> - stranica SALTO YOUTH za registriranje: potpisivanjem se prijavljuje za biltenee SALTO-YOUTH
- <http://groups.yahoo.com> - mailing grupe na Yahoo-u. U polje „traži“ upisati EVS, Mladi na djelu ili slične pojmove, i potom zatražiti pristup grupi koja vas zanima.
- <http://groups.google.com> - mailing grupe na Google-u. Način isti kao i za Yahoo.
- www.facebook.com – popularna društvena mreža koristi se i za traženje partnera i projekata u programu Mladi na djelu. Za tu svrhu postoji nekoliko Facebook grupa, poput Youth partnerske mreže (Youth Partner Network).

Dodatak 2

Gdje tražiti podršku

87

Dodatci

Koga kontaktirati?	Koji vid potpore možete dobiti	Podatci o kontaktu
Vaša partnerska organizacija	Vaš prvi partner kojega ćete kontaktirati vezano za pitanja o vašem EVS projektu u svim njegovim fazama.	Kontakt podatci vaše partnerske organizacije
Nacionalna agencija za program Mladi na djelu	- kontaktira je organizacija koordinator (prijavitelj) vezano za sva pitanja o financijskoj potpori za projekt (postupak, kriterije, pravila i obveze)	- U slučaju da se projekt prijavljivao Nacionalnoj agenciji za program Mladi na djelu, kontaktirat će je organizacija koordinator iz programske zemlje
iii	- potpora pri prijavljivanju za vizu ili dozvolu boravka	- U slučaju kada projekt prijavi organizacija iz Jugoistočne Europe, organizacija koordinator može kontaktirati Izvršnu agenciju na http://eacea.ec.europa.eu/youth/index_en.ph
Izvršna agencija za obrazovanje, audiovizualnu i kulturnu politiku	- kontaktirati u slučaju konflikta s volonterom i/ili partnerskom organizacijom koji se ne možete razriješiti među partnerima u projektu	
Internetska stranica Europske komisije – odjel za mlade	Najnovija verzija Vodiča za program, s iscrpnim informacijama o programu Mladi na djelu - Popis kontakata svih Nacionalnih agencija - Europska baza podataka akreditiranih EVS organizacija - EVE – elektronička platforma za objavljivanje i korištenje rezultata projekata potpomognutih programima koje provodi Uprava za obrazovanje i kulturu. - Svi obrasci za prijavu i izvješćivanje - Korisni resursi, publikacije i dokumenti vezani za programe i važnije odluke	http://ec.europa.eu/youth/index_en.htm
Kontakt osobe za program Mladi na djelu u JI Europi	Informacije o programu Mladi na djelu i mogućnostima koje nudi - konzultacije o izradi projekata i traženju partnera - promocija Programa (može uključiti lokalne aktivnosti osposobljavanja) , - Publikacije o Programu na jezicima s područja JI Europe	Popis svih kontakata na internetskoj stranici SALTO-YOUTH SEE: www.salto-youth.net/contactpoints web-prezentacije programa Mladi na djelu u izradi kontakt točki: www.mladiuakciji.rs http://mladiuakciji.com/

Koga kontaktirati?	Koји vid potpore možete dobiti	Podatci o kontaktu
SALTO-YOUTH resursni centar za jugoistočnu Europu	<ul style="list-style-type: none"> - Informacije i instrumenti namijenjeni ponajprije suradnji sa zemljama jugoistočne Europe u okviru programa Mladi na djelu - Materijali o programu Mladi na djelu na lokalnim jezicima - Akreditacija iskaza interesa za sudjelovanje u EVS-u za organizacije u zemljama Jugoistočne Europe - Ciklus EVS osposobljavanja i evaluacije za volontere u/iz zemalja Jugoistočne Europe - Instrumenti za traženje partnera za projekte - Elektronički bilten SEE - Informacije o kontakt točkama za program Mladi na djelu u zemljama Jugoistočne Europe - Može ih se kontaktirati za savjet, uključujući i u slučaju poteškoća u provedbi EVS projekata (npr. u slučaju konflikta s partnerskom organizacijom) 	<p>SALTO resursni centar za Jugoistočnu Europu</p> <p>MOVIT NA MLADINA (Nacionalna agencija za Program Mladi na djelu u Sloveniji). Dunajska cesta 22, SI - 1000 Ljubljana Tel: +386 1 430 47 47 Fax: +386 1 430 47 49 see@salto-youth.net www.salto-youth.net/see</p>
EURODESK	<ul style="list-style-type: none"> -informacije za mlade i osobe koje rade s mladima, o mladima u Europi -informacije o mogućnostima financiranja -informacije o strategiji za mlade i istraživanjima 	www.eurodesk.eu
Agencija za mobilnost i programe EU	<ul style="list-style-type: none"> - Materijali o programu Mladi na djelu na hrvatskom jeziku - Akreditiranje i osposobljavanje hrvatskih organizacija za sudjelovanje u EVS-u -Ciklus EVS osposobljavanja i evaluacije za volontere u/iz Hrvatske -AMPEU bilten i Eurodesk bilten -Informacije o kontakt točkama za program Mladi na djelu u Hrvatskoj - Može ih se kontaktirati za savjet, uključujući i u slučaju poteškoća u provedbi EVS projekata (npr u slučaju konflikta s partnerskom organizacijom) 	<p>Agencija za mobilnost i programe EU (Nacionalna agencija za program Mladi na djelu u Hrvatskoj). Gajeva 22, HR – 10 000 Zagreb Tel: +385 1 5005 635 Fax: +385 1 5005 699 info@mobilnost.hr yia@mobilnost.hr eurodesk@mobilnost.hr www.mobilnost.hr</p>

Dodatak 3

Korisne poveznice i resursi

89

Informacije o EVS-u za zainteresirane mlade:

<http://www.evsguide.eu/>

Zbirka internetskih blogova volontera:

<http://www.myevs.net/>

Mreža europskih volonterskih udruga:

<http://www.neva-network.org/>

Savez europskih volonterskih organizacija:

<http://www.alliance-network.eu/>

Udruga volonterskih organizacija

(AVSO): www.avso.org

EVE (Internetska platforma za publikaciju i korištenje rezultata projekata potpomognutih programima koje provodi Uprava EK-a (Europske komisije) za obrazovanje i kulturu

http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/eve/about_en.htm

“Step into EVS” (Vodič za akreditaciju u jugoistočnoj Europi)

<http://www.salto-youth.net/Elsee>
neformalno obrazovanje i učenje

Youthpass vodič:

<http://www.youthpass.eu/en/youthpassguide/>

Priručnici za Partnerstvo mladih („T-kits“):

http://youth-partnership.coe.int/youthpartnership/publications/T-kits/T_kits/

Časopis „Coyote“ Partnerstva mladih

<http://youth-partnership.coe.int/youthpartnership/publications/Coyote/Coyote>

Projekt UNIQUE-e „Naučiti učiti“:

www.learning2learn.eu

Enciklopedija neformalnoga obrazovanja:

www.infed.org

Ključne sposobnosti za cjeloživotno učenje

Europski okvir stručne literature:

http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/publ/pdf/ll-learning/keycomp_en.pdf

Uključenost u programu Mladi na djelu

Brošure o uključenosti

<http://www.salto-youth.net/inclusionforall/>

knjižica “Uključiti svakoga programom za mlade“

<http://www.salto-youth.net/inclusioninspiration/>

Mladi na djelu u jugoistočnoj Europi

Internetska stranica za kontakte u programu Mladi na djelu u Srbiji

www.mladiuakciji.rs

Internetska stranica za kontakte u programu Mladi na djelu u Bosni i Hercegovini

<http://mladiuakciji.com/>

Mreža mladih u jugoistočnoj Europi (SEEYN)

<http://www.seeyn.org/>

Agencija za mobilnost i programe EU-a u Hrvatskoj

<http://www.mobilnost.hr/>

Nacionalna agencija za europske obrazovne programe i mobilnost u Bivšoj Jugoslavenskoj Republici Makedoniji

<http://www.na.org.mk/>

Proširenje Europske unije

Uprava EK-a za proširenje

http://ec.europa.eu/enlargement/index_en.htm

Akreditacija: proces kojim se utvrđuje da predlagači koji žele sudjelovati u nekom EVS projektu ispunjavaju propisane standarde kvalitete Akcije 2. Za akreditaciju predlagači moraju ispuniti i predati obrazac „Iskaza interesa“ kojim se izražava motivacija i zamisli predlagača vezano za aktivnosti EVS-a.

Prijavitelj: podnositelj projektne prijave koji prijavljuje projekt radi dobivanja financijske potpore. Dvije su mogućnosti: 1) p r i j a v - l j i v a n j e projekta radi dobivanja potpore koja pokriva samo aktivnosti i odgovornosti navedenoga prijavitelja (v. definiciju „zajedničko financiranje“) ili 2) prijavljivanje za cjelokupan projekt u ime svih partnera (v. definiciju „jednostrano financiranje“)

Organizacija koordinator: sudionik koji provodi najmanje jednu od sljedećih zadaća:

1) nosi financijsku i organizacijsku odgovornost za cjelokupan projekt pred Nacionalnom ili Izvršnom agencijom 2) koordinira projekt u suradnji s partnerima 3) dodjeljuje/isplaćuje financijsku potporu projektnim partnerima u skladu s njihovim ulogama u projektu. Kada se radi o projektima financiranim jednostrano, ulogu prijavitelja preuzima organizacija koordinator.

Trajanje projekta: razdoblje koje obuhvaća fazu pripreme, provedbu aktivnosti te fazu evaluacije (uključujući i razmatranje mogućega nastavka).

Izvršna agencija za obrazovnu, audiovizualnu i kulturnu politiku (EACEA - Education, Audiovisual & Culture Executive Agency): postoji od 2006., sa sjedištem u Bruxellesu; zadaća joj je provedba niza elemenata više od petnaest programa Zajednice i akcija na području obrazovanja i osposobljavanja, aktivnoga građanstva, mladih, audiovizualne djelatnosti i kulture.

Internetska stranica: http://eacea.ec.europa.eu/youth/index_en.php

EVS sporazum: interni sporazum između uključenih organizacija i volontera kojim se formalizira raspodjela zadaća, odgovornosti i udio financijske potpore EVS-a (dokument koji je formalno izašao iz uporabe s Natječajem 2012.).

Aktivnost EVS-a: jezgra EVS projekta – EVS koji se sastoji od volonterskog rada, ciklusa osposobljavanja i evaluacije u EVS-u te različitih oblika potpore koje uključene organizacije osiguravaju volonterima.

EVS povelja: Dokument Europske komisije u kojoj se jasno navode uloge svakoga od sudionika u EVS projektu te glavna načela i standardi kvalitete EVS-a.

EVS projekt: Eokvir za jednu ili više aktivnosti EVS-a okupljenih u jednu prijavu (za financijsku potporu): EVS projekt ima tri (3) faze:

1) Planiranje i priprema; 2) Provedba aktivnosti (jedne ili više njih) 3) Evaluacija (uključujući razmatranje mogućega nastavka)

Volonterska služba: stvarno razdoblje boravka volontera i sudjelovanja u aktivnostima u organizaciji domaćinu (od datuma dolaska do odlaska)

Ciklus osposobljavanja i evaluacije u EVS-u Obvezatno osposobljavanje i evaluacija u svrhu pripreme i pomoći volonterima prije, tijekom i nakon volontiranja.

Iskaz interesa: v. definiciju „Akreditacija“

Nastavak projekta (follow-up): niz aktivnosti ili projekata koji se provode nakon samoga projekta kako bi se održali njegovi rezultati i pojačao učinak.

Organizacija domaćin (OD): predlagač projekta zadužen za provedbu aktivnost/volonterske službe u okviru programa Mladi na djelu.

Nacionalne agencije (NA): strukture koje nacionalne vlasti osnivaju u svakoj od zemalja sudionica programa s ciljem decentralizirano upravljanja i provedbe programa Mladi na djelu.

Jednostrano financiranje: oblik financiranja prema kojemu prijavitelj koji je podnio prijavu za cjelokupan projekt postaje korisnik cjelokupnoga iznosa financijske potpore.

Predlagač: organizacija, tijelo i ili skupina mladih uključenih u provedbu projekta programa Mladi na djelu. Ovisno o ulozi u projektu programa Mladi na djelu sudionik može biti partner, prijavitelj i/ili korisnik.

Organizacija pošiljatelj (OP): predlagač koji upućuje jednoga ili više volontera na sudjelovanje u aktivnosti/volonterskoj službi u inozemstvo.

Jugoistočna Europa: jedna od tri susjedne partnerske regije programa Mladi na djelu, obuhvaća sljedeće zemlje partnere: Albaniju, Bosnu i Hercegovinu, Kosovo (pod Rezolucijom Vijeća sigurnosti UN 1244/1999), Crnu Goru, Srbiju. (Hrvatska je 2011. postala punopravna članica programa Mladi na djelu, a predviđa se skoro pristupanje i Bivše Jugoslavenske Republike Makedonije).

Youthpass: strategija priznavanja koja sudionicima programa Mladi na djelu omogućava dobivanje certifikata u kojem se opisuje i vrednuje neformalno učenje.

Za opširniji rječnik pojmova koji se koriste u programu Mladi na djelu molimo v. zadnje izdanje Programskog vodiča.

Ovdje navedeni obrasci i predlošci samo su primjeri, namijenjeni kao smjernice za samostalnu izradu vlastitih.

Dodatak 5a

Obrazac za prijavu volontera

Obrazac za prijavu volontera je jedan od najučinkovitijih načina za nalaženje odgovarajućega profila volontera za određeni projekt. Neka bude kratak i jasan, ali neka obuhvati sve važne informacije.

Application Form

Personal Details

- Name
- Age
- Sex

Contact Address: where you can be reached for all purposes concerning this application

- Address
- Telephone
- E-mail

Other Personal Details

- Date of Birth
- Nationality
- Place of Birth
- Passport number

Additional Personal Information

- Marital status, family members, etc.

Additional Contacts for Cases of Emergency

- Family's address/telephone/email, if different from yours
- Person to be contacted in case of emergency (name, address, telephone, e-mail)

Volunteers Background and Experience

- Please describe your current living situation (with family/friends, house/flat, city/small town)
- Please describe your education background/training
- Additional comments you want to add

- Please give details of any previous or current work experience
- What is your mother tongue?
- Do you speak any foreign languages?
- What are your hobbies?

foto: Youth Cultural Centre Abrašević

- What are your plans for your future?
- Please describe yourself, including your strengths and weaknesses
- Please describe briefly a national and/or international issue that has affected you
- Do you have any international experience (for example: participation in camps or conferences in other countries, contact with people of other cultures, etc.)?
- Have you been involved in any organisations, movements, service programmes or other projects? If so, please give details

Motivation and Expectations

- What is your understanding of voluntary work?
- What are your main reasons for going abroad?
- What type of voluntary work would you like to do and why? (please list project preferences)
- Preferred country/region? (if there are more placements in different countries or regions)
- What skills do you have? (working with children/youth, working with disabled people, teaching, sports, music, working with elderly people, computers, manual skills, others)
- Do you have a drivers licence? If so, would you be willing to drive in a foreign country?
- What do you hope to gain from and achieve during the voluntary service?

Some Concrete Attitudes and Needs

- What challenges and difficulties do you think you will encounter living in another culture with a different set of values?
- Indicate your preference from the following types of living situations in which you would like to be placed? (Host family, living in a residential social work project, shared accommodation, etc.)
- Do you have any objections to sharing a room?
- Do you smoke?
- Do you have any special dietary requirements

Some Space for Additional Information from the Volunteer/Applicant

Pismo dobrodošlice za volontera

Letter head

Address

Address

Address

Date

Dear name of the volunteer,

We are happy to confirm your participation in the European Voluntary Service (EVS) programme and in this specific project. All members of staff and volunteers in our organisation are sending you a warm welcome!

We are looking forward to your arrival and stay in our country and organisation, and we will be happy to introduce you to our work and culture.

Who are we?

Short description of the organisation's aims and objectives

Short description of the staff that the volunteer will work with

Why did we want to have an EVS volunteer?

Short description of the reasons for hosting this EVS project

What can you do to make your participation successful?

Host Organisation's main expectations from the volunteer

What will we do to make this project successful?

Short description of the initiatives and support that the Host Organisation will provide

Should you have any further questions, please do not hesitate to contact us.

Looking forward to seeing you!

Host Organisation team

Darko Markovic iz Beograda, Srbija: trener, psiholog i terapeut psihodrame te jedan od osnivača Grupe „Hajde da ...“ (www.hajdeda.org.rs) i osnivač i vlasnik „Inn.Side – ljudi i obuka“. Član DYS Pool-a trenera i SOHO tima Vijeća Europe. Kao trener je radio s raznim društvenim skupinama: mladima, nevladinim organizacijama, osobama koje rade s mladima, učiteljima, trenerima, državnim službenicima, menadžerima i slično. Glavno područje interesa je obučavanje trenera, međukulturno učenje, emocionalna inteligencija, obuka za EVS i bolje socijalno priznavanje neformalnoga obrazovanja na nacionalnoj i europskoj razini. Njegov je moto: predano obučavanje – učenje sa smiješkom“

SALTO ToY profil: www.trainers.salto-youth.net/DarkoMarkovic

E-mail: darko@innside.co.rs

Dragan Atanasov je iz Skopja, Makedonija: radi s mladima kao voditelj projekta i trener, trenutno za Udrugu za mlade „creACTIVE“ (www.cre-act-ive.org). Od 2007. godine uključuje se i u rad SALTO resursnog centra za JI Europu kao EVS akreditor za i EVS obuke/treninga. Kao voditelj projekta je proveo niz projekata za mlade na lokalnoj i međunarodnoj razini, uključujući EVS, razmjene i tečajevne obuke/treninga. Bavi se najviše potporom kreativnosti mladih. Kao trener uglavnom radi na obuci mladih, međukulturnom učenju, vođenju projekata i aktivnom građanstvu.

SALTO ToY profil: www.trainers.salto-youth.net/DraganAtanasov

E-mail: atanasov@cre-act-ive.org

Domagoj Kovacic, iz Zagreba, Hrvatska: Suraduje u programu MLADI Europske komisije i EVS-a od 2003. Počeo je raditi kao regionalni koordinator ICYE-a za jugoistočnu Europu za multilateralne informativne projekte i EVS projekte. Radio je s raznim organizacijama za mlade, volontere i ekologiju iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine: Centar za mlade Livno, Zelena akcija, Volonterski centar Zagreb, Una Emeralds te Agencija lokalne demokracije u Sisku. Također radi i kao akreditor i trener u ciklusu EVS obuke/treninga za resursni centar za JI Europu SALTO SEE. Od 1999. sudjeluje i u radu mreže mladih u Jugoistočnoj Europi koja se bavi volontiranjem mladih u Jugoistočnoj Europi te je član Odbora i trener. Trenutačno radi kao izvršni direktor mreže mladih Jugoistočne Europe u tajništvu u Sarajevu.

E-mail: zomba69@zamir.net

Agencija za mobilnost i programe Europske unije (AMPEU) javna je ustanova koja se bavi mobilnošću, promocijom i provedbom programa Europske unije koji se tiču obrazovanja i mladih. AMPEU je osnovana u listopadu 2007. stupanjem na snagu Zakona o Agenciji za mobilnost i programe Europske unije (NN 107/07). AMPEU provodi sljedeće programe:

- Program za cjeloživotno učenje (Lifelong Learning Programme)
- Mladi na djelu (Youth in Action)
- Program bilateralne mobilnosti temeljem bilateralnih sporazuma
- Europass inicijativa (skup dokumenata koji olakšavaju mobilnost i potiču cjeloživotno učenje)
- Eurodesk mreža (informacije o mogućnostima za mlade u Europi i politikama za mlade na europskoj razini)
- Euroguidance mreža (potpora savjetnicima u profesionalnom usmjeravanju)
- Hrvatska stručna skupina za Bolonjski proces (podupiranje provedbe Bolonjskoga procesa u Republici Hrvatskoj)
- Radna skupina stručnjaka za ECVET (Europski sustav prikupljanja i prijenosa bodova u strukovnom osposobljavanju)
- CEEPUS (Srednjeeuropski program sveučilišne razmjene)
- EURAXESS (Mobilnost istraživača u Europi)

te promovira, savjetuje i potiče sudjelovanje u sljedećim programima:

- FP7 (Sedmi okvirni program za istraživanje i tehnološki razvoj) - potprogram Suradnja (teme Energija i Okoliš) i potprogram Ljudi (Marie Curie stipendije)
- Erasmus Mundus (uspostavljanje međunarodnih združenih diplomskih i doktorskih studija)

Misija Agencije za mobilnost i programe EU uključuje pružanje međunarodnih prilika za učenje što većem broju hrvatskih građana u bilo kojem razdoblju njihovog života, tako promičući ideju cjeloživotnog učenja kao glavnog pogona napretka. Iz tog razloga Agencija kontinuirano objavljuje natječaje za sudjelovanje u navedenim programima, informira javnost o aktivnostima programa, pruža potporu prilikom mobilnosti, savjetuje potencijalne korisnike, izvršava odabir pristiglih prijava te dodjeljuje novčana sredstva za realizaciju odabranih projekata. Agencija također nadzire provedbu projekata te prati regularnost trošenja dodijeljenih financijskih sredstava. Agencija kontinuirano surađuje s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvom obitelji, branitelja i obiteljske solidarnosti, Europskom komisijom, te ostalim institucijama koje se bave cjeloživotnim učenjem, pitanjima mladih te mobilnošću istraživača.

AGENCIJA ZA MOBILNOST I PROGRAME EUROPSKE UNIJE

Gajeva 22
HR - 10000 Zagreb
Tel: +385 (0) 1 5005 635
Fax: +385 (0) 1 5005 699
e-mail: info@mobilnost.hr

www.salto-youth.net/see

AGENCIJA ZA MOBILNOST I PROGRAME EUROPSKE UNIJE

Gajeva 22
HR - 10000 Zagreb
Tel: +385 (0) 1 5005 635
Fax: +385 (0) 1 5005 699
e-mail: info@mobilnost.hr

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT
URAD ZA MLADINO

